

*Załącznik do Uchwały Nr XII/66/2015
Rady Gminy Łaskarzew z dnia 30 grudnia 2015 roku*

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŁASKARZEW NA LATA 2016-2025

Łaskarzew, grudzień 2015

SPIS TREŚCI

	<i>Wstęp</i>	3
ROZDZIAŁ 1.	SPOŁECZNO-GOSPODARCZE CECHY GMINY ŁASKARZEW	4
	<i>1.1. Sfera gospodarcza</i>	<i>11</i>
	<i>1.2. Sfera społeczna</i>	<i>16</i>
	<i>1.3. Przestrzeń i środowisko</i>	<i>28</i>
ROZDZIAŁ 2.	BILANS STRATEGICZNY GMINY ŁASKARZEW	36
	<i>2.1. Wyniki ankiety dotyczącej rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2016-2025</i>	<i>38</i>
	<i>2.2. Analiza SWOT</i>	<i>59</i>
ROZDZIAŁ 3.	MISJA I WIZJA GMINY ŁASKARZEW	66
ROZDZIAŁ 4.	CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE GMINY ŁASKARZEW NA LATA 2016-2025	68
ROZDZIAŁ 5.	RELACJE POMIĘDZY STRATEGIĄ GMINY ŁASKARZEW STRATEGIAMI I PROGRAMAMI WYŻSZEGO RZĘDU	87
ROZDZIAŁ 6.	MONITORING STRATEGII GMINY ŁASKARZEW	92
ZAŁĄCZNIK NR 1.	PLAN INWESTYCYJNY NA LATA 2016-2025	97
	<i>Spis tabel i wykresów</i>	<i>103</i>

Szanowni Państwo,

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew jest podstawowym dokumentem planistycznym wskazującym główne cele dalszego rozwoju gminy Łaskarzew na lata 2016 – 2025 i określającym sposób osiągnięcia tych celów. Jego zasadniczym celem jest identyfikacja stanu zasobów i problemów rozwoju gminy, stanowi niejako charakterystykę naszej gminy, z jej mocnymi i słabymi stronami. Przystępując do opracowywania Strategii starano się uwzględnić potrzeby wszystkich grup mieszkańców poprzez wyznaczenie kilku kierunków przyszłych działań.

Dokument został opracowany w oparciu o materiały kompletowane przez pracowników Urzędu Gminy Łaskarzew, spotkania, dane statystyczne oraz wyniki przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy ankiety dot. rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2016-2025. Zgromadzone wnioski stanowiły punkt wyjścia do określenia mocnych i słabych stron naszej gminy oraz zdefiniowania szans i zagrożeń. Na podstawie tej analizy udało się wyznaczyć obszary priorytetowe oraz określić dla nich cele strategiczne i zadania.

Strategia Gminy Łaskarzew na lata 2016-25 będzie podstawą do opracowywania szczegółowych projektów, a później do aplikowania i pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych. Pomoże ponadto w koordynacji działań zmierzających do osiągnięcia pożądaných efektów. Jest dokumentem nie tylko wójta gminy i pracowników urzędu, ale przede wszystkim mieszkańców, których to dobro jest dla każdego samorządu priorytetem.

Wójt Gminy Łaskarzew

Marian Janisiewicz

ROZDZIAŁ 1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZE CECHY GMINY ŁASKARZEW

Gmina Łaskarzew jest położona w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego, w centralnej części powiatu garwolińskiego. Obszar gminy leży we wschodniej części niziny Południowo – Mazowieckiej, na granicy Kotliny Warszawskiej i Wysoczyzny Siedleckiej.

Województwo mazowieckie jest największym województwem w kraju, zarówno pod względem zajmowanego obszaru – 35 558,5 km² (11,4% powierzchni Polski), jak i liczby ludności – 5,3 mln osób (ponad 14% ludności Polski). Charakteryzuje się ono wysokim tempem wzrostu gospodarczego oraz największym spośród polskich regionów udziałem w wytwarzaniu PKB kraju. Szczególną rolę w generowaniu tych zjawisk pełni metropolia warszawska, będąca najważniejszym krajowym ośrodkiem nauki, kultury, biznesu i polityki. Stolica województwa silnie oddziałuje na swoje otoczenie, przy czym przestrzenny zasięg tego oddziaływania jest niewielki. Pozytywny wpływ, wyrażony wyższą niż w pozostałych częściach regionu dynamiką napływu ludności i znacznie większą niż na całym Mazowszu liczbą podmiotów gospodarczych, jest wyraźnie widoczny jedynie w najbliższym otoczeniu miasta, tj. około 30-40 km od jego granic.

Istotnym uwarunkowaniem rozwoju gminy jest też sytuacja społeczno-gospodarcza oraz potencjał usługowy powiatu, w którym funkcjonuje. Wizerunek powiatu rzutuje na wizerunek gmin go tworzących - ma tu miejsce sprzężenie zwrotne, bowiem potencjał powiatu jest tworzony przez potencjały gmin, ale jednocześnie na decyzje inwestorów o lokalizacji danego przedsięwzięcia w gminie wpływa ogólny klimat i tło rozwoju, jakie powiat kształtuje.

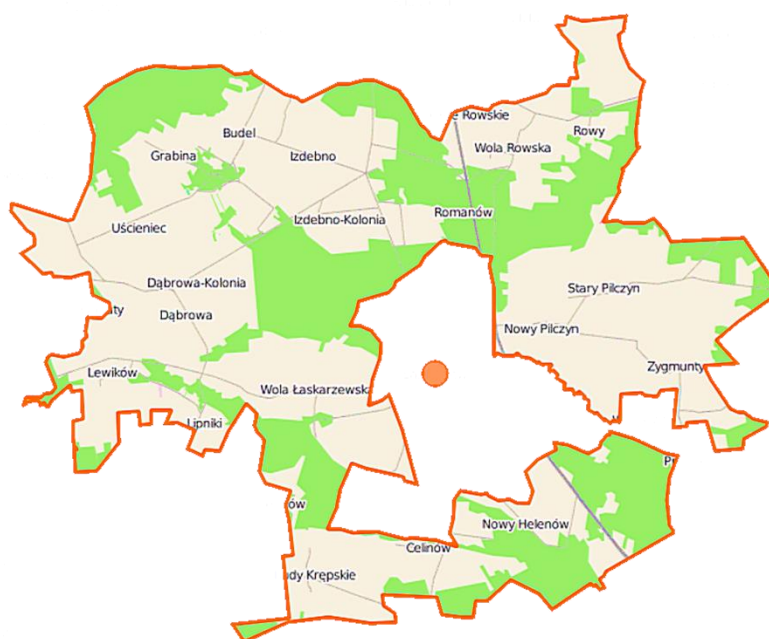
Powiat garwoliński, w którym po reformie administracyjnej z roku 1999 znalazła się Gmina Łaskarzew, jest jednym z 42 powiatów województwa mazowieckiego. Pod względem zajmowanej powierzchni (1 285 km²) plasuje się na szóstym miejscu w województwie, a pod względem liczby ludności (108.654 os.) – na trzynastym (wg danych GUS za rok 2014). Jego stolicą (siedzibą) jest miasto Garwolin, które liczy ponad 17 tys. mieszkańców i przeżywa obecnie dynamiczny rozwój budownictwa jednorodzinnego. Na swym terenie skupia ono wiele instytucji o charakterze ponadlokalnym. Należy do nich zaliczyć: Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy, Prokuraturę, ZUS, KRUS, banki, Urząd Skarbowy oraz Szpital Powiatowy.

Powiat garwoliński

Gmina Łaskarzew jest gminą wiejską. W jej skład wchodzi 32 miejscowości tworzące 25 sołectw (Aleksandrów, Budel, Budy Krępskie, Celinów, Dąbrowa, Dąbrowa Kolonia, Grabina, Izdebno, Izdebno Kolonia, Kacprówek, Krzywda, Ksawerynów, Leokadia, Lewików, Lipniki, Melanów, Nowy Pilczyn, Sośninka, Stary Helenów, Stary Pilczyn, Uścieniec, Wola Łaskarzewska, Wola Rowska, Wanaty oraz Zygmunty).

Gmina Łaskarzew

Obszar gminy Łaskarzew sąsiaduje z gminami: Wilga od północnego zachodu, Garwolin od północy, Górzno od północnego wschodu, Sobolew od południowego wschodu, Maciejowice od południowego zachodu oraz otacza odrębne administracyjnie miasto Łaskarzew.

Największe pod względem liczby ludności są miejscowości: Stary Pilczyn, Wola Rowska, Melanów, Wola Łaskarzewska i Sośninka. Liczba mieszkańców tych miejscowości wynosi około 400 osób. Najmniejszymi miejscowościami gminy Łaskarzew są: Aleksandrów, Budy Krępskie, Dąbrowa Kolonia, Rowy, Polesie Rowskie, Lipniki i Wanaty zamieszkiwane przez mniej niż 100 osób.

Tabela 1. Wykaz sołectw gminy Łaskarzew

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców stan na 30.11.2015 r.
1.	Aleksandrów	50
2.	Budel	230
3.	Budy Krępskie	85
4.	Celinów	187
5.	Dąbrowa	226
6.	Dąbrowa Kolonia	60
7.	Grabina	144
8.	Izdebno	290
9.	Izdebno Kolonia	332
10.	Kacprówek	280
11.	Krzywda	171
12.	Ksawerynów	152
13.	Leokadia	112
14.	Lewików	129
15.	Lipniki	75
16.	Melanów	390
17.	Stary Helenów	202
18.	Nowy Pilczyn	297
19.	Wola Rowska	415
20.	Sośninka	370
21.	Stary Pilczyn	432
22.	Uścieniec	220
23.	Wanaty	56
24.	Wola Łaskarzewska	390
25.	Zygmunty	198
	Razem	5493

Źródło: opracowanie własne

W strukturze sieci osadniczej gminy nie można wyodrębnić ośrodka dominującego, w którym koncentrują się funkcje handlowo-usługowe, produkcyjne oraz administracyjne. Gmina wiejska pozostaje w bezpośrednim zasięgu oddziaływania miasta Łaskarzew, gdyż mimo podziału jaki nastąpił w 1991 r. na gminę wiejską i miejską, miasto jednak pozostaje siedzibą władz gminnych i świadczy szereg usług dla mieszkańców gminy.

Dochody Gminy Łaskarzew wyniosły w 2014 r. 2917 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca, przy jednoczesnych wydatkach w wysokości 2947 zł na osobę.

Analiza **poziomu dochodów** liczonych na mieszkańca wg danych Głównego Urzędu Statystycznego (dochody własne i otrzymane subwencje) plasuje powiat garwoliński na 44 wśród 314 powiatów w Polsce, i jest to skok w górę, w porównaniu do 2013 roku o 54 miejsca. Zamożność pod względem dochodów z podatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca (per capita) wynosi 806,80 zł. Wśród 1566 gmin wiejskich uwzględnionych w rankingu gmina Łaskarzew z dochodem na mieszkańca 2281,20 zł zajmuje ostatnie miejsce (1371 w rankingu). W 2013 roku była to 1489 lokata.

Największy dochód wśród gmin powiatu garwolińskiego na jednego mieszkańca osiągnęła w roku 2014, podobnie jak w 2013 gmina Maciejowice. Jest on na poziomie 2589 zł. Dla porównania dochody w pozostałych gminach wiejskich powiatu garwolińskiego w 2014 r. kształtowały się następująco: na 723 miejscu Sobolew z dochodem 2543,70 zł (w 2013 - 964 miejsce), 726 miejsce - Borowie- 2542,40 (837), 916 miejsce - Miastków Kościelny- 2465,90 (1034), 924 miejsce - Górzno- 2464,00 (810). Dalsze pozycje zajmują: 1067 miejsce - Trojanów - 2405,00 (1109), 1119 miejsce - Wilga- 2390,00 (1144), 1202 miejsce – Garwolin - 2356,60 (1421), 1224 miejsce - Parysów – 2347,60 (1380).

Dochody budżetu Gminy wynosiły w 2012 r. –13.944.259,52 zł, w 2013 r. – 14.322.461,16 zł a w 2014 r. – 15.894.619,87 zł. Na dochody te składały się subwencje, dotacje na zadania zlecone, dotacje na zadania własne, dotacje na zadania przejęte na podstawie porozumień i dochody własne. Subwencje udzielone Gminie wyniosły: w 2012 r. – 7.895.977 zł, w 2013 r. – 7.899.511 zł oraz w 2014 r. – 8.122.869 zł, dotacje wyniosły odpowiednio: 2.725.661,01 zł, 2.835.201,05 zł i 3.681.634,70 zł. Dochody własne Gminy wyniosły w 2012 r. 3.322.622,51 zł, w 2013 r. 3.587.749,11 zł, a w 2014 r. 4.090.116,70 zł.

Tabela 2. Dochody budżetu gminy Łaskarzew

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Dochody ogółem	13.944.259,52	14.322.461,16	15.894.619,87
Subwencje	7.895.977,00	7.899.511,00	8.122.869,00
Dotacje	2.725.660,01	2.835.201,05	3.681.634,70
na zadania zlecone	2.236.479,28	2.313.628,21	2.325.661,64
na zadania własne	292.082,53	418.763,56	539.715,69
przejęte na podstawie porozumień	197.098,20	102.809,28	816.257,37
Dochody własne	3.322.622,51	3.587.749,11	4.090.116,70
w tym: udziały w podatku dochodowym	1.643.102,00	1.792.476,00	2.040.026,00

Źródło: opracowanie własne

Najwyższy udział w dochodach budżetu Gminy miały subwencje. Stanowiły one w 2012 r. 56,7% dochodów, w 2013 r. 55,2% a w 2014 r. 51,1%. Z kolei dochody własne Gminy stanowiły w 2012 r. 23,8% dochodów ogółem, w 2013 r. 25% oraz w 2014 r. 25,7%. Udział dotacji w dochodach ogółem stanowił odpowiednio: w 2012 r. 19,5%, w 2013 r. 19,8% a w 2014 r. 23,2%.

Tabela 3. Struktura dochodów budżetu gminy Łaskarzew

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Dochody	100,0%	100,0%	100,0%
Subwencje	56,7%	55,2%	51,1%
Dotacje	19,5%	19,8%	23,2%
na zadania zlecone	16,0%	16,2%	14,7%
na zadania własne	2,1%	2,9%	3,4%
przejęte na podstawie porozumień	1,4%	0,7%	5,1%
Dochody własne	23,8%	25,0%	25,7%
w tym: udziały w podatku dochodowym	11,7%	12,5%	12,8%

Źródło: opracowanie własne

Wydatki budżetu Gminy wyniosły w 2012 r. – 13.343.440,95 zł, w 2013 r. – 14.821.602,98 zł a w 2014 r. – 16.056.229,14 zł. Na wydatki te składały się wydatki bieżące oraz wydatki inwestycyjne. Wydatki bieżące Gminy wyniosły: w 2012 r. – 13.051.170,17 zł, w 2013 r. – 13.262.340,95 zł oraz w 2014 r. – 13.916.320,85 zł. Wydatki inwestycyjne wyniosły w 2012 r. 292.270,78 zł, w 2013 r. – 1.559.262,03 zł a w 2014 r. 2.139.908,29 zł.

Tabela 4. Wydatki budżetu gminy

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Wydatki	13.343.440,95	14.821.602,98	16.056.229,14
Wydatki bieżące	13.051.170,17	13.262.340,95	13.916.320,85
Wydatki inwestycyjne	292.270,78	1.559.262,03	2.139.908,29

Źródło: opracowanie własne

Wydatki bieżące w wydatkach Gminy stanowiły w 2012 r. 97,8%, w 2013 r. 89,5% a w 2014 r. 86,7%. Wydatki inwestycyjne stanowiły w 2012 r. 2,2% wydatków ogółem, w 2013 r. 10,5% oraz w 2014 r. 13,3%.

Tabela 5. Struktura wydatków budżetu gminy Łaskarzew

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Wydatki	100,0%	100,0%	100,0%
Wydatki bieżące	97,8%	89,5%	86,7%
Wydatki inwestycyjne	2,2%	10,5%	13,3%

Źródło: opracowanie własne

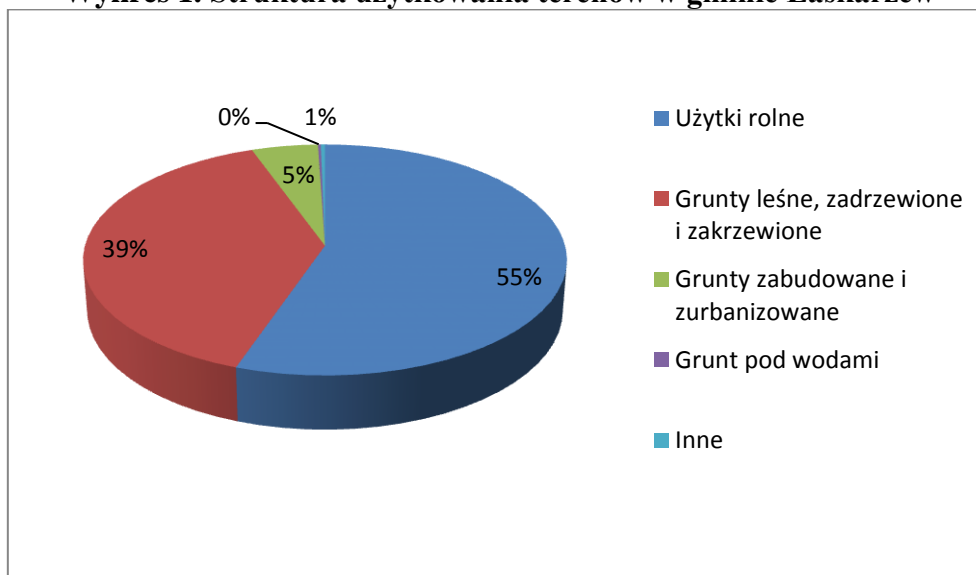
Struktura wydatków wskazuje na stosunkowo niewielki udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach budżetu ogółem oraz wysoki udział subwencji w stosunku do dochodów własnych Gminy.

1.1. Sfera gospodarcza

Obszar gminy zajmuje powierzchnię ok. 87,53 km² i reprezentuje typ rolniczy. Użytki rolne zajmują ok. 48,4 km², co stanowi ponad 55% powierzchni gminy. Rozwojowi rolnictwa w gminie sprzyja dość długi okres wegetacyjny, który wynosi ok. 210 dni, przy czym średnia dla Polski wynosi 200 dni. Gmina należy do najcieplejszej części regionu mazowiecko-podlaskiego. Średnia roczna temperatura wynosi tutaj 7,5°C – są to przeciętne warunki termiczne dla rozwoju produkcji rolnej. Z kolei niskie roczne sumy opadów atmosferycznych (520 mm) nie wpływają korzystnie na rozwój produkcji rolnej w gminie. Przeważają tu wiatry z kierunku zachodniego oraz południowo-zachodniego ze średnią prędkością od 4,1 do 4,7 m/s.

Ponadto w gminie występuje wysoka lesistość – 37,2%. Wartość ta jest jedną z wyższych spośród gmin powiatu garwolińskiego, dla którego wskaźnik ten wynosi 33%. Powierzchnia lasów zarządzanych przez Nadleśnictwo Garwolin wynosi 11,7 km² tj. 36% gruntów leśnych położonych na terenie gminy. Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa zajmują powierzchnię 20,9 km². Tereny otwarte, wolne od zabudowy i przekształceń stanowią aż **95%** pow. gminy, natomiast pozostałe **5%** zajmują tereny zabudowane i zurbanizowane, czyli te najbardziej przekształcone w wyniku działalności człowieka.

Wykres 1. Struktura użytkowania terenów w gminie Łaskarzew

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela 6. Struktura użytkowania terenów w gminie Łaskarzew (stan na 31.12.2014 r.)

Lp.	Rodzaj	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	
1.	Użytki rolne	R – grunty orne	3797,6094	4841,4736
2.		S – sady	28,2624	
3.		Ł – łąki trwałe	441,9850	
4.		Ps – pastwiska	474,1968	
5.		Wsr – grunty pod stawami	71,4200	
6.		W – rowy	28,0000	
7.	Grunty leśnie, zadrzewione i zakrzewione	Ls – lasy	3262,7625	3428,4286
8.		Lz – grunty zadrzewione i zakrzewione	165,6661	
9.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	B – tereny mieszkaniowe	240,5105	437,1014
10.		Ba – tereny przemysłowe	1,3764	
11.		Bi – inne tereny zabudowane	11,3145	
12.		dr – drogi	151,2200	
13.		Tk – tereny kolejowe	32,6800	
14.	Grunty pod wodami	Wp – wody płynące	16,2800	19,0800
15.		Ws – wody stojące	2,5000	
16.	Inne	N – nieużytki	21,9119	27,2719
17.		Tr – tereny różne	5,3600	

Źródło: opracowanie własne

Podstawę planowania przestrzennego gminy stanowi Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łaskarzew z 2010 r. Przeznaczenie i zagospodarowanie terenów w gminie Łaskarzew prowadzone jest w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Tabela 7. Decyzje o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2012-2014

Lp.	Rok	Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy	Liczba wydanych decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego
1.	2012	56	1
2.	2013	69	4
3.	2014	62	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

Przeważająca część obszaru gminy charakteryzuje się korzystnymi **warunkami geologiczno-inżynierskimi**. Teren całej gminy łagodnie opada w kierunku zachodnim. Wysokości bezwzględne wahają się od ok. 111 m n.p.m. w dolinie Promnika przy zachodniej granicy do ok. 172 m n.p.m. we wschodniej części gminy. Rzeźba terenu jest słabo zróżnicowana – lekko falista o niewielkich spadkach. Część wschodnia gminy będąca wysoczyzną polodowcową jest silniej urzeźbiona i urozmaicona niewielkimi pagórkami, suchymi dolinkami oraz płytkimi zagłębieniami bezodpływowymi.

Przeważają **gleby** V klasy bonitacyjnej, które razem z glebami VI klasy pokrywają ponad 50% obszaru gminy. Na terenie gminy nie występują gleby I oraz II klasy bonitacyjnej. Gleby chronione zajmują ok. 6% powierzchni gminy – stanowią je grunty III klasy bonitacyjnej.

Obszar gminy znajduje się w obrębie zlewni rzeki Promnik (południowa i centralna część) i Wilga (północna część). Ponadto **wody powierzchniowe** na terenie gminy to stawy rybne w Budach Krępskich o powierzchni 42 ha, stawy rybne w Rowach o powierzchni 30,6 ha oraz rowy melioracyjne, stawy i oczka wodne. Wody powierzchniowe mogą stanowić lokalne zagrożenie powodziowe wynikające głównie z rzeźby terenu, chłonności gruntu i jego ukształtowania.

Gmina należy do ubogich w **złoża surowców** energetycznych. Na jej terenie gminy występują jednak złoża piasków, żwirów oraz torfów.

Przez teren gminy przebiegają dwa znakowane piesze **szlaki turystyczne**:

- szlak niebieski „Czterech Pancernych i Psa” – Wola Rowska (stacja PKP) – Izdebno Kolonia – Dąbrowa – Wanaty – ... – *Wilga (ośrodki czasowe) – skansen bojowy I Armii Wojska Polskiego*;
- czerwony „Szlak Walk Narodowowyzwoleńczych” – *Dęblin* – ... – Budy Krępskie – Leonów – Lipniki – Lewików – Wanaty – ... – *Wilga (ośrodki czasowe) – skansen bojowy I Armii Wojska Polskiego*;

Ponadto przez teren gminy przebiegają znakowane szlaki rowerowe, stanowiące pierwszy etap wdrażanego systemu szlaków rowerowych powiatu garwolińskiego, tzw. „Garwoszlaków”.

Jedną z kluczowych barier rozwoju turystyki w gminie Łaskarzew stanowi brak rozbudowanej bazy noclegowej oraz gastronomicznej. W 2014 r. odnotowano zaledwie 1 obiekt agroturystyczny położony w Zygmuntach, co uniemożliwia wykorzystanie istniejącego potencjału turystycznego gminy. Zasobność w obiekty zabytkowe oraz atrakcyjne tereny mogą przyczynić się do rozwoju agroturystyki i turystyki aktywnej. Wyzwaniem w zakresie poprawy atrakcyjności gminy pozostaje zatem stworzenie bazy noclegowej i gastronomicznej, a także podjęcie działań na rzecz promocji miejsc atrakcyjnych turystycznie.

Na przestrzeni czterech ostatnich lat liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Łaskarzew systematycznie rośnie. W 2011 roku funkcjonowało tu 256 podmiotów gospodarki narodowej

wpisanych do rejestru REGON, w 2012 roku liczba ta wzrosła do 271, a w 2014 roku liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się do 281.

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Podmioty wg sektorów własnościowych	Jed. miary	2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp	256	271	277	281
sektor publiczny - ogółem	jed.gosp	15	16	15	15
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	jed.gosp	13	14	13	13
sektor prywatny - ogółem	jed.gosp	241	255	262	266
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp	217	230	236	240
sektor prywatny - spółki handlowe	jed.gosp	4	4	4	3
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp	1	1	1	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp	9	9	9	9

Źródło: www.stat.gov.pl

Dla przykładu w 2011 roku ogółem zarejestrowało się 25 firm, z czego aż 23 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W 2014 roku zarejestrowało się ogółem 28 nowych podmiotów gospodarczych.

Tabela 9. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej

Podmioty nowo zarejestrowane wg sektorów własnościowych		2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	25	31	30	28
sektor prywatny - ogółem	jed.gosp.	24	30	30	28
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	23	29	29	28

Źródło: www.stat.gov.pl

W 2011 roku wyrejestrowało się 21 firm, wszystkie dotyczyły osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W 2014 roku liczba wyrejestrowanych firm była mniejsza i wynosiła 17.

Tabela 10. Wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej

Podmioty wyrejestrowane wg sektorów własnościowych		2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed. gosp	21	21	26	17
sektor prywatny - ogółem	jed. gosp	21	21	25	17
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed. gosp	21	21	25	17

Źródło: www.stat.gov.pl

Przedsiębiorczość w gminie Łaskarzew osiągnęła w 2013 roku następujące wskaźniki:

Tabela 11 . Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki

Podmioty - wskaźniki		
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed.gosp.	507
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jed.gosp.	55
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed.gosp.	48
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	jed.gosp.	6,8
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	jed.gosp.	16
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	jed.gosp.	87
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jed.gosp.	80,1

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela 12. Ilość wpisów działalności gospodarczej

Status wpisu	Ilość wpisów dla głównego miejsca wykonywania działalności	
	2013	2014
Wykreślony	38	61
Aktywny	171	170
Zawieszony	27	26
Działalność prowadzona wyłącznie w formie spółki/spółek cywilnych	3	2

Źródło: Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej. Raport gminny.

Do największych zakładów zlokalizowanych na terenie Gminy należą:

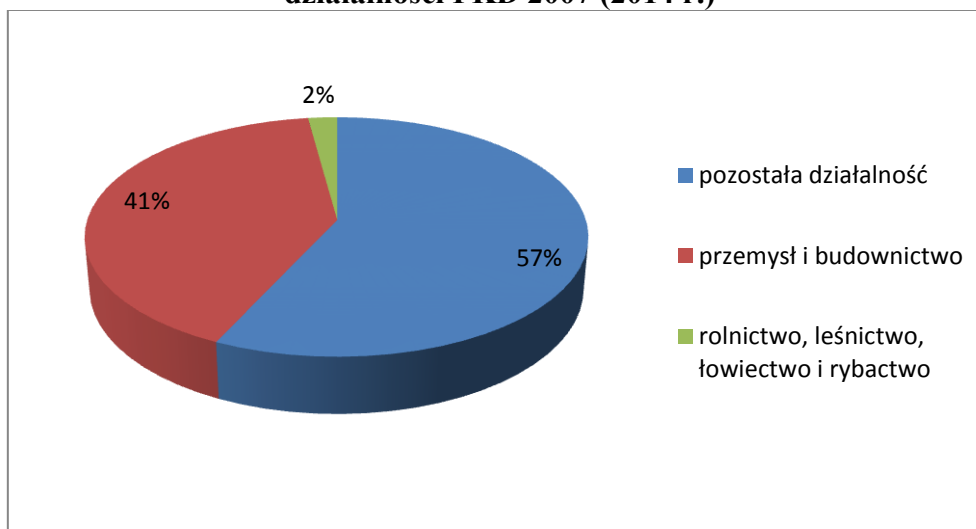
- P.P.H.U. PLASTOMA w Sośnince,
- P.P.H.U. NOVAPLAST w Sośnince,
- Stacja Paliw KAMA w Izdebnie Kolonii,
- F.H.U. DRZEWIARZ w Ksawerynowie,
- Z.P.O. KRIMEN w Starym Pilczynie,
- F.H.U. ALDIAN w Uścieńcu,
- P.H.T. EFEKT w Leokadii,
- F.H.U. KORBUD w Woli Łaskarzewskiej,
- F.W.U. ALBERT w Uścieńcu,
- Zakład Mięśny w Starym Pilczynie,
- P.P.H. ZDRÓJ w Starym Pilczynie,
- Z.U.H. Pogoda Tadeusz w Lewikowie,
- Z.P.O. ACORD w Starym Pilczynie,

- Pracownia Zdobienia Opakowań w Sośnince,
- Usługi Transportowe JADWIGA w Woli Łaskarzewskiej.

Ze względu na niedostatki statystyki GUS w zakresie liczby zatrudnionych (są one dostępne tylko na poziomie województw), pełna analiza sektorowej dywersyfikacji lokalnej gospodarki jest utrudniona.

W ostatnim dziesięcioleciu obserwujemy dynamiczny rozwój **sektora małych i średnich przedsiębiorstw**, które przynoszą gospodarce lokalnej i narodowej wymierne korzyści. Mogą być one traktowane zarówno jako jeden z czynników, jak i efekt rozwoju gospodarczego.

Wykres 2. Przedsiębiorstwa z terenu gminy Łaskarzew. Podział według grup rodzajów działalności PKD 2007 (2014 r.)

Źródło: www.stat.gov.pl

Wśród podmiotów gospodarczych występujących na terenie Gminy Łaskarzew produkcyjne działy gospodarki (rolnictwo, przemysł, budownictwo) reprezentuje 43% z nich. Pozostałe 57% to przede wszystkim usługi. Liczba usługodawców jest już na tyle znacząca, że **można mówić o usługach jako o istotnej funkcji gospodarczej gminy** (Wykres 2).

W 2013 roku wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej stanowiły 18 % ogółu wydatków budżetu gminy.

W 2013 roku przeciętna **powierzchnia użytkowa mieszkania** wyniosła w gminie 90,6 m². W tym samym roku wydatki na gospodarkę mieszkaniową stanowiły 0,1% ogółu wydatków budżetu gminy.¹

¹ Wg danych GUS

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe w gminie Łaskarzew

ZASOBY MIESZKANIOWE	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
Zasoby mieszkaniowe wg lokalizacji					
Ogółem					
<i>mieszkania</i>	mieszk.	1507	1518	1526	b.d.
<i>izby</i>	izba	5917	5978	6020	b.d.
<i>powierzchnia użytkowa mieszkań</i>	m ²	135684	137016	138217	b.d.
Budynki mieszkalne w gminie					
ogółem	bud.	1462	1473	1481	b.d.
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne					
Ogółem					
<i>wodociąg</i>	mieszk.	1275	1286	1294	b.d.
<i>ustęp splukiwany</i>	mieszk.	1166	1177	1185	b.d.
<i>łazienka</i>	mieszk.	1122	1133	1141	b.d.
<i>centralne ogrzewanie</i>	mieszk.	985	996	1004	b.d.
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań					
<i>wodociąg</i>	%	0,8	0,8	0,8	b.d.
<i>łazienka</i>	%	0,7	0,7	0,7	b.d.
<i>centralne ogrzewanie</i>	%	0,7	0,7	0,7	b.d.
Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki					
<i>przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania</i>	m ²	90,0	90,3	90,6	b.d.
<i>przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę</i>	m ²	24,8	25,0	25,3	b.d.
<i>mieszkania na 1000 mieszkańców</i>	mieszk.	275,6	277,0	279,1	b.d.

Źródło: www.stat.gov.pl

1.2. Sfera społeczna

W dniu 31.12.2014 r. liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w Gminie Łaskarzew wynosiła **5449** mieszkańców, co w stosunku do roku 2013 było wzrostem o 0,1%. Jest to bardzo niska dynamika zmiany liczby ludności.

Tabela 14. Mieszkańcy gminy Łaskarzew

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2012 r.	Stan na dzień 31.12.2013 r.	Stan na dzień 31.12.2014 r.
Ogółem stan ludności	5466	5443	5449
w tym mężczyźni	2722	2696	2698
w tym kobiety	2744	2747	2751
Urodzenia żywe	64	66	53
Zgony ogółem	62	65	36
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1288	1268	1221
Ludność w wieku produkcyjnym	3434	3430	3450
Ludność w wieku poprodukcyjnym	744	745	778

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

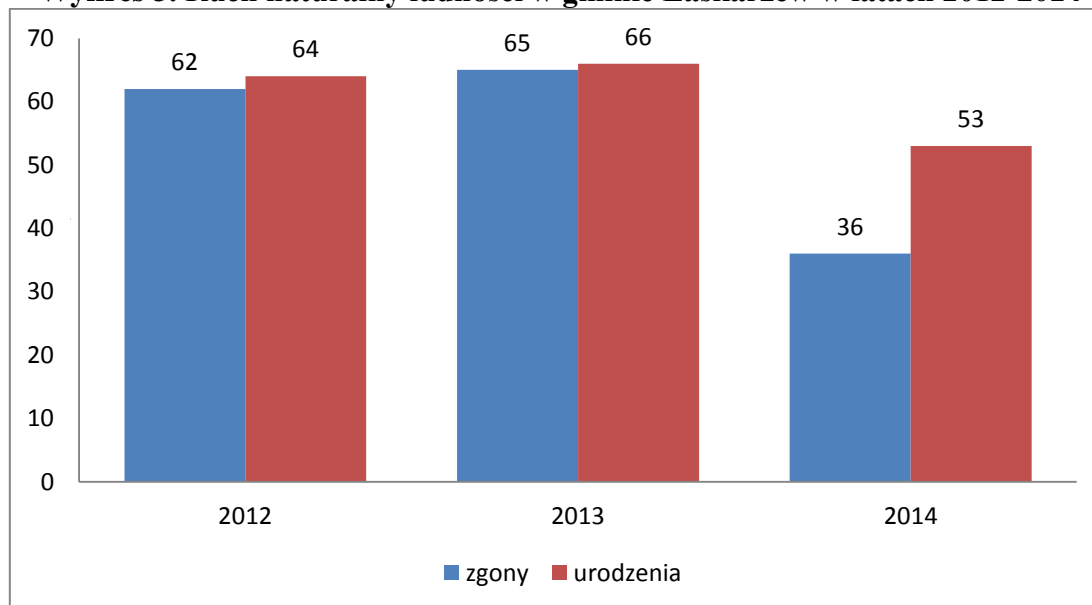
Jednym z podstawowych elementów struktury demograficznej ludności, oddziałującym na przebieg procesów demograficznych, jest **wiek ludności**. Gmina Łaskarzew charakteryzuje się bardziej korzystnym udziałem poszczególnych ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w porównaniu do wskaźników powiatu garwolińskiego – wyższym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz niższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 15. Ludność według ekonomicznych grup wieku w gminie Łaskarzew na tle powiatu garwolińskiego wg stanu na dzień 31.12.2014 r.

Wyszczególnienie	Powiat garwoliński	Gmina Łaskarzew
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	21,5%	22,4%
Ludność w wieku produkcyjnym	62,2%	63,3%
Ludność w wieku poprodukcyjnym	16,3%	14,3%

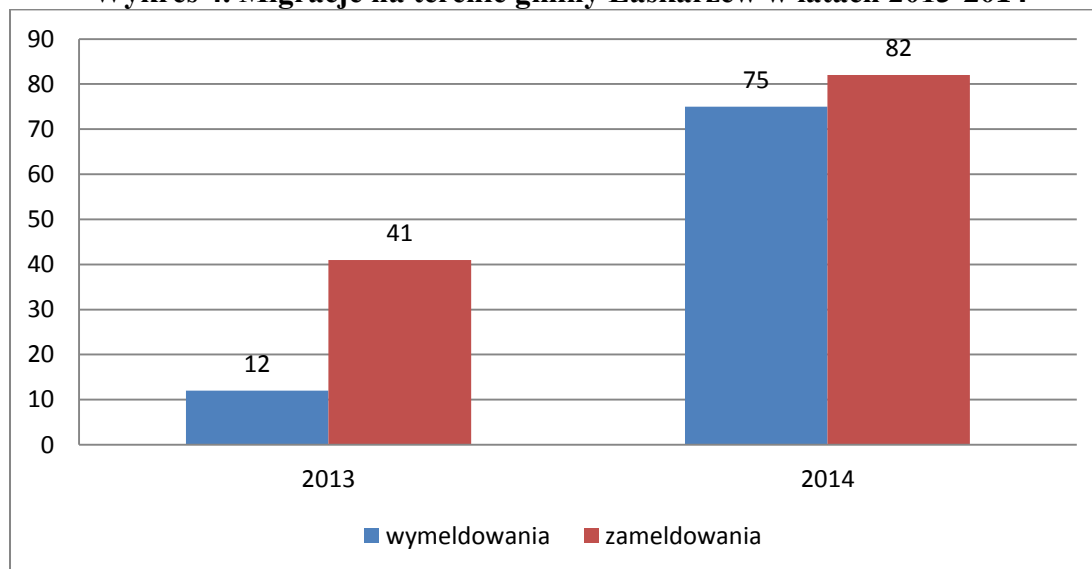
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dynamika zmian liczebności poszczególnych grup wiekowych stanowi niezwykle ważne uwarunkowanie rozwoju gminy, gdyż ściśle wiążą się z realizacją celów – różne zadania służące ich realizacji są adresowane są do różnych grup wiekowych. Gminę Łaskarzew charakteryzuje stabilny udział poszczególnych grup wiekowych, co jest czynnikiem korzystnym w kontekście tworzenia oraz realizacji gminnych polityk i strategii rozwojowych. Pozytywnym zjawiskiem w Gminie Łaskarzew jest też **dotatni przyrost naturalny** przy czym jego wartość do roku 2013 była bardzo niska, natomiast w roku 2014 wzrosła.

Wykres 3. Ruch naturalny ludności w gminie Łaskarzew w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Natomiast **saldo migracji** od 2013 jest dodatnie, co spowodowane jest między innymi z ograniczeniem w ostatnich latach odpływu mieszkańców gminy do większych ośrodków miejskich (głównie do Warszawy) i za granicę.

Wykres 4. Migracje na terenie gminy Łaskarzew w latach 2013-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Udział w wyborach samorządowych pokazuje zaangażowanie mieszkańców w życie gminy. W wyborach w 2014 r. ponad połowa (**63,62%**) mieszkańców gminy Łaskarzew wzięła udział w głosowaniu do rady gminy, co jest wynikiem znacznie wyższym niż średnia dla kraju (**47,4%**) i średnia dla powiatu (**56,27%**).

Aktywność mieszkańców gminy, w tym również z **aktywność kulturalna** jest uznawana za ważny czynnik rozwoju obszaru. Uważa się, iż sprzyja ona integracji gminnej społeczności oraz jest ważnym elementem tworzenia lokalnego społeczeństwa obywatelskiego. Pozytywnie ocenić należy wysoką aktywność mieszkańców gminy Łaskarzew, zrzeszających się w organizacjach pozarządowych oraz działających w grupach nieformalnych. Działalność ta wpływa pozytywnie na budowanie tożsamości lokalnej, także wśród młodszych mieszkańców gminy.

Na terenie gminy Łaskarzew działają **organizacje pozarządowe**. Są to: Ochotnicze Straże Pożarne i jedno stowarzyszenie społeczno – kulturalne (wpisane do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego), oraz kluby sportowe (wpisane do rejestru w Starostwie Powiatowym). Podkreślić należy, że na terenie gminy działają również organizacje tematyczne, które nie formalizują swojego działania. Są to Koła Gospodyń Wiejskich, gminno-miejska orkiestra strażacka oraz koła zainteresowań (koło hodowców gołębi pocztowych, koło wędkarskie, itp.).

Funkcje **ośrodków kultury** pełnią: Gminny Dom Kultury w Starym Helenowie wraz z filiami oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Nowym Pilczynie wraz z filiami. Powyższe placówki realizują zadania w dziedzinie upowszechniania kultury, edukacji, wychowania i wszechstronnego organizowania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Gminna Biblioteka Publiczna w Nowym Pilczynie jest samorządową instytucją kultury, działającą w obrębie krajowej sieci bibliotecznej. Nadzór merytoryczny nad jej działalnością prowadzi Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego w Warszawie. W skład GBP w Nowym Pilczynie wchodzi:

- Biblioteka centralna w Nowym Pilczynie,
- Filia Biblioteczna w Dąbrowie,
- Filia Biblioteczna w Izdebnie,
- Punkt Biblioteczny w Starym Helenowie.

Celem Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowym Pilczynie jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby czytelników, oświatowe, informacyjne i kulturalne mieszkańców, upowszechnianie i promocja kultury lokalnej, pozyskiwanie i przygotowywanie społeczeństwa do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenie jej wartości.

W Bibliotece działa kawiarenka internetowa z darmowym dostępem do internetu dla jej użytkowników, dla najmłodszych przygotowany jest *kącik malucha*. Biblioteka jest w miarę możliwości wyposażona w nowe lektury i nowości wydawnicze.

Biblioteka nawiązuje współpracę z różnymi organizacjami i instytucjami dzięki czemu realizując wspólne projekty poszerza ofertę działań edukacyjno-kulturalnych.

W porozumieniu z Wojewódzkim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego prowadzony jest Klub Młodzieżowy „Żuczki”, który ma na celu rozwój nowych umiejętności, naukę szacunku dla innych i pracy w grupie. Uczestnicy chętnie biorą udział w różnych konkursach, w których zajmują wysokie miejsca.

Gminny Dom Kultury w Starym Helenowie i jego filie:

- Wiejski Dom Ludowy w Budach Krępskich,
- Wiejski Dom Ludowy w Lewikowie,
- Wiejski Dom Ludowy w Uścieńcu – Krzywdzie,
- Wiejski Dom Ludowy w Sośnince,

są miejscem, gdzie organizowane są liczne zajęcia związane z działalnością statutową, polegającą na upowszechnianiu kultury, integracji mieszkańców oraz organizują czas wolny dla dzieci i młodzieży. Oprócz stałych zajęć prowadzone są akcje „Lato na wsi”, warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży przy współpracy z Mazowieckim Centrum Kultury i Sztuki. We wszystkich filiach otwarto punkty biblioteczne.

Działalność GBP i GDK jest dobrze postrzegana przez mieszkańców. Wg stanu na 31.12.2013 r. na jedną gminną placówkę w obszarze kultury przypada ok. 1000 osób. W grudniu 2013 r. w GBP w Nowym Pilczynie i w jej filiach zapisanych było 779 czytelników. Wartość wypożyczonych woluminów na 1 czytelnika w 2014 r. wyniosła 20. Zasób biblioteczny jest sukcesywnie powiększany, średnio o **2 000** woluminów rocznie.

Ponadto w budynkach Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy funkcjonują świetlice wiejskie będące miejscem spotkań mieszkańców.

W gminie istnieją 3 **kluby sportowe**: Snajper Sośninka, Ave Krzywda oraz Absolwent Budel. Na co dzień funkcjonują jedynie dwa pierwsze. Na terenie gminy Łaskarzew działają przede wszystkim sekcje piłki nożnej. **KS Snajper Sośninka** istnieje od 2009 r. i odnosi największe sukcesy. Obecnie klub liczy 25 piłkarzy w zdecydowanej większości z terenu całej gminy Łaskarzew. Klub występuje w rozgrywkach A-klasy. **Ave Krzywda** to zespół, który na co dzień występuje w rozgrywkach LZS. Z kolei **Absolwent Budel** to drużyna turniejowa, która

uaktywnia się głównie w zimowym okresie i występuje w rozgrywkach halowych, w których odnosi spore sukcesy.

W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi Gmina Łaskarzew realizuje działania związane ze wspieraniem i upowszechnianiem kultury fizycznej, wśród nich znajdują się:

1. współdziałanie z klubami sportowymi na rzecz szkolenia dzieci i młodzieży w różnych dyscyplinach sportu;
2. współorganizowanie i organizowanie zawodów, turniejów sportowych i imprez sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców lokalnej społeczności ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

W ramach konkursu ofert środki na realizację wyżej wymienionych zadań w roku 2015 otrzymał Klub Sportowy Snajper Sośninka.

Na terenie gminy Łaskarzew realizowane są Zawody o Puchar Wójta Gminy Łaskarzew:

- **Zawody wędkarskie** – odbywają się w maju,
- **Zawody hodowców gołębi**, które trwają przez cały rok, zakończenie w listopadzie.

Ponadto w gminie w ciągu roku odbywa się: jeden **turniej tenisa stołowego** i jeden **turniej siatkówki**. Obie imprezy cieszą się sporym zainteresowaniem uczestników i kibiców. Gmina Łaskarzew organizuje także **zawody strażackie** dla ochotników z terenu miasta i gminy Łaskarzew.

Gmina dysponuje dobrze rozbudowaną i dostępną **bazą sportową** o charakterze podstawowym. Są to boiska wielofunkcyjne boiska zlokalizowane przy placówkach szkolnych w Krzywdzie, Izdebnie i Starym Pilczynie, boisko w Budach Krępskich oraz Hala Sportowa przy Szkole Podstawowej w Dąbrowie z/s w Woli Łaskarzewskiej.

Na terenie Gminy znajdują się **obiekty zabytkowe i miejsca pamięci narodowej**, które przyciągają zwiedzających:

- budownictwo ludowe z XIX i XX w. w miejscowościach Izdebno, Stary Pilczyn, Nowy Pilczyn, Wola Łaskarzewska i Melanów,
- obiekty architektury sakralnej - kapliczki i krzyże przydrożne,
- zespół dworsko-parkowy w Izdebnie (obecnie siedziba Pogotowia Opiekuńczego),
- 3 mogiły żołnierskie – dwie z 1915 r.: w Dąbrowie i w Krzywdzie (mogiły zbiorowe żołnierzy polskich i rosyjskich poległych podczas działań I wojny światowej) oraz

jedna z 1939 r. w Kacprówku (w mogile pochowano 5 nieznanymi żołnierzy polskich z września 1939 r.),

- pomnik z 1959 r. na terenie wsi Wanaty upamiętniający zagładę ludności i spalenie przez hitlerowców zabudowań podczas II wojny światowej,
- pomnik upamiętniający lotnisko polowe z II wojny światowej w Woli Rowskiej,
- zaewidencjonowane 63 stanowiska archeologiczne.

Na obszarze gminy Łaskarzew znajduje się 6 obiektów objętych ochroną w formie pomników przyrody. Wszystkie są pomnikami przyrody ożywionej, są to pojedyncze drzewa – dąb szypułkowy.

Tabela 16. Pomniki przyrody w gminie Łaskarzew

Lp.	Obiekt/Gatunek	Nr orzeczenia	Miejscowość	Stanowisko
1.	Dąb szypułkowy	349	Izdebno	grunt leśny oddz. 202
2.	Dąb szypułkowy	350	Wola Łaskarzewska	działka 16A
3.	Dąb szypułkowy	275	Leokadia	pastwisko
4.	Dąb szypułkowy	38/88	Dąbrowa	pole
5.	Dąb szypułkowy	20/2003	Izdebno	działka 171
6.	Dąb szypułkowy	20/2003	Izdebno	grunt leśny oddz. 262

Źródło: opracowanie własne

Gmina Łaskarzew, zgodnie z kompetencjami, zapewnia **edukację** na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Zespół Szkół Specjalnych i Pogotowie Opiekuńcze w Izdebnie, administrowane przez powiat garwoliński. W Woli Rowskiej funkcjonuje Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy. Jest to placówka resocjalizacyjno-wychowawcza dla chłopców. W skład Ośrodka wchodzi Gimnazjum Specjalne dla młodzieży niedostosowanej społecznie.

Gmina cechuje się dobrym dostępem do przedszkoli i szkół podstawowych. We wrześniu 2015 r. na terenie gminy funkcjonowały 2 przedszkola (w Starym Pilczynie i Izdebnie) i 3 oddziały przedszkolne (w Starym Pilczynie, Dąbrowie i Krzywdzie), 4 szkoły podstawowe (w Starym Pilczynie, Izdebnie, Dąbrowie z/s w Woli Łaskarzewskiej i Krzywdzie) oraz 1 gimnazjum (w Starym Pilczynie).

**Tabela 13. Wykaz placówek oświatowych,
dla których organem prowadzącym jest gmina Łaskarzew**

Zespół Szkół w Starym Pilczynie	Publiczne Przedszkole Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej Publiczne Gimnazjum im. Księdza Jerzego Popiełuszki w Starym Pilczynie
Szkoła Podstawowa im. Pamięci Wanat w Dąbrowie z siedzibą w Woli Łaskarzewskiej	
Zespół Szkół w Izdebnie,	Publiczne Przedszkole Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa w Krzywdzie	

Źródło: opracowanie własne

Gmina Łaskarzew w roku szkolnym 2014/2015 cechowała się dobrą **dostępnością przedszkoli** na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym (1,6). Mimo wyzwania jakim jest utrzymanie wszystkich szkół podstawowych i redukcja kosztów ich funkcjonowania, Gmina wyróżniała się dobrą **dostępnością do szkół podstawowych** (3,3), które pomimo niżu demograficznego potrafiły ustrzec się likwidacji i **szkół gimnazjalnych** (0,8). Wynika to między innymi z faktu iż część dzieci mieszkających w gminie Łaskarzew uczęszcza do szkół spoza terenu gminy. Dotyczy to głównie części dzieci z Sośninki i Woli Łaskarzewskiej, które chodzą do szkół podstawowych oraz gimnazjalnych w Łaskarzewie. Część dzieci z Bud Krępskich, Helenowa, Ksawerynowa oraz Woli Rowskiej uczęszcza do szkół podstawowych i gimnazjalnych w Łaskarzewie. Dzieci z Leokadii uczęszczają do szkół w Sobolewie. Problemem są jednak stosunkowo wysokie koszty funkcjonowania małych placówek, co w najbliższym czasie może skutkować koniecznością reorganizacji oświaty na terenie gminy. Na terenie gminy nie funkcjonuje publiczne szkolnictwo ponadgimnazjalne. Jest ono realizowane przez szkoły znajdujące się poza terenem gminy.

Tabela 18. Uczniowie i pracownicy placówek oświatowych

Nazwa placówki	Liczba uczniów			Pracownicy pedagogiczni (w etatach)			Pracownicy obsługi (w etatach)		
	2013/ 14	2014/ 15	2015/ 16	2013/ 14	2014/ 15	2015/ 16	2013/ 14	2014/ 15	2015/ 16
Przedszkola									
Publiczne Przedszkole w Starym Pilczynie	41	30	25	4	3	3	4	5	5
Publiczne Przedszkole w Izdebnie	45	44	36	2,36	3	3	4	4	4
Oddziały przedszkolne									
Kl. „O” w Dąbrowie	23	24	19	1	1	2	0	0	0
Kl. „O” w Krzywdzie	11	8	12	1	1	1	0	0	0
Kl. „O” w Starym Pilczynie	19	19	20	1	1	1	0	0	0
Szkoły podstawowe									
SP w Dąbrowie	100	130	144	12,5	14	13,23	8	7	7
SP w Krzywdzie	55	49	46	9,47	9,56	8,67	2	2	2
SP w Starym Pilczynie	109	120	120	12	13	13	4	4	4
SP w Izdebnie	60	64	67	9,78	11,67	10,72	2	2	2
Gimnazja									
Publiczne Gimnazjum w Starym Pilczynie	153	150	147	17,95	18,22	17,56	4	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GZEAS

Zmiana **liczby uczniów** w gminnych szkołach podstawowych i gimnazjalnych nie wykazuje wyraźnej tendencji. W skali całej gminy między rokiem szkolnym 2013/2014, a rokiem szkolnym 2015/2016 wartość tego wskaźnika w szkołach podstawowych wzrosła o 16% (53 uczniów), a w szkołach gimnazjalnych spadła o 4% (6 uczniów). Można zatem uznać, że liczba uczniów w omawianych placówkach edukacyjnych utrzymuje się na stosunkowo stałym poziomie (tabela 18).

Tendencja spadkowa dotyczy natomiast **liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych**. W skali całej gminy między rokiem szkolnym 2013/2014, a rokiem szkolnym 2015/2016 wartość tego wskaźnika w przedszkolach spadła o 6% (5 dzieci), natomiast w oddziałach przedszkolnych o 4% (2 dzieci). Mniejsza liczba dzieci w przedszkolach jest początkiem nowego spadkowego trendu.

Mieszkańcy gminy dobrze oceniają **dostęp do lekarzy** pierwszego kontaktu mimo że na terenie gminy nie funkcjonuje żaden ośrodek zdrowia a obsługę medyczną mieszkańcom gminy Łaskarzew zapewniają 2 placówki mające siedzibę na terenie miasta Łaskarzew. Na terenie gminy nie ma również punktu aptecznego (w mieście są 4).

Lokalne zadania z zakresu **pomocy społecznej** realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, będący jednostką organizacyjną Gminy Łaskarzew. Ośrodek pomaga potrzebującym w różny sposób, między innymi poprzez: pracę socjalną, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy, kierowanie osób wymagających opieki do domów pomocy społecznej, prowadzenie analiz i oceny zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz udzielanie świadczeń finansowych i rzeczowych.

Łącznie z pomocy społecznej w 2014 roku skorzystały 182 rodziny (331 osób), a ze świadczeń rodzinnych skorzystało 368 rodzin.

Tabela 15. Realizacja zadań w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Łaskarzewie w 2014 r.

Lp.	Wyszczególnienie		Kwota [zł]
1.	Budżet – ogółem wykonanie w tym:		2.636.199,24
	<ul style="list-style-type: none"> • zadania zlecone • zadania własne • dotacja 		2.034.488,69 327.659,55 274.051,00
2.	Pomoc społeczna:		
	<ul style="list-style-type: none"> • zasiłek stały • składka na ubezpieczenie zdrowotne • zasiłek celowy jednorazowy (w tym specjalny) • dożywianie dzieci 	33 osoby 27 osób 45 rodzin 41 rodzin (85 dzieci + 2 osoby dorosłe)	125.655,76 10.053,26 30.513,95 34.002,30
	<ul style="list-style-type: none"> • zasiłek celowy na posiłek • zasiłek okresowy • specjalistyczne usługi opiekuńcze • opłata za dom pomocy społecznej • odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze 	59 rodzin 15 rodzin 4 osoby 2 osoby	53.487,00 15.427,05 33.000,00 45.222,46 588,60
3.	Inne świadczenia		
	<ul style="list-style-type: none"> • opłata za pobyt dziecka w Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym w Otwocku • rządowy program dla rodzin wielodzietnych Karta Dużej Rodziny 	298 osób	1.057,03 419,71
4.	Świadczenia rodzinne:		
	<ul style="list-style-type: none"> • zasiłki rodzinne • dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu: <ul style="list-style-type: none"> – urodzenia dziecka – opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – samotnego wychowywania dziecka – podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania – kształcenia i rehabilitacji dziecka – rozpoczęcia roku szkolnego – wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej 	7.805 świadczeń 4.383 świadczenia 22 świadczenia 223 świadczenia 216 świadczeń 1.459 świadczeń 495 świadczeń 499 świadczeń 1.469 świadczeń	784.738,00 425.243,70 22.000,00 85.213,70 36.720,00 75.430,00 38.460,00 49.900,00 117.520,00
5.	Świadczenia opiekuńcze:		
	<ul style="list-style-type: none"> • świadczenia pielęgnacyjne • składka na ubezpieczenie społeczne • składka na ubezpieczenie zdrowotne • zasiłek pielęgnacyjny • specjalny zasiłek opiekuńczy 	359 świadczeń 213 świadczeń 47 świadczeń 1.233 świadczenia 4 świadczenia	260.453,00 42.780,72 3.001,28 188.649,00 2.080,00
6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (becikowe)	47 świadczeń	47.000,00
7.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	22 rodziny (28 osób)	118.440,00
8.	Koszty obsługi świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego		57.148,48
9.	Dodatki dla osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne	361 świadczeń	71.200,00
10.	Koszty obsługi		2.106,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie wykonuje zadania własne gminy z zakresu ustawy o **przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**, do których w szczególności należy:

- opracowanie i realizowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- obsługa administracyjna Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Ważnym zadaniem pomocy społecznej realizowanym w ramach zadań własnych gminy jest **praca socjalna**. Praca socjalna jest działalnością zawodową skierowaną na przywrócenie lub wzmocnienie zdolności osób i rodzin do funkcjonowania w społeczeństwie, oraz doprowadzenie ich do samodzielności życiowej i rozwoju. Poza takim definiowaniem pracy socjalnej spotykamy się często z jej szerszym rozumieniem. Praca socjalna jest jedną z form usług socjalnych, oprócz profesjonalnego poradnictwa zalicza się do niej pomoc w załatwieniu spraw codziennych oraz pomoc w utrzymywaniu kontaktów z otoczeniem. Ustawa przewiduje, że w stosunku do osób, które spełniają przesłanki udzielenia pomocy społecznej określone w art. 3 ustawy o pomocy społecznej, praca socjalna może być prowadzona niezależnie od ich sytuacji dochodowej.

Praca socjalna prowadzona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie polega na :

- pomocy osobom poprzez ukierunkowanie do odpowiednich instytucji,
- umawianiu rodzin ze specjalistami poradni psychologicznej,
- kierowaniu wniosków do sądu o objęcie rodziny nadzorem kuratorskim,
- utrzymywaniu ścisłej współpracy z kuratorami, częste odwiedziny w rodzinach,
- pomocy w redagowaniu pism procesowych m.in. : pozew o ustalenie ojcostwa i alimenty, pozew o rozwód, separację, pozew o rozdzielenie majątkową między małżonkami,
- pomocy w wypełnianiu różnego rodzaju wniosków i pism urzędowych m.in.: wnioski na zasiłek rodzinny, wnioski do funduszu alimentacyjnego, wnioski do komornika, redagowanie pism do ZUS, Urzędu Skarbowego itp.

- współpracy ze szkołami, pedagogiem szkolnym w zakresie uzyskania informacji o małoletnich dzieciach,
- stałej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy odnośnie aktualnych ofert pracy i szkoleń, a także uzyskiwanie potwierdzeń pisemnych rejestracji osób,
- pomocy w skompletowaniu dokumentów niezbędnych do uzyskania renty z ZUS, KRUS,
- kierowaniu osób o ustalenie stopnia niepełnosprawności do Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Garwolinie,
- stałej współpracy z placówkami służby zdrowia,
- udzielaniu poradnictwa jako pomocy klientom w samodzielnym rozwiązywaniu problemów i uczenie ich tego,
- uświadamianiu klientom skutków choroby alkoholowej,
- motywowaniu do podjęcia leczenia odwykowego,
- kierowaniu członków rodzin dotkniętych problemem alkoholowym do Poradni Leczenia Uzależnień,
- informowaniu ofiar przemocy o przysługujących im prawach oraz formach pomocy.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 15 ustawy z 5 czerwca 1990 r. o samorządzie gminnym do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa. Teren gminy Łaskarzew jest obsługiwany przez funkcjonariuszy Posterunku Policji w Łaskarzewie, w którym funkcjonuje Zespół Prewencji (w tym dzielnicowy gminy Łaskarzew). Jednostka podlega bezpośrednio pod Komendę Powiatową Policji w Garwolinie. Policjanci z Komisariatu w Łaskarzewie biorą udział w zabezpieczaniu i nadzorowaniu wielu imprez lokalnych.

Na terenie gminy działa 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej:

1. OSP Izdebno typu „S”
2. OSP Melanów typu „S”
3. OSP Dąbrowa typu „S”
4. OSP Uścieniec-Krzywda typu „S”
5. OSP Stary Pilczyn typu „S”
6. OSP Wola Łaskarzewska typu „S”
7. OSP Wola Rowska typu „S”
8. OSP Grabina typu „S”

OSP Izdebno i OSP Melanów działają w Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego. Ich podstawowym zadaniem statutowym jest branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych, zagrożeń ekologicznych, katastrof i innych zdarzeń zagrażających życiu, zdrowiu i mieniu człowieka oraz środowisku naturalnemu.

Jednostki z terenu gminy są systematycznie wyposażane są w nowe samochody bojowe wraz z odpowiednim sprzętem, środkami łączności i umundurowanie.

1.3. Przestrzeń i środowisko

Istniejąca na terenie gminy Łaskarzew **sieć dróg powiatowych i gminnych** pozwala na sprawne komunikowanie się wewnątrz gminy, a także ze stolicą powiatu i ważnymi drogami krajowymi. Położenie komunikacyjne gminy Łaskarzew względem większych polskich miast jest korzystne. Infrastrukturę komunikacyjną należy określić jako dobrze rozwiniętą. Gęsta sieć dróg gminnych i powiatowych sprawiają, że gmina Łaskarzew charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną.

Układ drogowy gminy Łaskarzew składa się z 89,7 km dróg publicznych, w tym:

- 44,0 km dróg powiatowych,
- 45,7 km dróg gminnych.

W gminie brak jest dróg krajowych i wojewódzkich, które tworzą podstawową sieć drogową regionu, dostęp do tych dróg zapewniają drogi powiatowe. Z uwagi na położenie gminy względem głównych ośrodków administracyjnych, handlowo–usługowych oraz koncentracji miejsc pracy i nauki, najistotniejsze dla powiązań zewnętrznych są połączenia z Łaskarzewem i Garwolinem oraz drogami prowadzącymi w kierunku Warszawy – krajową nr 17 (Warszawa – Lublin) i wojewódzką nr 801 (Warszawa – Puławy). Z kolei dla powiązań wschód-zachód, a także dojazdu z części obszarów gminy do ww. dróg nr 17 i 801, ważne są także drogi – krajowa nr 76 (Wilga – Garwolin – Łuków) i wojewódzka nr 807 (Maciejowice – Gończyce – Żelechów – Łuków).

Pod względem funkcjonalnym w układzie drogowym można wydzielić drogi zapewniające połączenia ponadlokalne, które zapewnia większość dróg powiatowych oraz drogi o znaczeniu lokalnym, służące miejscowym potrzebom komunikacyjnym, do których zaliczają się pozostałe drogi powiatowe, drogi gminne oraz drogi wewnętrzne.

Najważniejsze dla zewnętrznych powiązań gminy są następujące **drogi powiatowe**:

- nr 1306W o przebiegu Wola Łaskarzewska (Krupa) – Trzcianka, wyprowadzająca ruch z zachodniej części gminy na drogę krajową nr 76 i dalej w kierunku Garwolina, w tym do węzła „Stacyjna” na obwodnicy Garwolina w ciągu drogi krajowej nr 17 lub w kierunku Wilgi do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 801,
- nr 1323W o przebiegu Rębków – Uścieniec, łącząca północno-wschodnią część gminy z drogą krajową nr 76 i Garwolinem,
- nr 1325W o przebiegu Garwolin – Ruda Talubska – Łaskarzew – Polik – Maciejowice, jedna z ważniejszych dróg w powiecie na kierunku północ-południe, łącząca Garwolin z terenami po wschodniej stronie linii kolejowej, w tym z Łaskarzewem i Maciejowicami, dla gminy Łaskarzew droga jest ważna w połączeniach z Garwolinem i Łaskarzewem, droga ta nie posiada połączenia z obwodnicą Garwolina,
- nr 1327W o przebiegu Ruda Talubska – Taluba – Kobyla Wola – droga krajowa nr 17, wyprowadzająca ruch z północno-wschodniej części gminy w kierunku Garwolina i drogi krajowej nr 17, przy czym odcinek wschodni drogi nie posiada obecnie nawierzchni twardej,
- nr 1345W o przebiegu droga krajowa nr 17 – Pilczyn – Łaskarzew – Krupa – Tarnów, jedna z ważniejszych dróg w powiecie na kierunku wschód-zachód, łącząca drogę krajową nr 17 z wojewódzką nr 801, wyprowadzająca ruch z gminy bezpośrednio na te drogi oraz w kierunku Łaskarzewa,
- nr 1346W o przebiegu Korytnica – Sokół – Nowy Pilczyn, łącząca Łaskarzew ze wschodnią częścią gminy Sobolew i drogą wojewódzka nr 807 (Maciejowice – Gończyce – Żelechów).

Powyższe drogi zapewniają również obsługę powiązań wewnętrznych w gminie oraz dojazd do przyległego zagospodarowania.

Pozostałe drogi powiatowe uzupełniają sieć tworzoną przez ww. drogi oraz obsługują powiązania wewnętrzne i zabudowę, są to następujące drogi:

- nr 1324W Budel – Izdebno,
- nr 1326W Wola Rowska – Nowy Pilczyn,
- nr 1348W Wola Łaskarzewska – Budy Krępskie – Sobolew, która pomiędzy Sośninką i Budami Krępskimi nie posiada nawierzchni twardej.

Tabela 20. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Łaskarzew

Nr drogi	Miejscowość	Długość drogi w granicach gminy (km)	Nawierzchnia
1348W	Wola Łaskarzewska – Budy Krępskie – Sobolew	5,2	MB,GR
1325W	Garwolin – Ruda Talubska – Łaskarzew – Polik – Maciejowice,	5,9	MB
1345W	droga krajowa nr 17 – Pilczyn – Łaskarzew – Krupa – Tarnów	11,5	MB
1306W	Wola Łaskarzewska (Krupa) – Trzcianka	4,6	MB
1323W	Rębków – Uścieniec	5,2	MB
1324W	Budel – Izdebnio	2,5	MB
1326W	Wola Rowska – Nowy Pilczyn	3,1	MB
1327W	Ruda Talubska – Taluba – Kobyla Wola – droga krajowa nr 17	2,6	MB,GZ,GR
1346W	Korytnica – Sokół – Nowy Pilczyn	4,2	MB
MB – beton asfaltowy, GZ – gruntowa wzmocniona, GR – gruntowa, KK – kostka kamienna			

Źródło: opracowanie własne

Drogi gminne służą bezpośredniej obsłudze zagospodarowania, wyprowadzają ruch na drogi wyższych kategorii i uzupełniają powiązania o lokalnym znaczeniu. Część gminy obsługiwana jest przez drogi niezaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych. Są to drogi wewnętrzne na terenach mieszkaniowych, rolnych oraz na terenach Lasów Państwowych. Sieć dróg publicznych i wewnętrznych dobrze udostępnia zagospodarowanie gminy, przy czym część zabudowy, dostępna jest jedynie przy pomocy dróg utwardzonych nieulepszonych (głównie żwirowych) lub nieutwardzonych (gruntowych). Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej stanowią **74%** długości dróg publicznych. Nawierzchnie takie posiada **91% dróg powiatowych i 48%** dróg gminnych. W województwie mazowieckim drogi powiatowe są utwardzone w blisko 90%, natomiast drogi gminne w 40%, przy czym w gminach wiejskich średnio ok. 20% dróg gminnych posiada nawierzchnie twarde. Stan techniczny dróg w gminie Łaskarzew wymaga jednak poprawy. Podstawowym problemem jest niedostateczne wyposażenie tych dróg w nawierzchnie twarde lub znaczna degradacja tej nawierzchni oraz zbyt małe szerokości jezdni i pasów drogowych, które utrudniają ich wyposażenie jednocześnie w jezdnie i chodniki.

Tabela 21. Wykaz dróg gminnych

Nr drogi	Miejscowość	Długość drogi w granicach gminy (mb)	Nawierzchnia
130601W	Grabina	1551	MB
130602W	Lewików – gr. gminy (kier. Samogoszcz)	1967	MB,GZ,GR
130603W	Stary Pilczyn – Melanów – gr. gminy	2837	MB,GZ,GR
130604W	Nowy Helenów	1157	MB
130605W	Dąbrowa – Aleksandrów – Izdebno	4386	MB
130606W	Sośninka	1566	MB
130607W	Zygmunt – gr. gminy	883	MB
130608W	Onufrynów – Łaskarzew – Celinów	2062	MB,GZ,GR
130609W	Izdebno Kolonia – Wola Rowska	2875	MB,GZ,KK
130610W	Stary Helenów – Nowy Helenów – Leokadia	3255	MB,GR
130611W	Budy Krępskie – gr. gminy (kier. Leonów)	1294	MB
130612W	Zygmunt	1490	MB
130613W	Aleksandrów	640	MB,GR
130614W	Krzywda – Aleksandrów – Łaskarzew	4226	MB,GR
130615W	Izdebno – Budel	1556	MB,GR
130616W	Uścieniec	1183	GZ
130617W	Budel	1280	GR
130618W	Izdebno Kolonia	1452	MB,GR
130619W	Romanów	1445	MB
130620W	Lewików – Lipniki	1644	MB,GZ
130621W	Lipniki	1810	MB,GZ
130623W	Kolonia Rowy	805	GR,GZ
130624W	Rowy	856	GR,GZ
130625W	Stary Pilczyn	350	MB
130626W	Stary Pilczyn	460	GZ
130627W	Śliz – gr. gminy (kier. Gąsów)	1776	MB
130628W	Śliz	1374	GZ
130629W	dr. pow. 1346W - Zygmunt	1006	GZ
130630W	dr. pow. 1345W – dr. pow. 1306W (Dąbrowa)	719	GR

MB – beton asfaltowy, GZ – gruntowa wzmocniona, GR – gruntowa, KK – kostka kamienna

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych przeglądów dróg

Przez gminę Łaskarzew przebiega pierwszorzędna, dwutorowa, zelektryfikowana **linia kolejowa** nr 7 (E28) o znaczeniu państwowym: Warszawa Wschodnia Osobowa – Lublin – Dorohusk, prowadząca wszystkie rodzaje ruchu osobowego i towarowego. Na terenie gminy Łaskarzew znajdują się przystanki osobowe: Leokadia, Łaskarzew Przystanek i Wola Rowska. Obsługa towarowa odbywa się na stacji Łaskarzew – poza terenem gminy. Wszystkie skrzyżowania linii kolejowych z drogami w gminie są jednopoziomowe.

Obsługę autobusową zapewniają **linie autobusowe** PKS i przewoźników prywatnych. Linie autobusowe zapewniają przede wszystkim powiązania z Łaskarzewem i Garwolinem i przebiegają przede wszystkim drogami powiatowymi z nawierzchnią twardą. Liczba kursów jest niewielka, w większości są to pojedyncze kursy w dniach roboczych, w porach dojazdów do pracy i nauki. Mankamentem komunikacji autobusowej są również duże odległości dojścia do przystanków dla części terenów gminy.

Do zadań własnych **gminy należy poza tym planowanie i finansowanie** oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy. W listopadzie 2015 roku na terenie gminy Łaskarzew zinwentaryzowano 544 szt. lamp oświetlenia ulicznego (220 szt. – na drogach gminnych i 324 szt. na drogach powiatowych).

Gmina Łaskarzew nie posiada **zbiornej sieci ciepłowniczej**. Wszystkie obiekty użyteczności publicznej oraz budynki mieszkalne ogrzewane są z indywidualnych źródeł ciepła. Głównym źródłem wytwarzania energii cieplnej jest węgiel kamienny, miał węglowy, drzewo, gaz ziemny i olej opałowy.

Gaz ziemny dostarczany jest do mieszkańców następujących wsi: Kacprówek, Melanów, Zygmunt, Stary Pilczyn, Nowy Pilczyn, Sośninka, Wola Łaskarzewska, Lipniki, Dąbrowa, Lewików/Wanaty Całkowita długość rozdzielczej sieci gazowej wynosi 13,9 km. Do sieci gazowej podłączonych jest 246 odbiorców, w większości domów jednorodzinnych, w sumie 16,4% mieszkańców gminy korzysta z gazu ziemnego. Poza zasięgiem sieci gazowej znajdują się pozostałe miejscowości gminy Łaskarzew. Warunki dostawy gazu są korzystne, bez ograniczeń ilościowych i przy dostatecznym ciśnieniu.

Pozytywnie należy ocenić **infrastrukturę elektroenergetyczną**. Gmina pozyskuje energię z Głównych Punktów Zasilania (GPZ) Garwolin i Sobolew. GPZ-y są zasilane dwukierunkowo poprzez linię 110 kV Kozienice – Mińsk Mazowiecki. Uzupełnienia wymaga natomiast infrastruktura służąca pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych (np. fotowoltaika, pompy ciepła).

Sieć wodociągowa w gminie jest dobrze rozwinięta – na dzień 30.06.2015 r. długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie gminy wynosiła 50,3 km. Na terenie gminy funkcjonują cztery ujęcia wody:

- w Melanowie (zaopatrujące miejscowości: Melanów, Kacprówek, Nowy Pilczyn, Stary Pilczyn, Zygmunt, Śliz),
- w Dąbrowie (zapatrujące miejscowości: Dąbrowa, Dąbrowa Kolonia, Wanaty, Lewików, Uścieniec, Krzywda, Grabina, Wola Łaskarzewska, Sośninka, Lipniki, Aleksandrów, Budel),
- Izdebnie Kolonii (zapatrujące miejscowości: Izdebno, Izdebno Kolonia),
- Starym Helenowie (zapatrujące miejscowości: Stary Helenów, Celinów, Nowy Helenów, Leokadia, Budy Krępskie, Ksawerynów oraz leżącą w gminie Maciejowice wieś Leonów).

Część miejscowości z gminy Łaskarzew zaopatrywana jest w wodę z ujęć znajdujących się w gminach sąsiednich:

- Wola Rowska jest zaopatrywana z ujęcia w Rudzie Talubskiej, gm. Garwolin
- Leokadia na przysiółku Włodków korzysta z wodociągu gm. Sobolew.

Pomimo niemal całkowitego wyposażenia gminy w sieć wodociągową, w listopadzie 2015 r. korzystało z niej 1181 gospodarstw domowych, co stanowi jedynie 91 % mieszkańców.

Gmina Łaskarzew **posiada sieć kanalizacyjną** o łącznej długości: 9,79 km znajdującą się w miejscowościach: Kacprówek, Stary Pilczyn, Nowy Pilczyn i Melanów. W 2015 r. został oddany do użytku III etap budowy sieci kanalizacyjnej. Obecnie (listopad 2015 r.) na obszarze gminy z sieci kanalizacyjnej korzysta 290 gospodarstw domowych, co stanowi 19% mieszkańców. W ciągu ostatnich lat wartość ta sukcesywnie wzrastała. Ścieki odprowadzane są do mechaniczno–biologicznej oczyszczalni ścieków w Nowym Pilczynie o wydajności hydraulicznej $Q_d = 2 \times 110 \text{ m}^3/\text{d}$. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Promnik. Ścieki sanitarne z pozostałych gospodarstw domowych gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, znajdujących się często w złym stanie technicznym, wskutek czego występuje infiltracja ścieków do wód i gleby. Bezodpływowe zbiorniki ścieków są okresowo opróżniane a nieczystości wywożone są taborem asenizacyjnym do oczyszczalni. Konieczność opróżniania zbiorników wiąże się z dużą uciążliwością, a także z dużymi kosztami dla mieszkańców.

Porównując długość sieci wodociągowej z długością sieci kanalizacji sanitarnej, należy stwierdzić, iż istnieje znaczna dysproporcja w ich długościach. Świadczy to o pilnych potrzebach budowy i rozbudowy systemów kanalizacyjnych w gminie. Negatywne znaczenie dla rozwoju gminy ma niedostateczny rozwój infrastruktury kanalizacyjnej i dostęp do oczyszczalni ścieków. Wyposażenie gminy Łaskarzew w infrastrukturę gospodarki ściekowej uległo poprawie. Nadal jednak jest niewystarczające. Konieczna jest budowa i rozbudowa systemów kanalizacyjnych w gminie. Alternatywnym rozwiązaniem jest też budowa indywidualnych oczyszczalni przydomowych.

Od 1 lipca 2013 r. obowiązuje nowy **system gospodarowania odpadami komunalnymi**, który umożliwia wybór pomiędzy segregowaniem i niesegregowaniem odpadów przez mieszkańców. 15 gospodarstw domowych nie zadeklarowało segregacji odpadów, co stanowi jedynie 1% wszystkich mieszkańców składających deklarację. Od 2013 r. odbiorem odpadów od mieszkańców zajmuje się firma Ekolider Jarosław Wyglądała z Lucina. Dzięki nowemu

systemowi gospodarowania odpadami dzikie wysypiska śmieci nie stanowią już tak istotnego problemu.

Możliwość korzystania z mediów cyfrowych jest nieodzownym elementem życia, edukacji i pracy. Rozwój nowych technologii jest warunkiem dostępu do informacji i wiedzy. Na terenie gminy Łaskarzew istotnym problemem jest niewystarczający rozwój **infrastruktury teleinformatycznej**, w wielu miejscowościach występują utrudnienia w dostępie do sieci telefonicznej oraz internetowej. Aby nie dopuścić do wykluczenia cyfrowego mieszkańców należy stwarzać warunki do rozwoju tego rodzaju infrastruktury. Należy podkreślić, że wspieranie działań w tym zakresie jest konieczne, aby umożliwić szanse dalszego rozwoju gminy.

W ramach największego w Europie projektu budowy regionalnej sieci szerokopasmowego Internetu – Internet dla Mazowsza na terenie powiatu garwolińskiego ma powstać dziewięć punktów dostępowych: w Jażwinach (gm. Borowie), Domaszewie i Kobylnicy (gm. Maciejowice), Starym Miastkowie (gm. Miastków Kościelny), Życzynie (gm. Trojanów), Trzciance (gm. Wilga), Kotłowie, Łomnicy i Władysławowie (gm. Żelechów), przy czym żaden z ich nie będzie zlokalizowany na terenie gminy Łaskarzew.

Na terenie gminy Łaskarzew znajduje się wiele terenów atrakcyjnych turystycznie. Rzeźba powierzchni jest urozmaicona, środowisko przyrodnicze zachowało wciąż duży stopień naturalności. Występują tu ciekawe zbiorowiska roślinne i atrakcyjne zbiorniki wodne. Najcenniejsze **walory przyrodniczo – krajobrazowe** dotyczą przede wszystkim zachodniej części gminy. Przez teren gminy prowadzi ponadregionalny ciąg ekologiczny: pas leśno-wydmowy na wschodniej krawędzi doliny Wisły wchodzący w granice Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Lasy Otwocko-Garwolińskie, Puszcza Osiecka), regionalny ciąg ekologiczny związany z doliną rzeki Promnik i kompleksami leśnymi. W szerszej skali przebiega od Doliny Świdra, Mazowieckiego Parku Krajobrazowego do obszaru Natura 2000 – Doliny Środkowej Wisły. W gminie brak jest ostoi „Natura 2000”. Najbliższe ostoje w sąsiedztwie to Dolina Środkowej Wisły i Bagno Całowanie.

Obszar gminy charakteryzuje się niewielką różnorodnością środowiska przyrodniczego. Ze względu na to, że dużą część obszaru zajmują kompleksy leśne porastające gleby mało korzystne dla rozwoju rolnictwa, tereny podmokłe oraz bagniste w gminie występuje wiele gatunków zwierząt z różnych środowisk. Do najczęściej spotykanych zwierząt należą: łosie, jelenie, sarny, dziki, borsuki, zające, lisy, kuny, tchórze, bażanty, kuropatwy, dzikie kaczki,

grzywacze, pizniki. Nad rzeką Promnik utrzymują się stanowiska bobrów i wydr. Cechy te predestynują część gminy do rozwoju funkcji turystycznej, wypoczynkowej i rekreacyjnej. Centralny obszar gminy cechuje się natomiast mniej atrakcyjnym i urozmaiconym ukształtowaniem powierzchni, a także mniejszym stopniem zalesienia, co wraz z występowaniem lepszych gleb wpływa na rolnicze użytkowanie gruntów.

ROZDZIAŁ 2. BILANS STRATEGICZNY GMINY ŁASKARZEW

W opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2016 – 2025 brali udział zaproszeni przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu gminy Łaskarzew. Przebieg procesu opracowania Strategii rozpoczął się od określenia zasad organizacyjnych procesu planowania strategicznego i przeprowadzenia diagnozy sytuacji społecznej gminy. Diagnoza sytuacji społecznej w gminie zawiera m.in. analizę sytuacji społecznej w gminie w oparciu o dane statystyczne oraz opinie środowisk społecznych i przedstawicieli instytucji społecznych oraz mieszkańców. Jest również podstawą sformułowania wizji rozwoju gminy, bazując na wynikach analizy SWOT, która jest identyfikacją i kategoryzacją problemów gminy, określeniem jej zasobów oraz wskazuje na najważniejsze potrzeby mieszkańców wraz z szansami i zagrożeniami ich zaspokojenia.

Dzięki przeprowadzonej identyfikacji potrzeb i wskazaniu możliwości realizacji zadań możliwe było zaplanowanie działań i opracowanie dokumentu strategicznego.

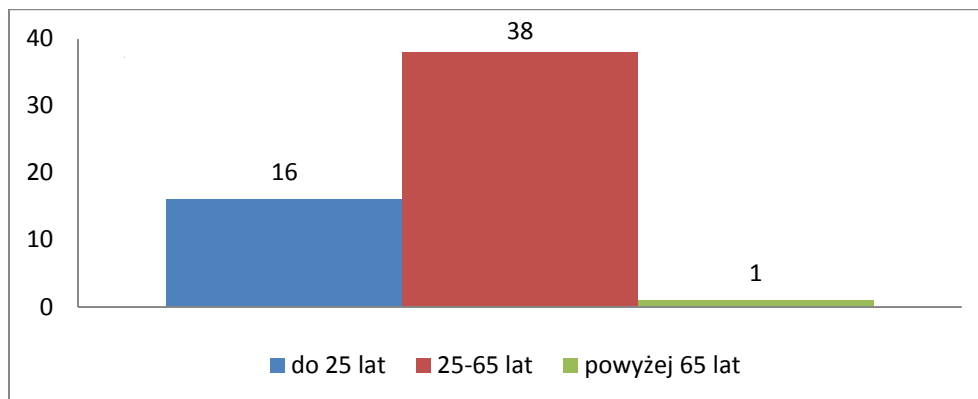
Formułowanie założeń strategii nastąpiło w oparciu o partycypację społeczną i zasady rozwoju społecznego, poprzez:

- formułowanie misji rozwoju społecznego w korelacji z wizją rozwoju gminy,
- formułowanie celów strategicznych,
- określanie celów oraz kierunków działań w gminie,
- określanie sposobu zarządzania realizacją strategii,
- ustalenie zasad monitoringu,
- opracowanie procedur ewaluacji.

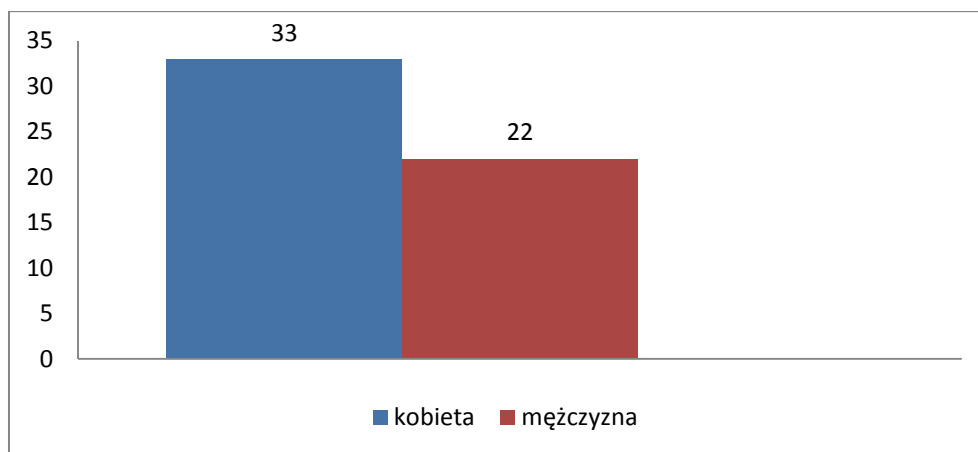
Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy Łaskarzew, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie, Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół, Gminna Biblioteka Publiczna, placówki oświatowe, kulturalne oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w gminie problemów i oczekiwań. Przeprowadzenie badania ankietowego skierowanego do mieszkańców – osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym gminy, było (oprócz spotkań) elementem uspołecznienia procesu budowy Strategii Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2016 – 2025.

2.1. Wyniki ankiety dotyczącej kierunków rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2016-2025

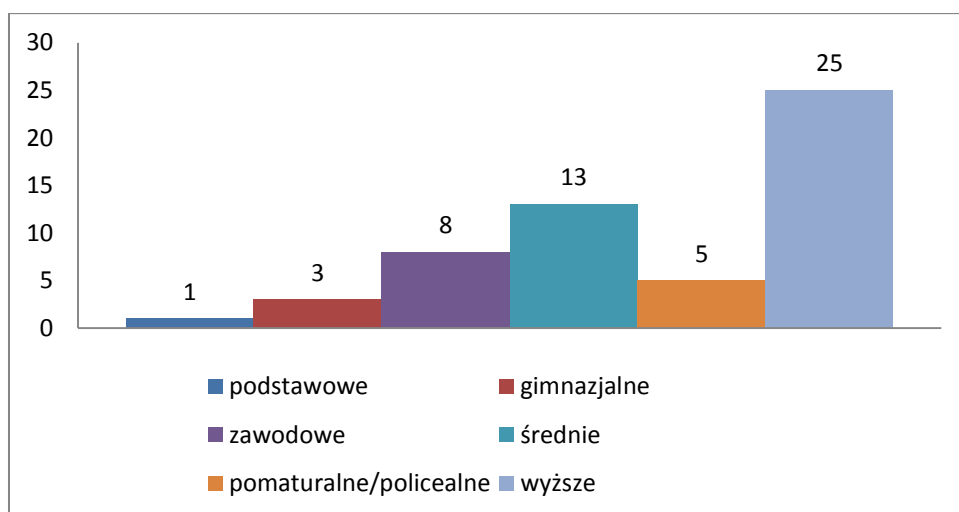
1. Wiek ankietowanych

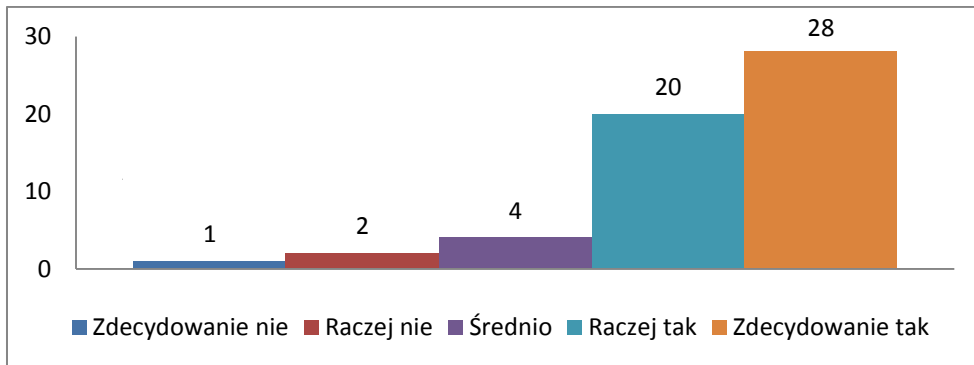
2. Płeć ankietowanych

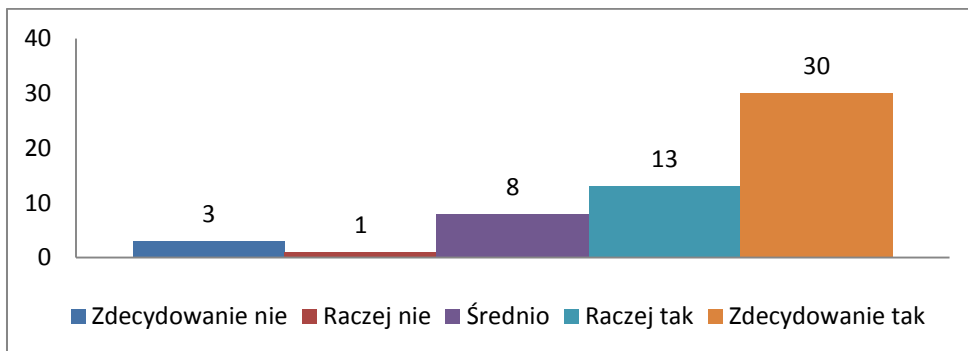
3. Wykształcenie ankietowanych

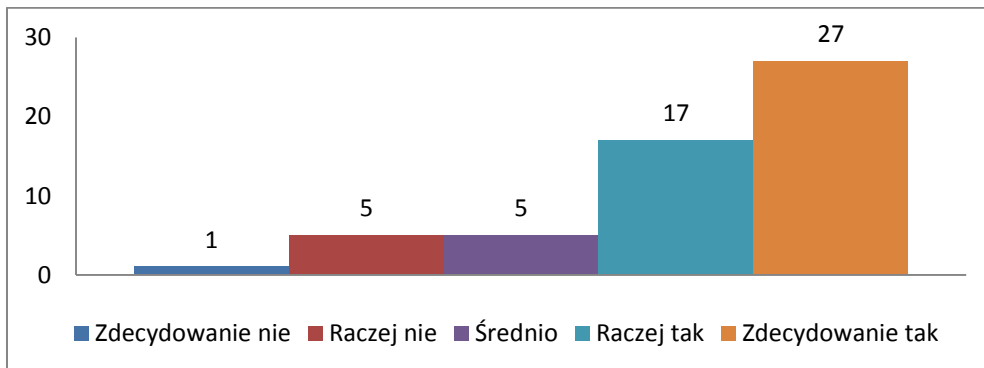
4. Czy jesteście Państwo zadowoleni, że mieszkanie w Gminie Łaskarzew?

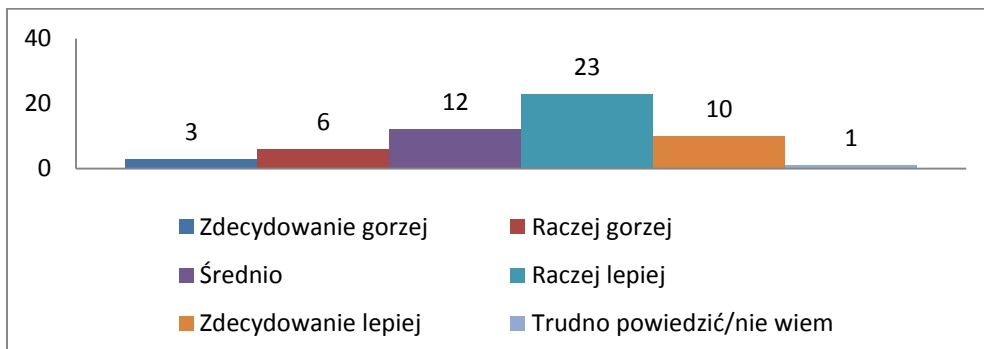
5. Czy czujecie się Państwo związani z Gminą Łaskarzew?

6. Czy w okresie ostatnich 5 lat dostrzegają Państwo jakieś zmiany w Gminie Łaskarzew?

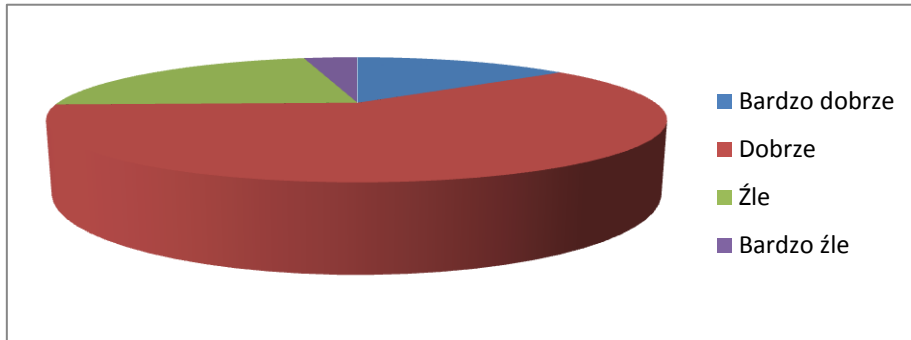

7. Jak Państwa zdaniem rozwija się Gmina Łaskarzew na tle sąsiednich gmin?

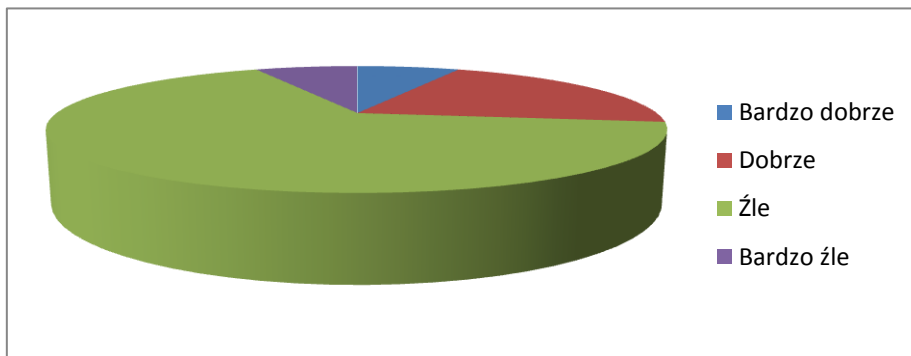

8. Jak Państwo oceniają warunki życia w Gminie Łaskarzew?

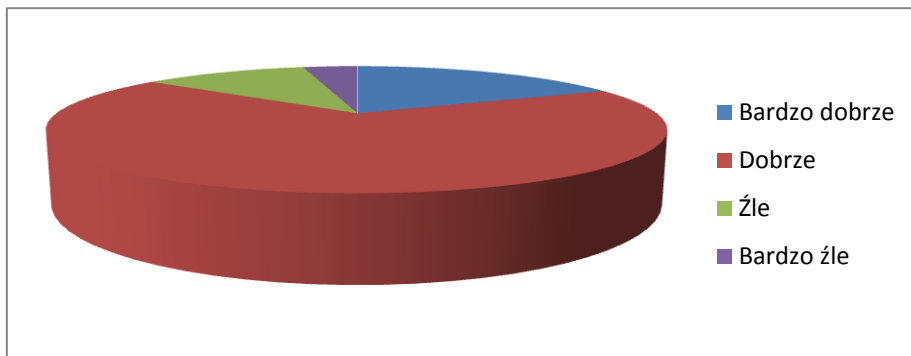
8.1. Oferta inwestycyjna gminy (dzięki której gmina jest atrakcyjna dla inwestorów z zewnątrz)

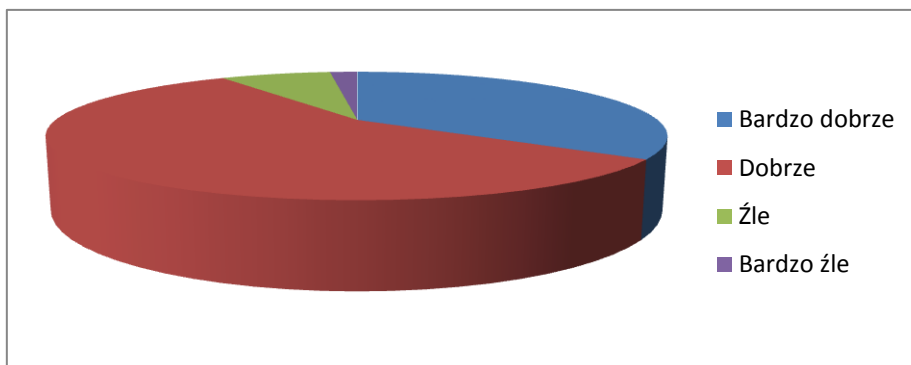
8.2. Stan nawierzchni dróg

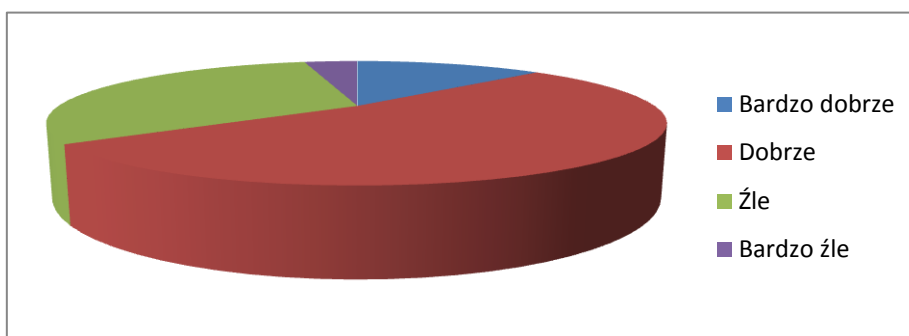
8.3. Sieć oświetlenia ulicznego

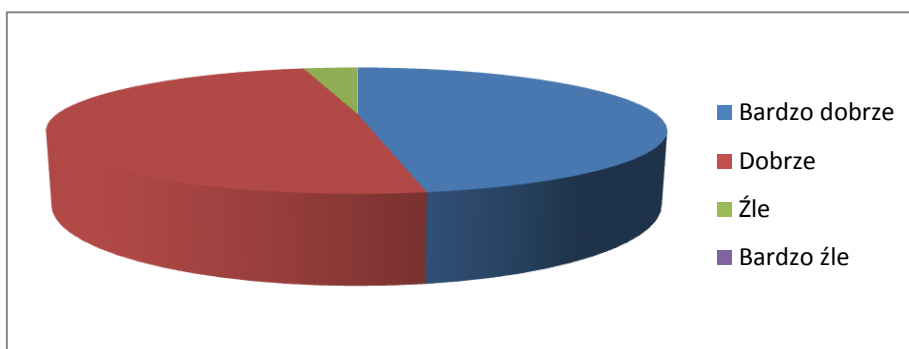
8.4. Sieć wodociągowa

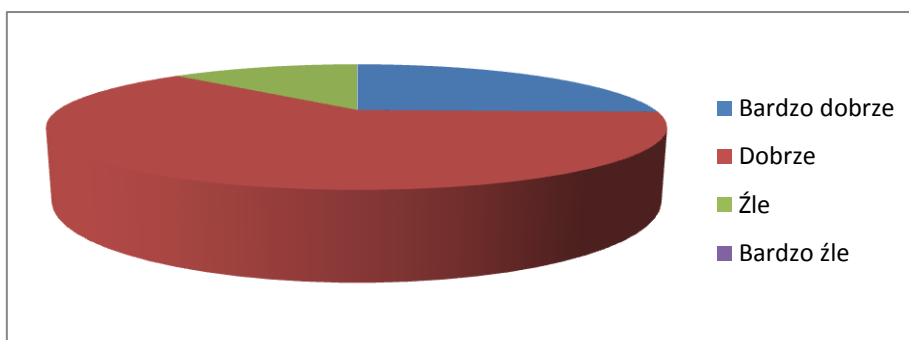
8.5. Sieć kanalizacyjna

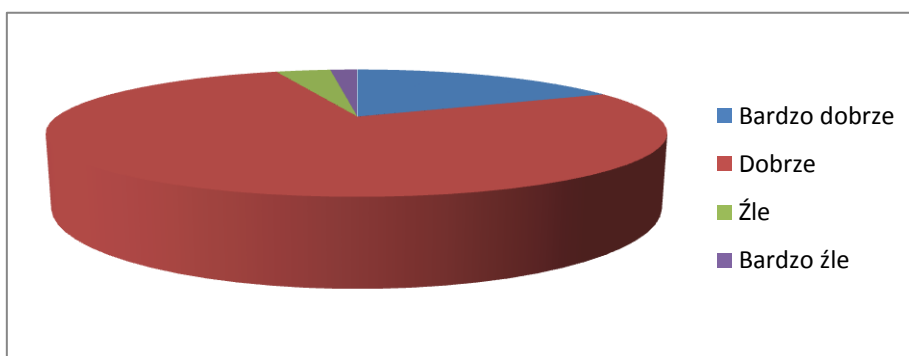
8.6. Sieć energetyczna

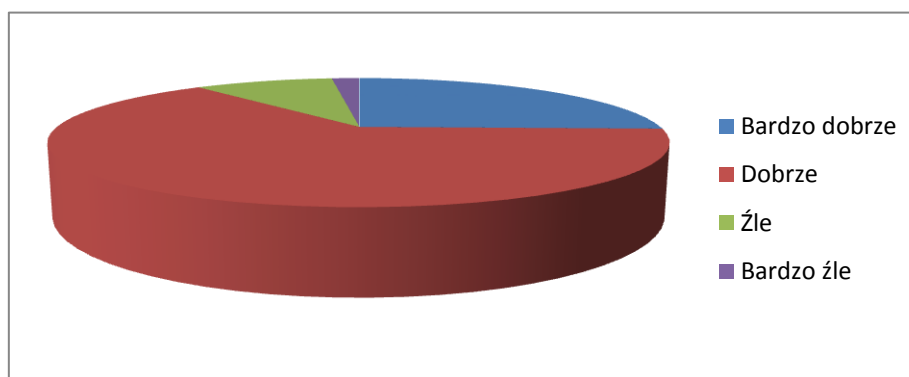
8.7. Sieć telekomunikacyjna

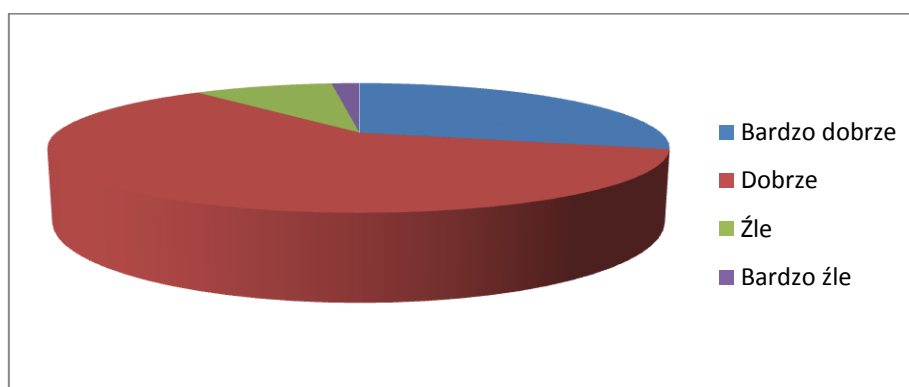
8.8. Warunki mieszkaniowe

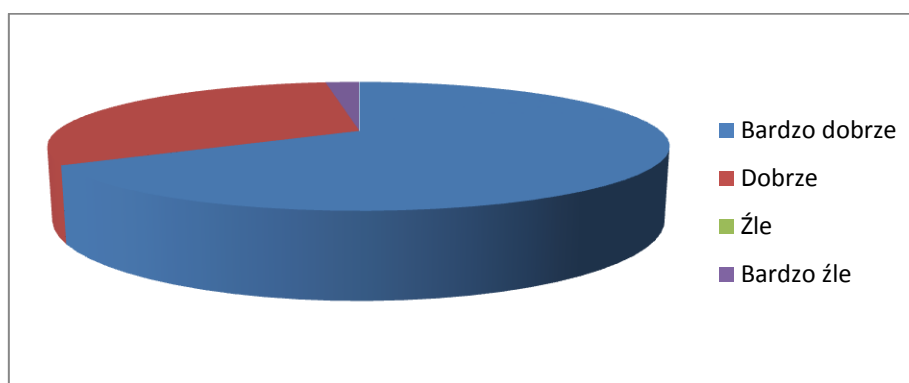
8.9. Bezpieczeństwo publiczne mieszkańców

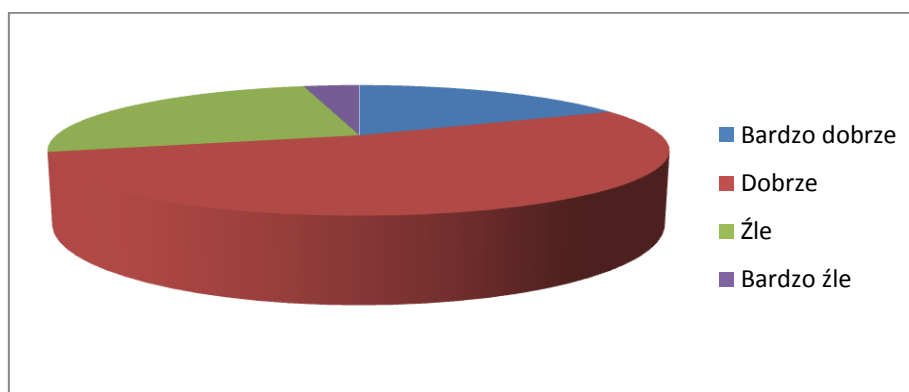
8.10. Dostępność placówek przedszkolnych

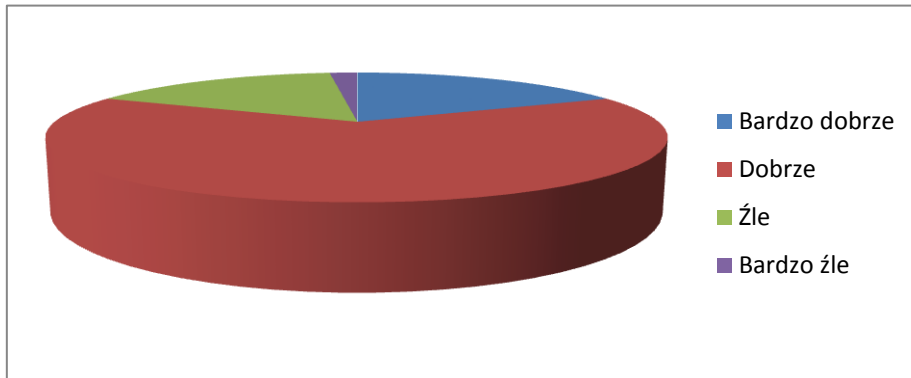
8.11. Dostępność placówek szkolnych

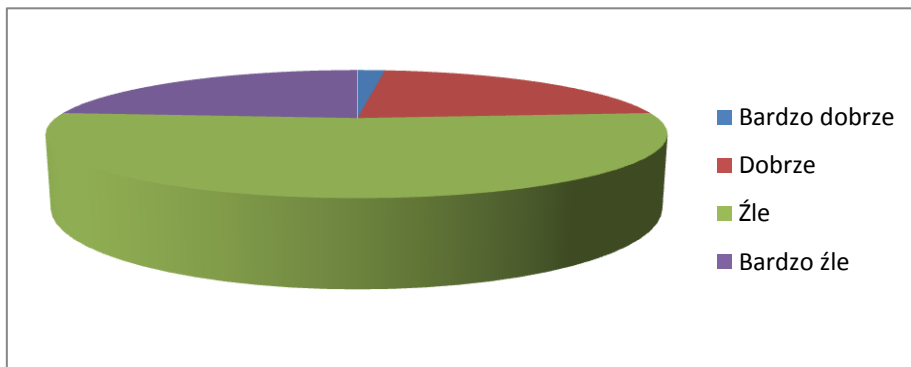
8.12. Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży

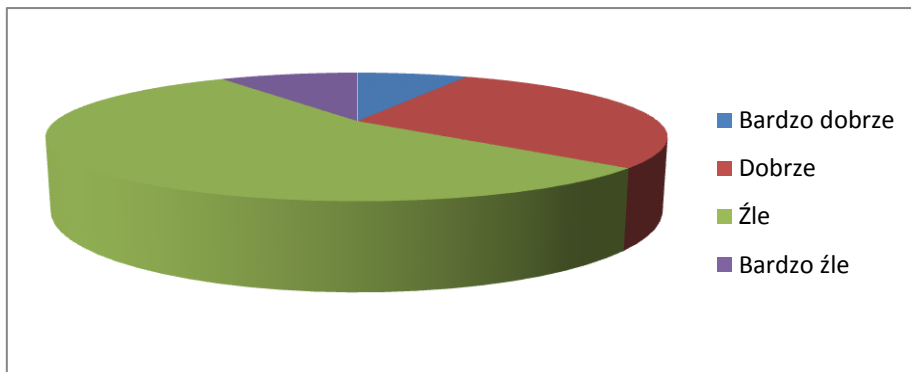
8.13. Dostępność punktów usługowo- handlowych

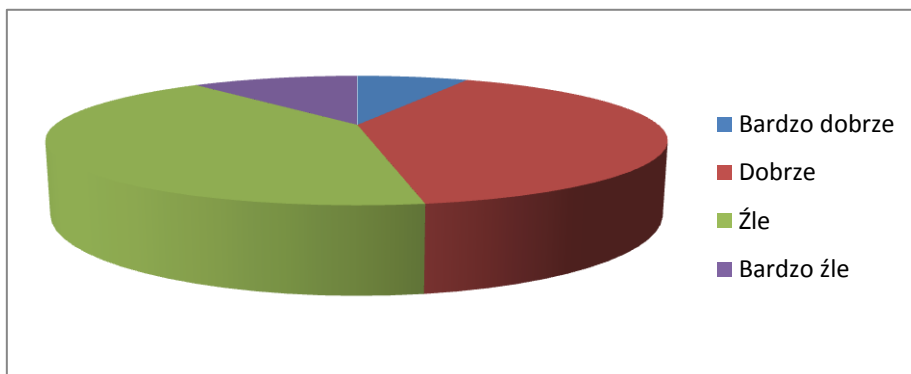
8.14. Baza noclegowa

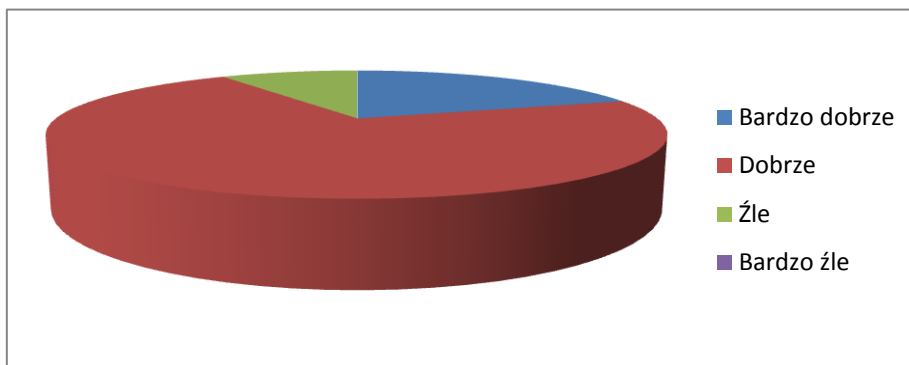
8.15. Baza gastronomiczna

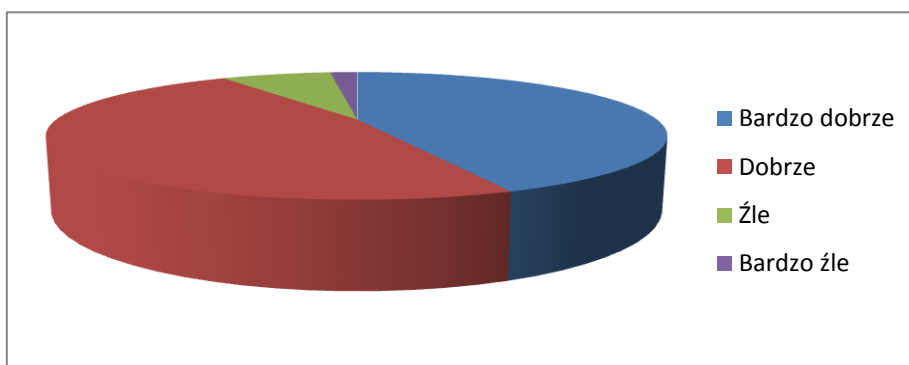
8.16. Transport publiczny (komunikacja zbiorowa)

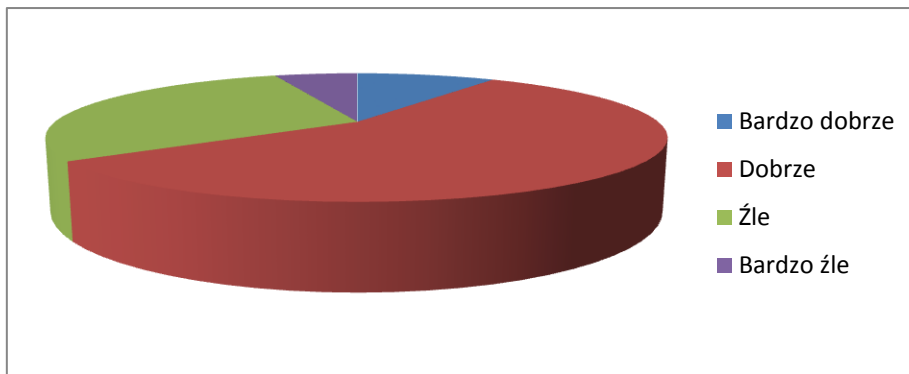
8.17. Stan środowiska naturalnego

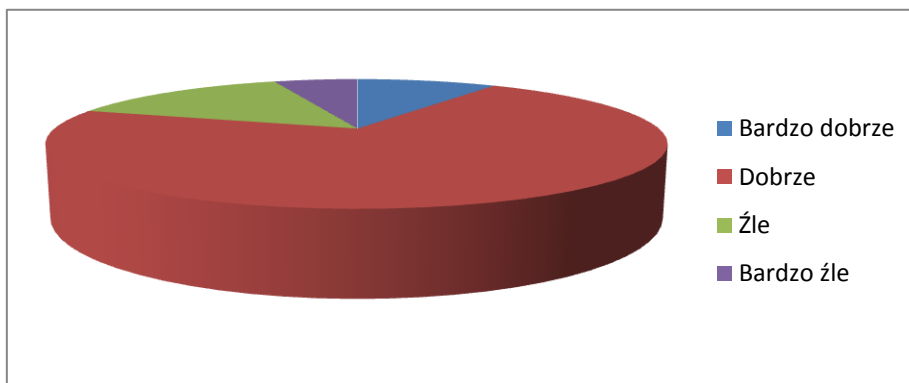
8.18. System segregacji odpadów na terenie gminy

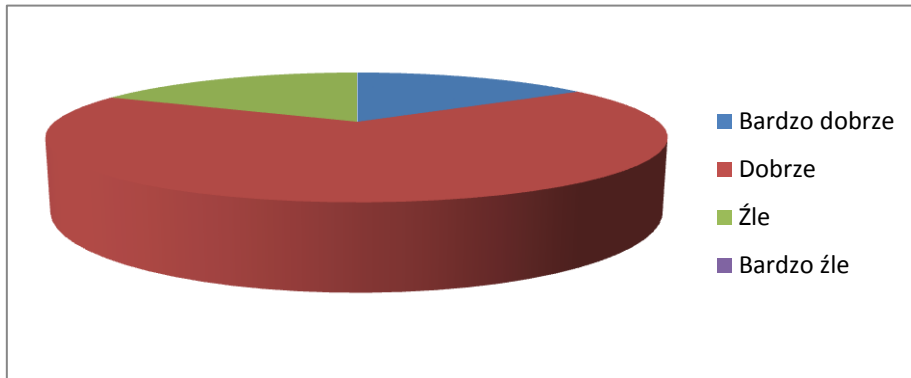
8.19. Świadomość ekologiczna mieszkańców

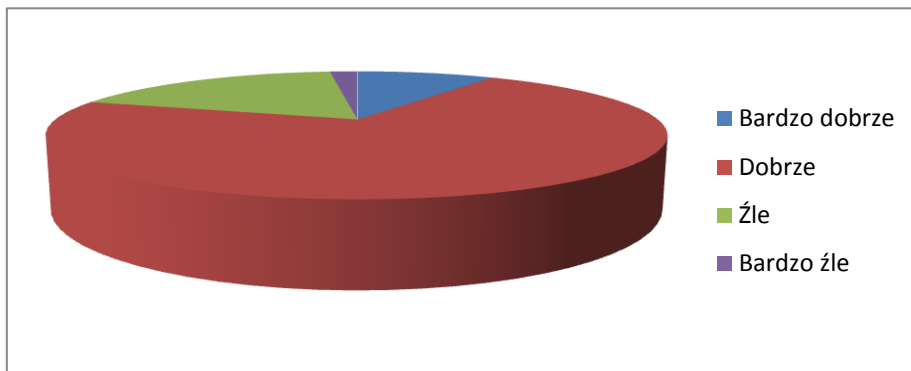
8.20. Czystość i porządek na terenie gminy

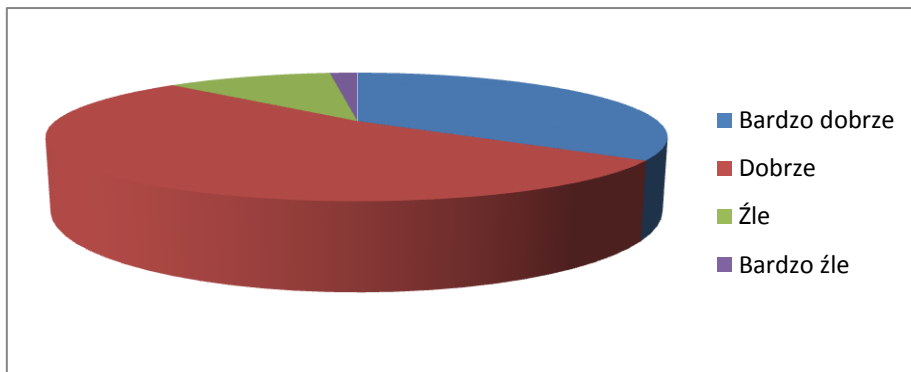
8.21. Dbłość mieszkańców o czystość i estetykę posesji

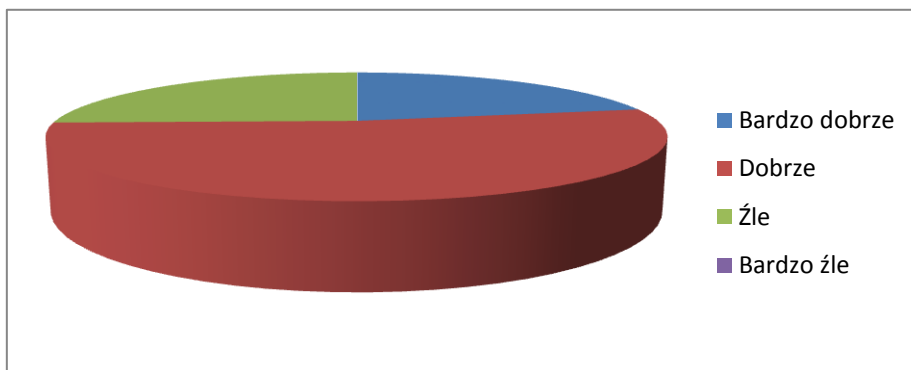
8.22. Opieka zdrowotna

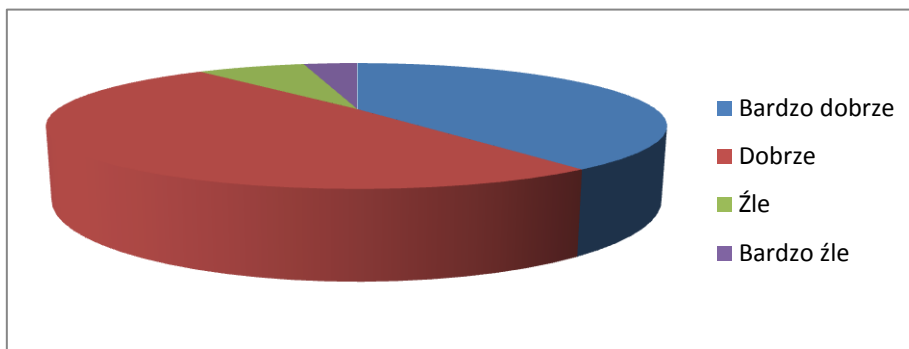
8.23. Opieka społeczna -realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

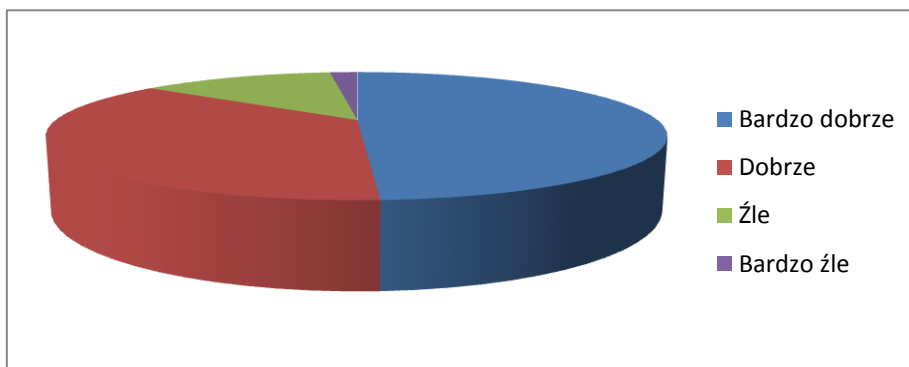
8.24. Oferta kulturalna Gminnego Domu Kultury

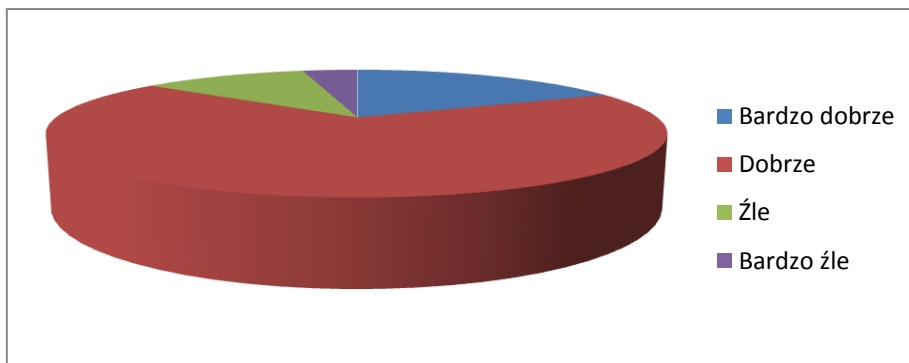
8.25. Oferta kulturalna Gminnej Biblioteki Publicznej

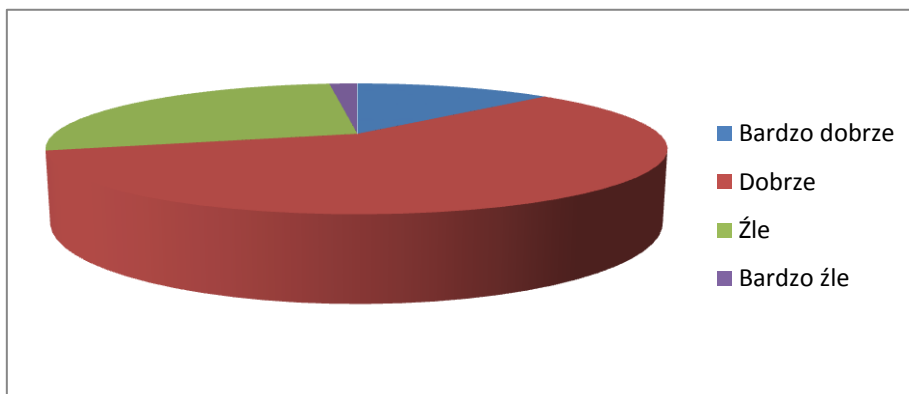
8.26. Oferta sportowo-rekreacyjna

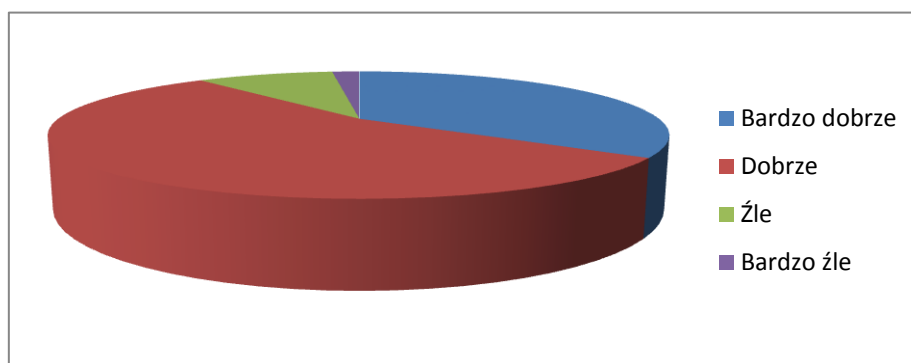
8.27. Organizacja przestrzeni publicznej (place zabaw)

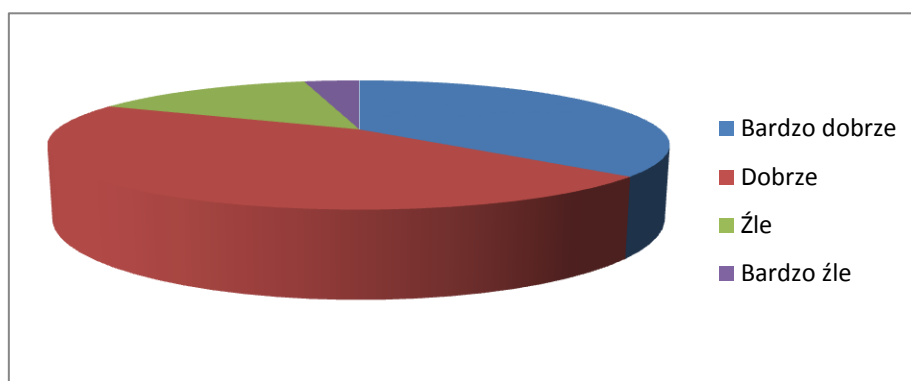
8.28. Stopień integracji społeczności lokalnej

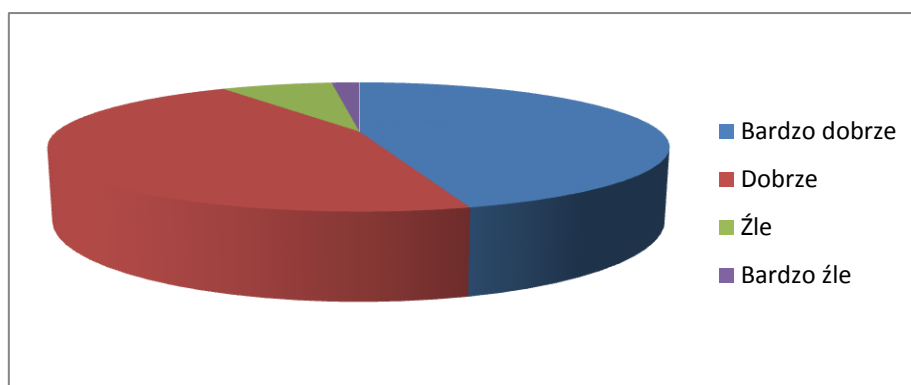
8.29. Funkcjonowanie stowarzyszeń, KGW na terenie gminy

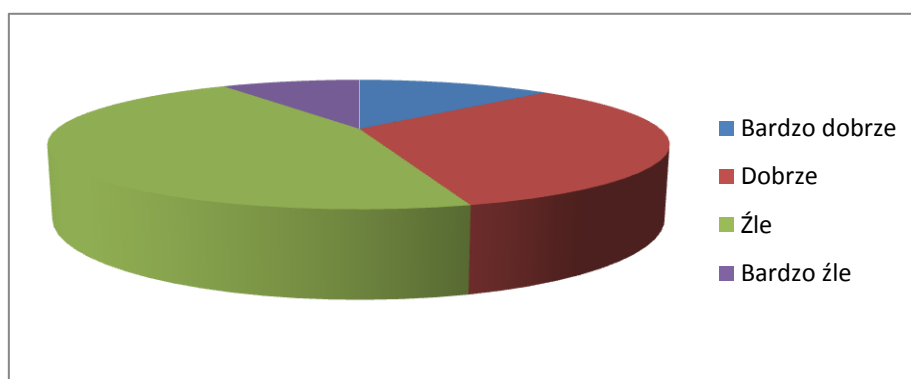
8.30. Działalność i wyposażenie OSP na terenie gminy

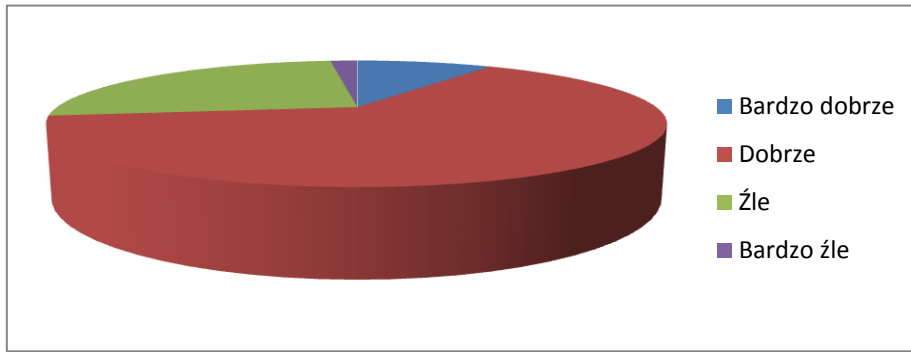
8.31. Dostęp do Internetu

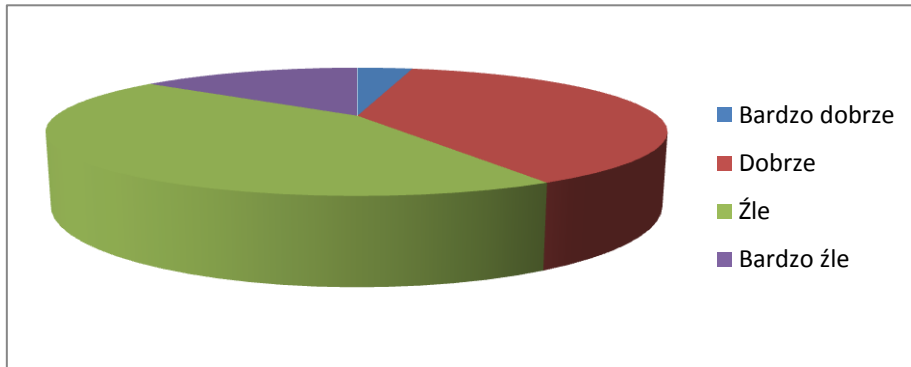
8.32. Dostęp do e-administracji

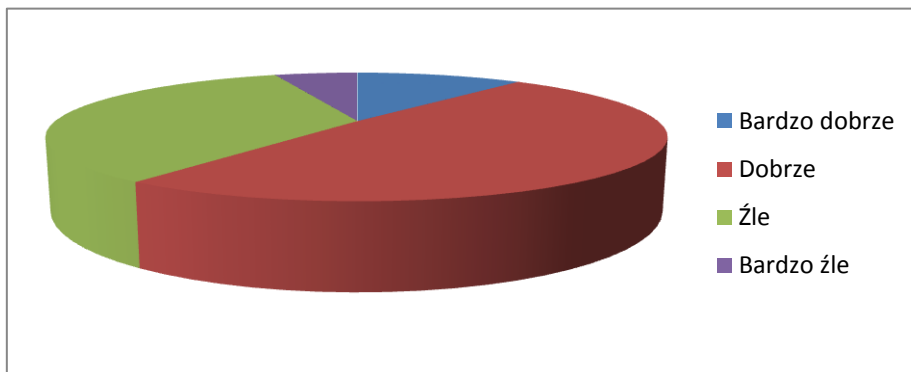
8.33. Stopa życiowa mieszkańców gminy

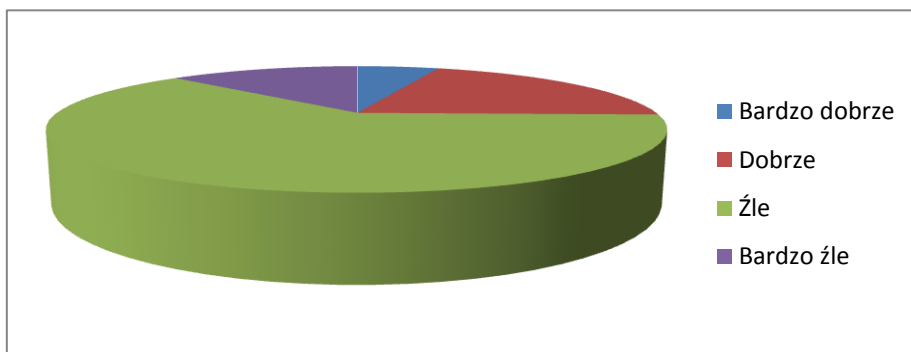
8.34. Rynek pracy (możliwość znalezienia pracy na terenie gminy)

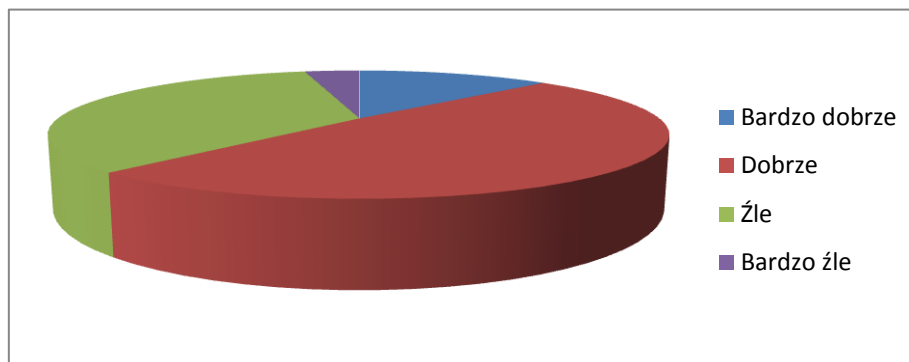
8.35. Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej (ulgi dla przedsiębiorców, preferencje, dostęp do informacji o pozyskaniu środków na otwarcie lub rozwój działalności gospodarczej)

8.36. Oferta turystyczna gminy

8.37. Promocja i wizerunek gminy

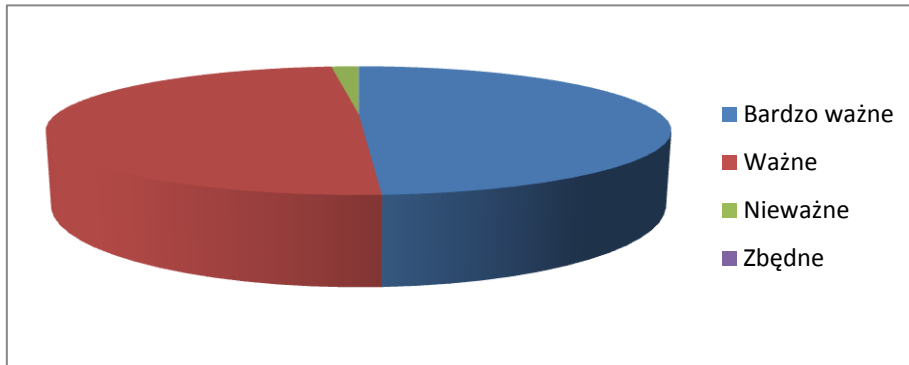
9. Co w Pani/Pana miejscowości/sołectwie należy zrealizować w pierwszej kolejności w najbliższych latach? (proszę wskazać miejscowość i najważniejsze potrzeby)

Najczęściej pojawiającymi się problemami zgłaszanymi przez ankietowanych były:

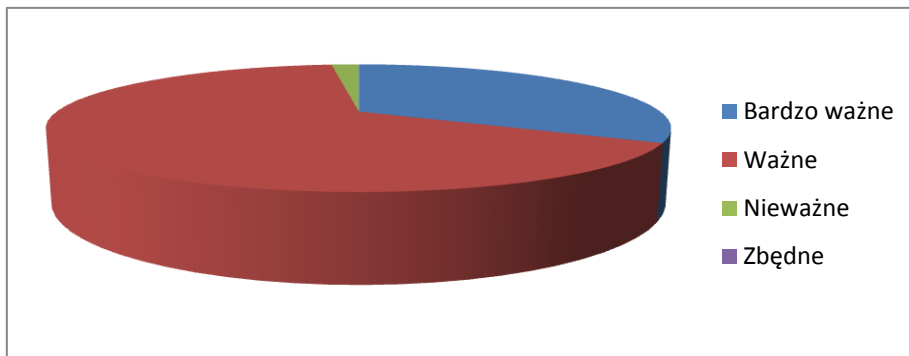
- *remonty i modernizacja nawierzchni dróg (m.in. w Melanowie, Krzywdzie, Uścieńcu, Sośninie, Budlu, Zygmuntach, Lewikowie, Woli Łaskarzewskiej, Dąbrowie),*
- *budowa chodników (m.in. w Krzywdzie, Uścieńcu, Sośninie, Izdebnie, Dąbrowie, Woli Łaskarzewskiej),*
- *odwodnienie drogi (Sośninka),*
- *budowa placów zabaw,*
- *budowa, rozbudowa i doposażanie świetlic wiejskich (m.in. w Grabinie, Budlu),*
- *doposażanie jednostek OSP (m.in. Izdebno, Stary Pilczyn),*
- *budowa sieci kanalizacyjnej (m.in. w Woli Łaskarzewskiej, Krzywdzie),*
- *poprawa stanu oświetlenia dróg (m.in. w Kacprówku, Lewikowie, Grabinie, Starym Pilczynie, Izdebnie Kolonii),*
- *wydłużenie czasu oświetlenia ulicznego,*
- *pomoc biednym rodzinom,*
- *organizacja imprez gminnych (dożynki, festyny),*
- *wycinka drzew w pasie drogowym (Grabina),*
- *poprawa stanu wiat przystankowych,*
- *stworzenie dodatkowych miejsc w przedszkolach,*

10. Jak państwo oceniają realizację niżej wskazanych przedsięwzięć na terenie Gminy Łaskarzew w perspektywie lat 2016-2025?

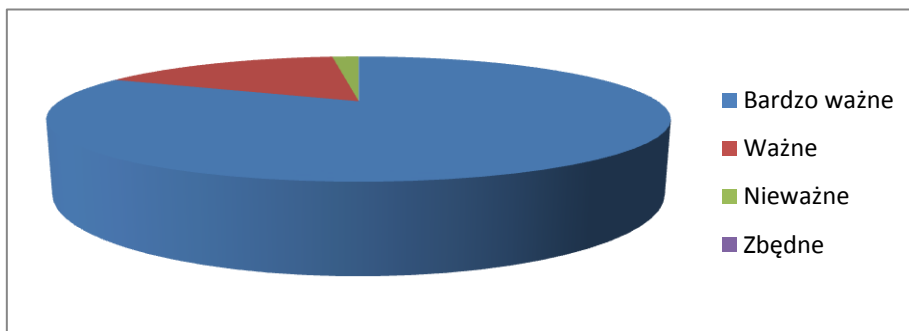
10.1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

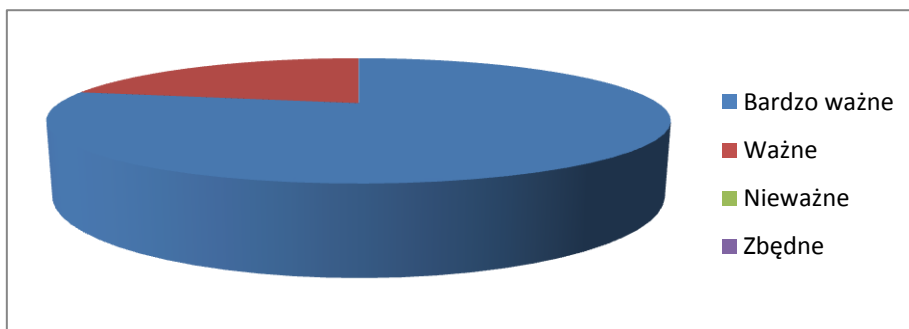
10.2. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców

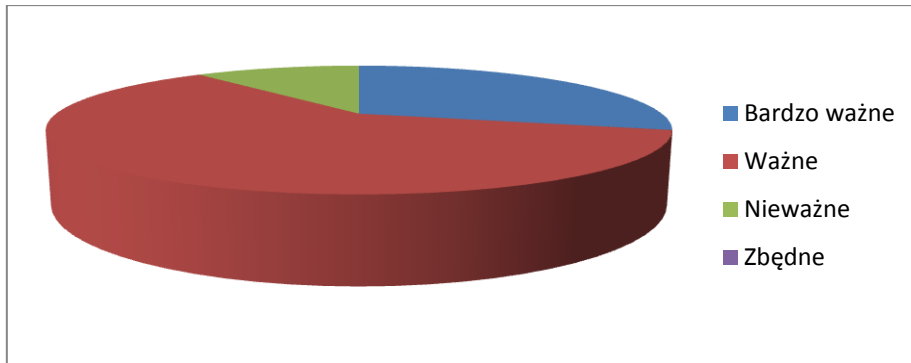
10.3. Poprawa infrastruktury drogowej (remonty i budowa dróg)

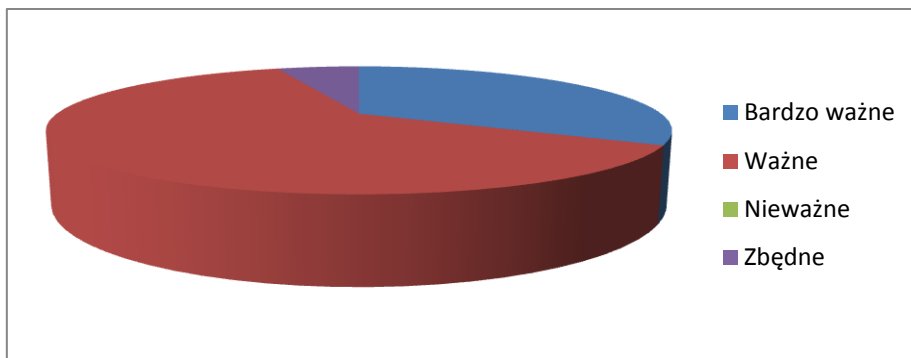
10.4. Budowa infrastruktury okołodrogowej (oświetlenie uliczne, chodniki, ścieżki rowerowe)

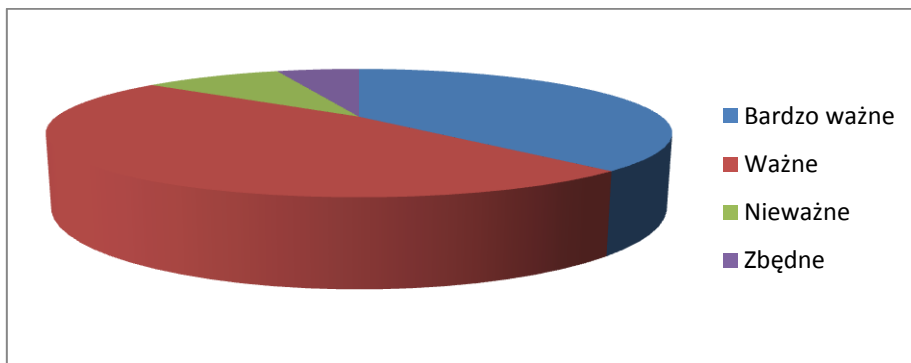
10.5. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej

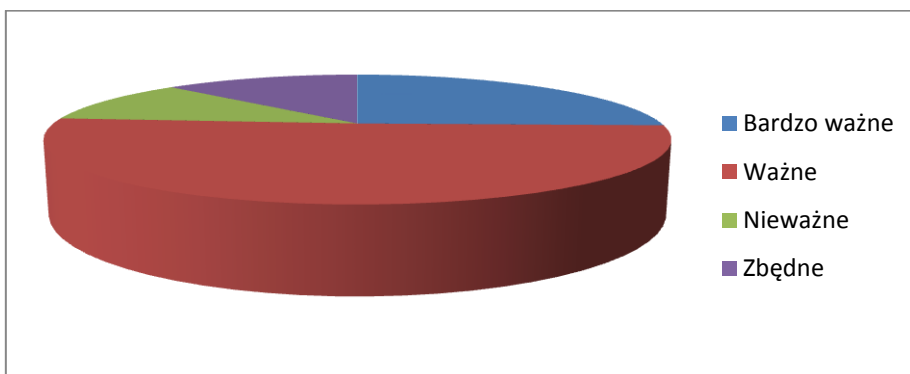
10.6. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej

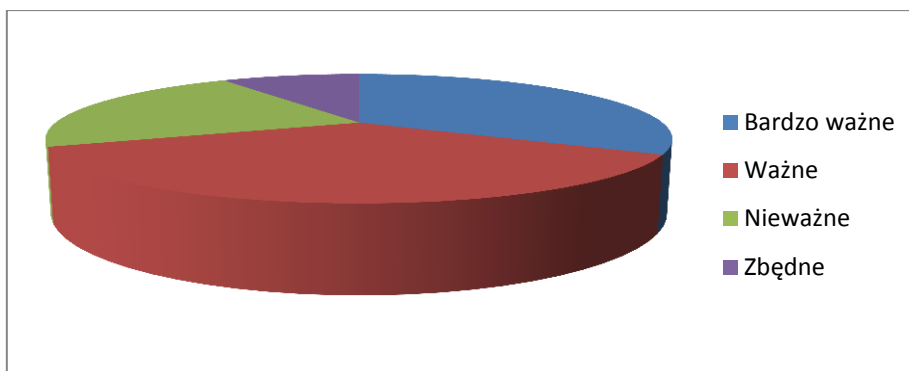
10.7. Budowa II oczyszczalni ścieków

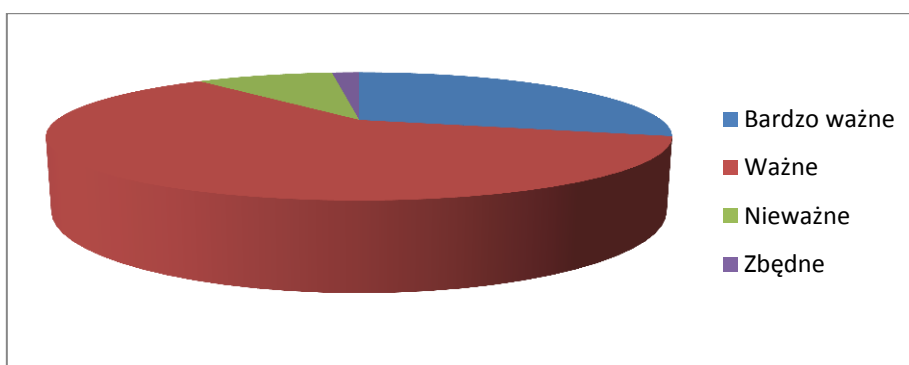
10.8. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków

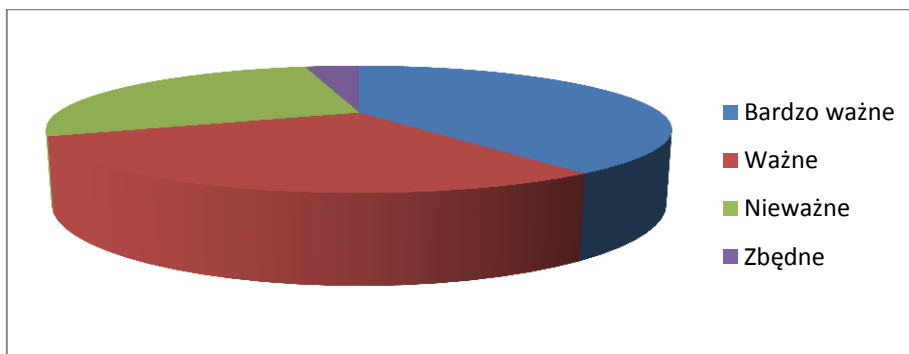
10.9. Budowa sieci gazowej

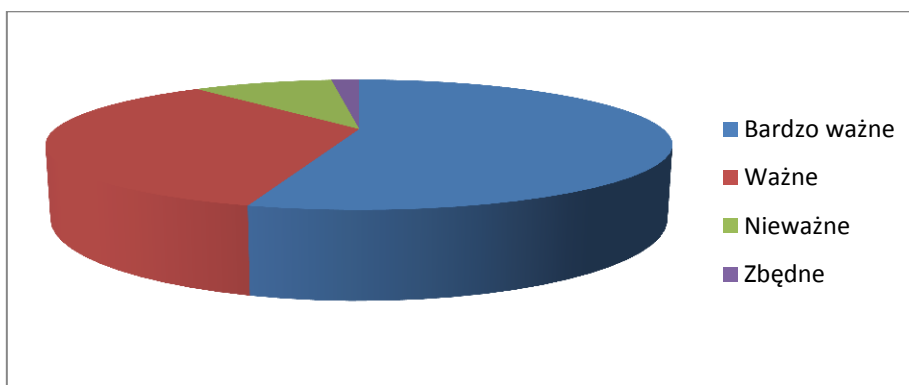
10.10. Wydzielanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych

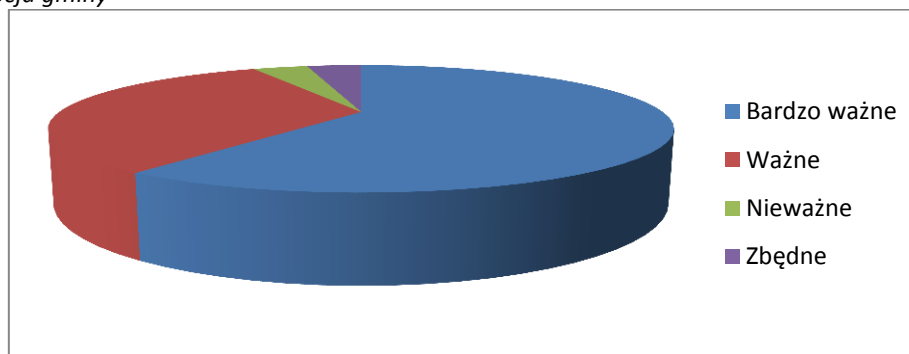
10.11. Zwiększanie pomocy socjalnej dla najuboższych

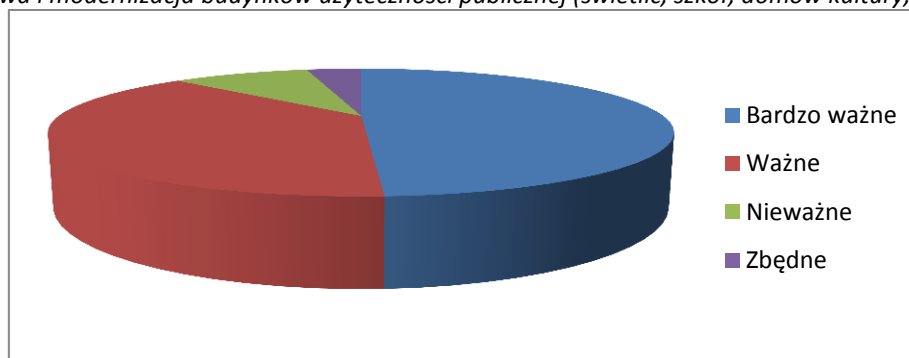
10.12. Wspieranie działań kulturalnych i artystycznych

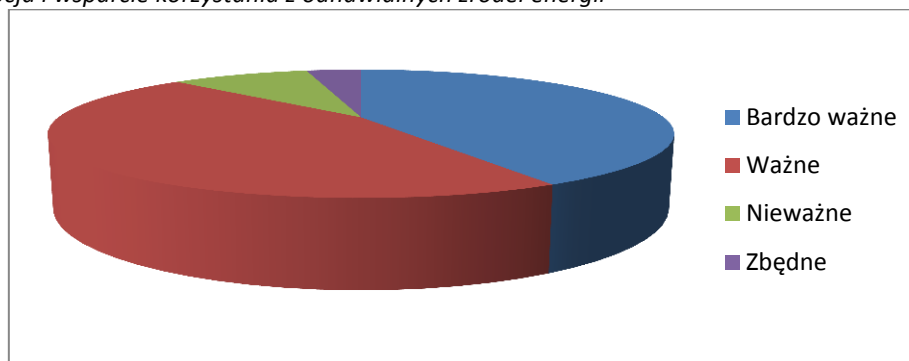
10.13. Promocja gminy

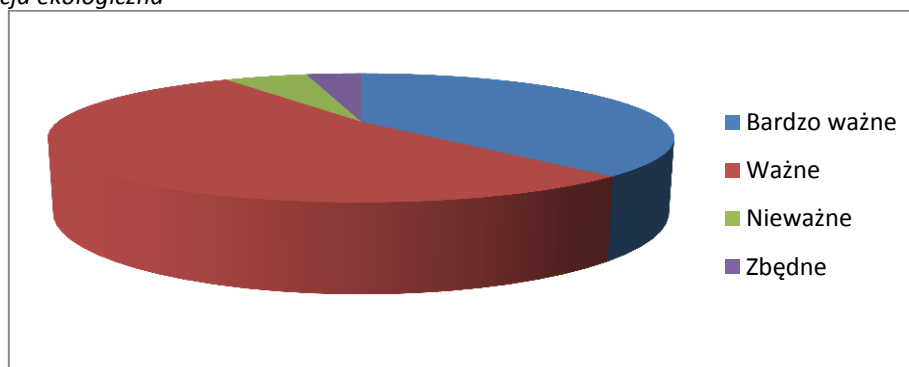
10.14. Budowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej (świetlic, szkół, domów kultury, bibliotek itp.)

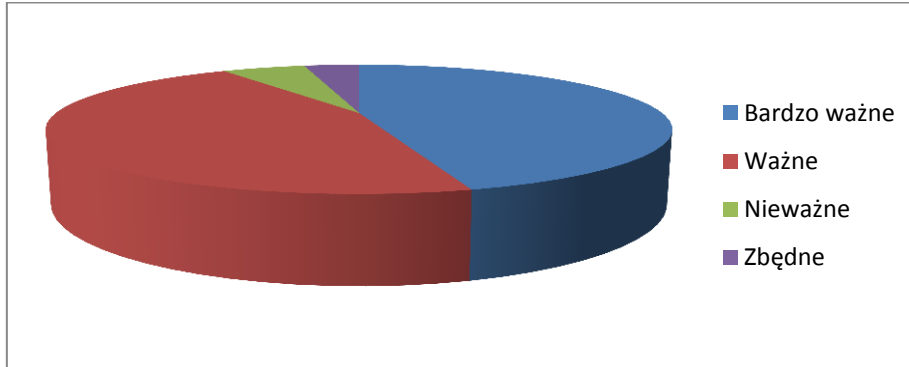
10.15. Promocja i wsparcie korzystania z odnawialnych źródeł energii

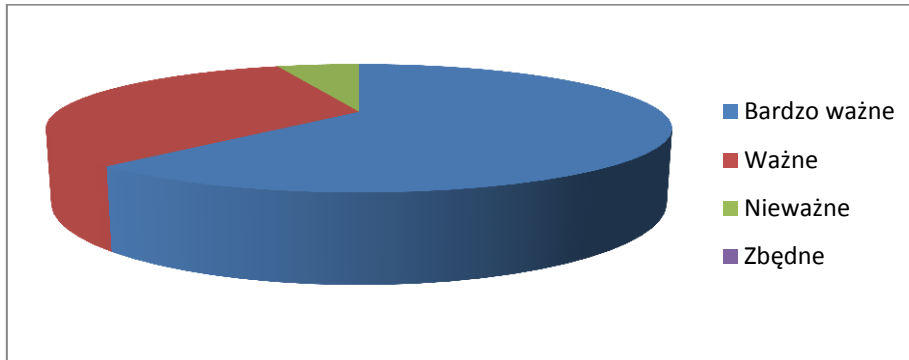
10.16. Edukacja ekologiczna

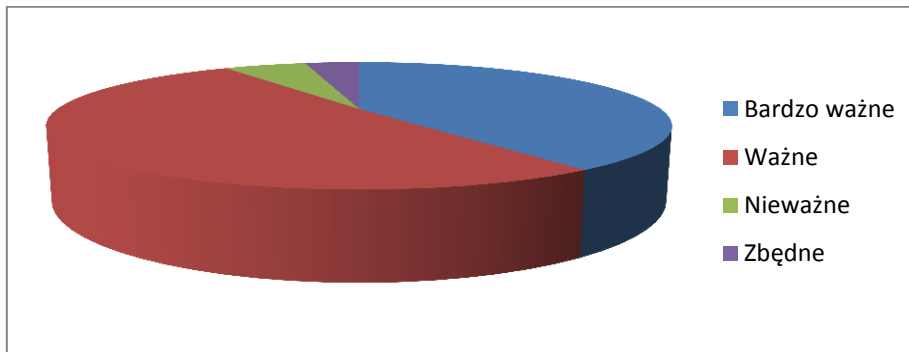
10.17. Poprawa estetyki gminy

10.18. Zwiększenie aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców

10.19. Promocja i wsparcie turystyki

11. Proszę wskazać 3 najważniejsze atuty Gminy Łaskarzew:

m.in.: infrastruktura sportowa, oświatowa i kulturalna, bogata oferta bibliotek, aktywna działalność i dobre wyposażenie OSP, duża przedsiębiorczość mieszkańców, dobry dostęp do internetu, walory krajobrazowo-wypoczynkowe sprzyjające rekreacji, korzystne położenie geograficzne, elektryfikacja, bliskość PKP, dobra integracja społeczeństwa, duża ilość młodzieży, wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnia ścieków, gospodarka odpadami,

12. Proszę wskazać 3 najważniejsze słabości Gminy Łaskarzew:

m.in.: infrastruktura drogowa, brak chodników, oświetlenie uliczne, niski stopień skanalizowania gminy, brak miejsc pracy, brak wydarzeń kulturalnych o znaczeniu ponadlokalnym, starzenie się społeczeństwa, niechęć mieszkańców do współpracy, niska świadomość ekologiczna mieszkańców, brak lekarzy specjalistów, brak dużych zakładów pracy, brak węzła z S17, komunikacja publiczna,

13. Proszę wskazać 3 czynniki, które mogą stanowić największe szanse rozwojowe Gminy Łaskarzew:

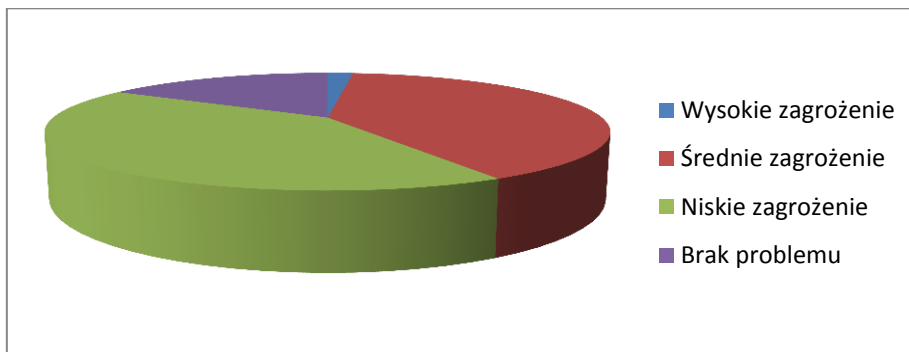
m.in.: dotacje na rozwój terenów wiejskich, pozyskiwanie środków unijnych, rozwój turystyki, ekologia, bliskość Warszawy, promocja gminy, kolejna oczyszczalnia i sieć wodociągowa, rozbudowa przedszkoli, utworzenie żłobka, turystyka, rozwój oferty kulturalnej, sporty młodzieżowe, nowe zakłady pracy, inwestorzy zewnętrzni, rozbudowa zaplecza sportowego, wsparcie przedsiębiorczości, chęć do pracy mieszkańców, wspieranie ludzi aktywnych, budowa infrastruktury turystycznej (wiaty, ławki),

14. Proszę wskazać 3 największe zagrożenia dla rozwoju Gminy Łaskarzew:

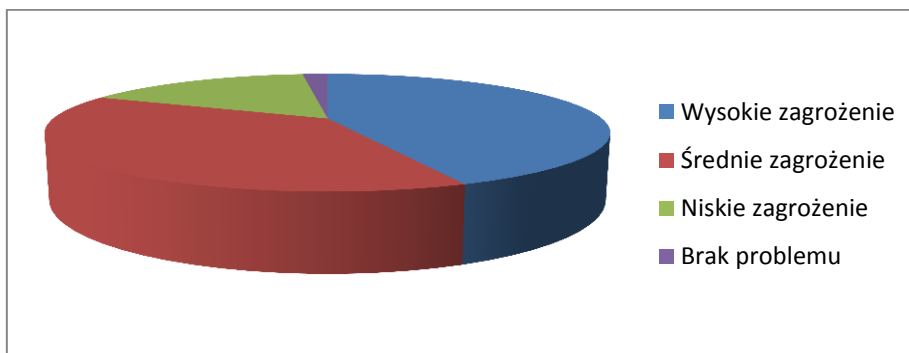
m. in.: bezrobocie, brak zakładów pracy, wyjeżdżanie młodych ludzi do pracy, narkotyki, alkoholizm, niechęć ludzi do pracy, stan komunikacji publicznej, brak funduszy, wyludnianie się wsi, niski stopień estetyki miejscowości, mała atrakcyjność kulturalno- wypoczynkowa, brak zjazdu z S17, stagnacja, bierność, brak integracji społecznej, brak współpracy między władzami gminy a mieszkańcami.

15. Jakie problemy Państwa zdaniem występują na terenie Gminy Łaskarzew?

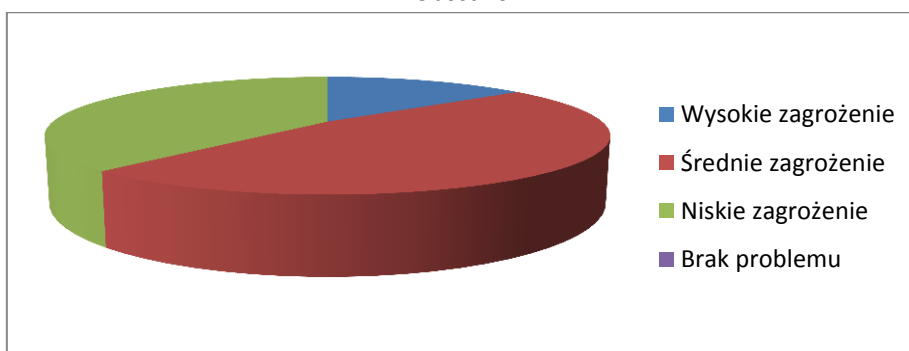
Przestępczość

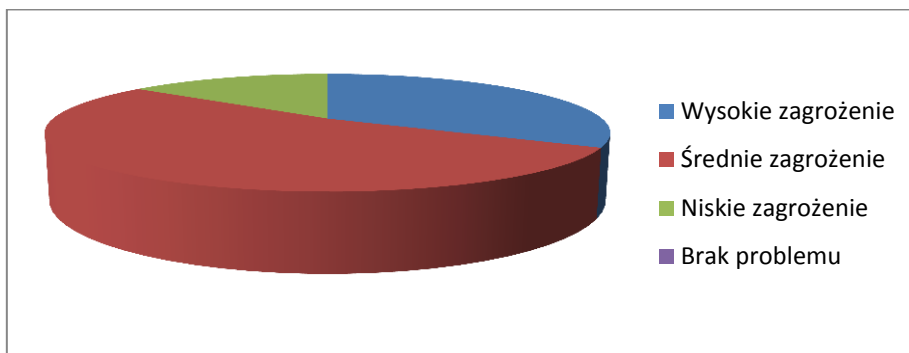
Bezrobocie

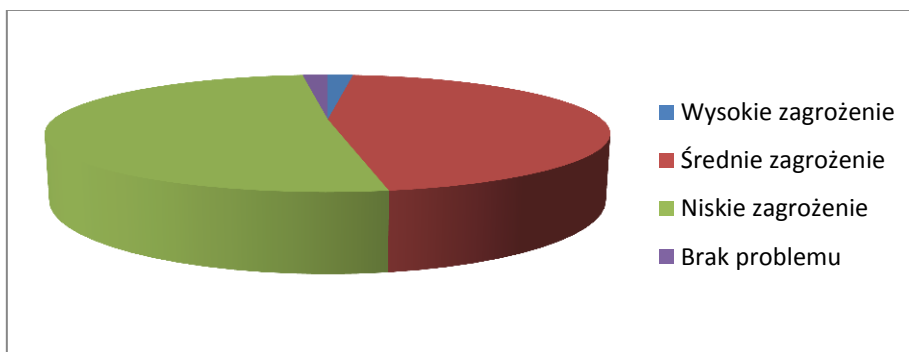
Ubóstwo

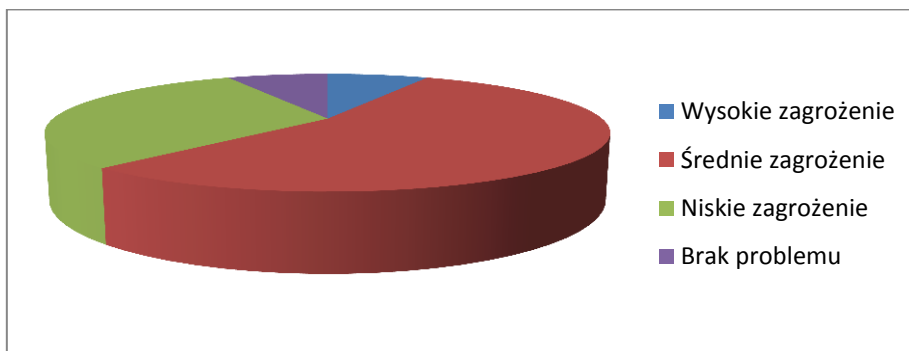
Alkoholizm

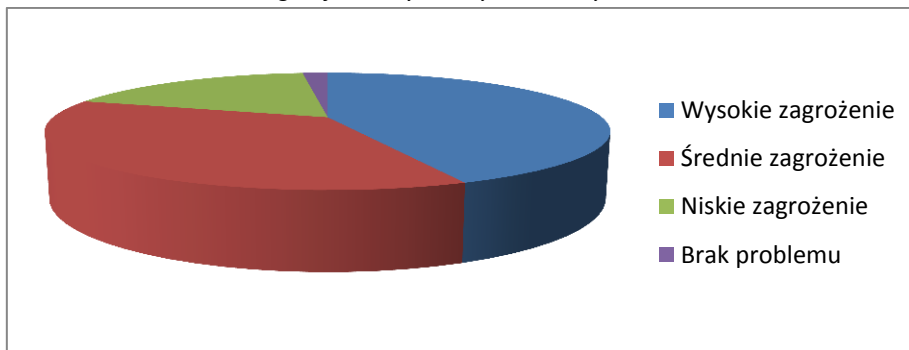
Przemoc w rodzinie

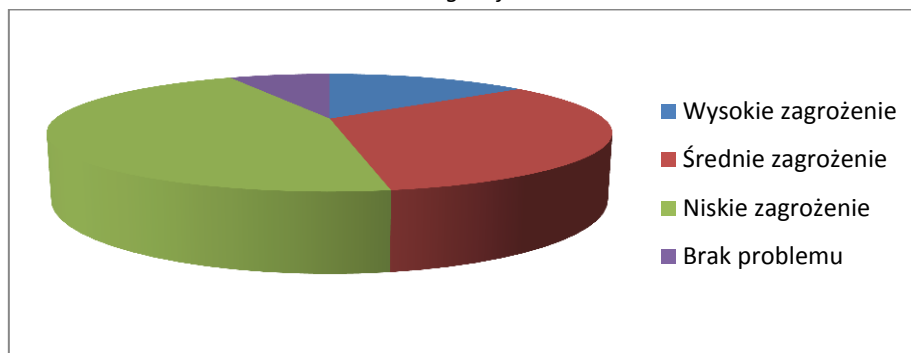
Narkomania

Emigracja młodych i wykształconych ludzi

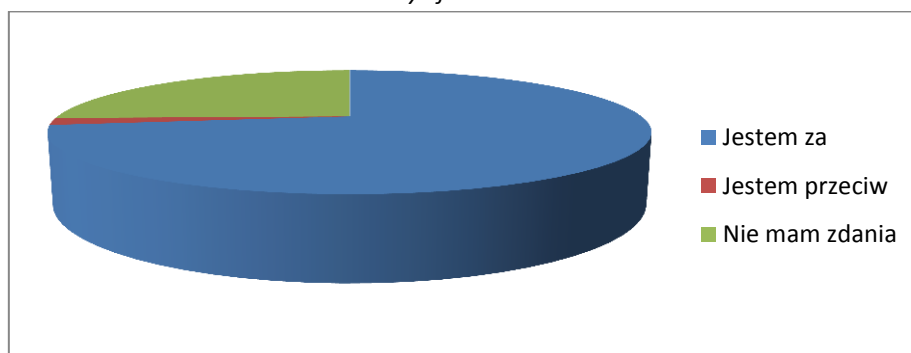

Stagnacja

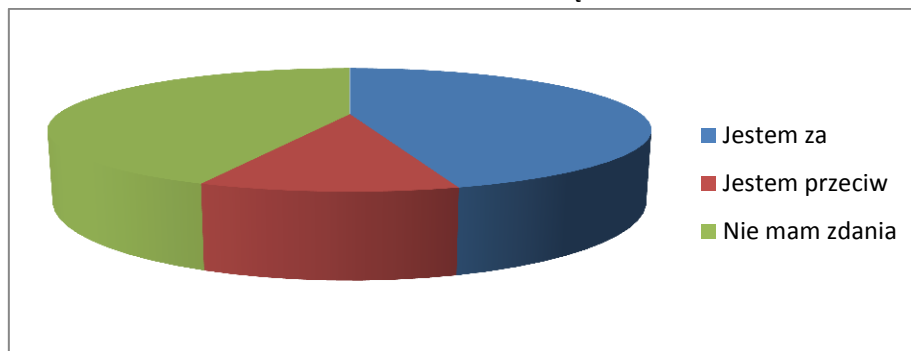

16. Co sądzą Państwo o odnawialnych źródłach energii?

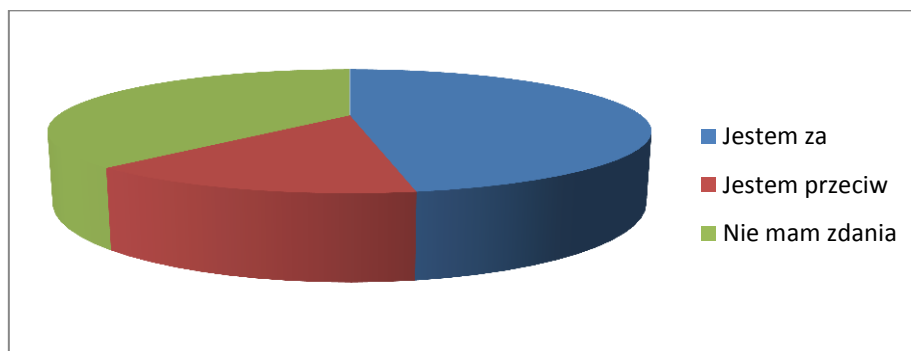
Solary i fotowoltaika

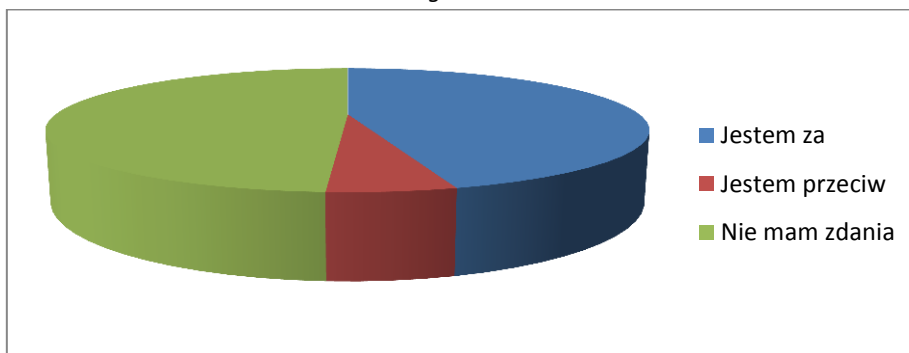
Kotłownie na biomasę

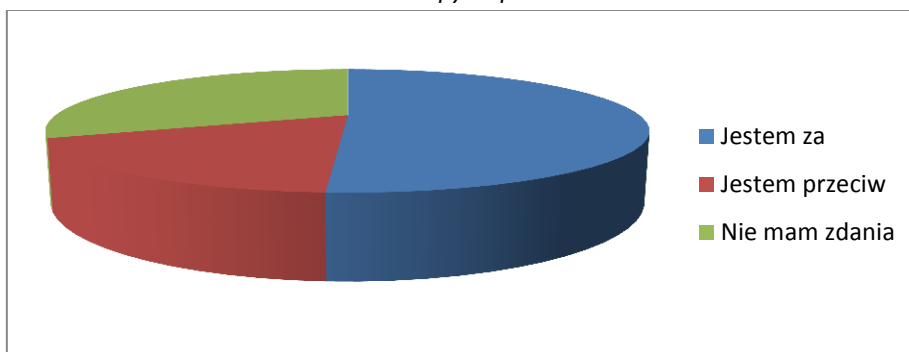
Wiatraki

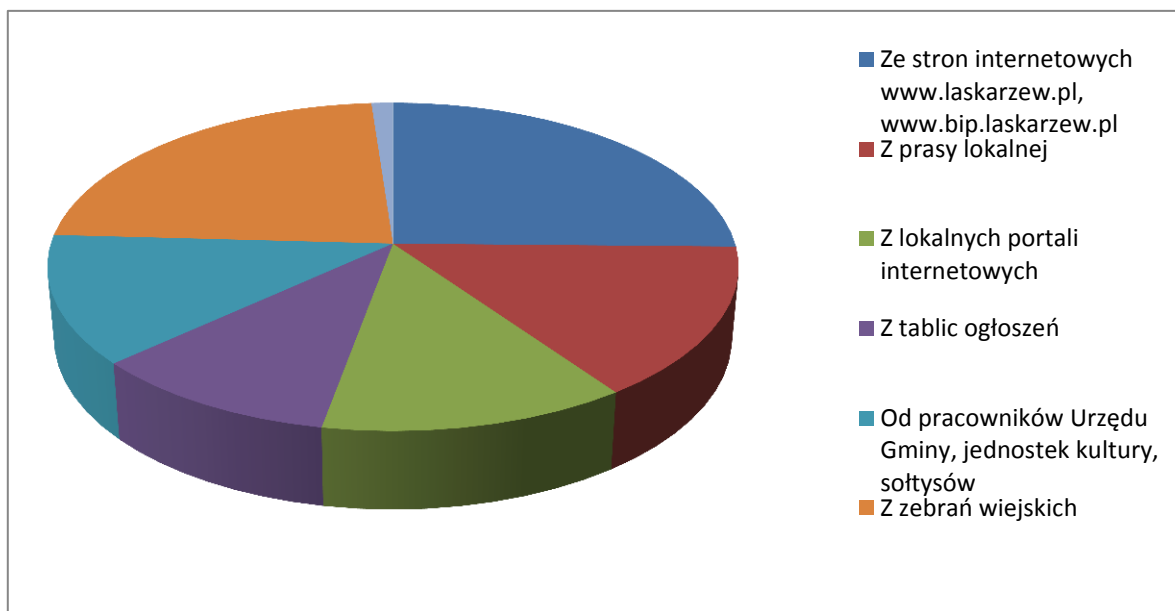
Biogazownie

Pompy ciepła

17. Z jakich źródeł najczęściej czerpią Państwo informacje o działaniach władz samorządowych Gminy Łaskarzew i wydarzeniach lokalnych?

18. Czy ewentualnie chcieliby Państwo zwrócić uwagę władzom gminy na jakąś sprawę, która nie pojawiła się w niniejszej ankiecie?
budowa placów zabaw dla dzieci, zapewnienie większego pola działania dla młodzieży.

2.2. Analiza SWOT

Wypracowana przez Zespół Opracowujący **Strategia Rozwoju Gminy** to pewien generalny plan systemowego, długofalowego działania władz (i wszystkich, którzy chcą im w tym pomóc) wobec szans i zagrożeń wynikających ze zmiennego otoczenia i działań innych podmiotów, ukierunkowany przez wartości i opcje uznane przez społeczność lokalną, bazujący na wewnętrznym potencjale sił i uwzględniający wewnętrzne słabości.

Klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej, jest analiza SWOT tj. zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu (w tym przypadku gminy) oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych.

Skrót SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza:

S – Strengths (silne strony),

W – Weaknesses (słabe strony),

O – Opportunities (szanse),

T – Threats (zagrożenia).

Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganych barierach. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia. Analiza wykonana została na podstawie danych zaprezentowanych w Rozdziale 1 niniejszej strategii.

W ramach analizy SWOT skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów gminy, jej atutów i problemów, przyjmując z definicji zewnętrzne ograniczenia związane obowiązującym w Polsce systemem legislacyjnym, poziomem rozwoju gospodarczego czy też stanem finansów publicznych.

Analizie poddano trzy najważniejsze obszary działalności gminy:

- sferę gospodarczą (dochody gminy, rolnictwo, turystyka, przemysł),
- sferę społeczną (demografia, bezrobocie, oświata, kultura, wychowanie i sport, zdrowie, pomoc społeczna i bezpieczeństwo publiczne),
- przestrzeń i środowisko (infrastruktura komunikacyjna i telekomunikacyjna, gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zasoby środowiska przyrodniczego).

Poniżej przedstawiono tabelę zawierającą analizę SWOT. Są w niej prezentowane mocne i słabe strony Gminy Łaskarzew oraz szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

SILNE STRONY

to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. duża lesistość) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. otwartość mieszkańców na współpracę i wymianę doświadczeń);

- położenie na terenie województwa mazowieckiego,
- dobry dojazd do Warszawy i Siedlec,
- przebieg linii kolejowej nr 7 (E28) o znaczeniu państwowym: Warszawa Wschodnia Osobowa – Lublin – Dorohusk,
- bliskie sąsiedztwo ośrodka powiatowego,
- duży procent osób w wieku produkcyjnym,
- spadek bezrobocia,
- dobrze rozwinięta sieć wodociągowa,
- środowisko naturalne wolne od przemysłu i zanieczyszczeń,
- duży stopień lesistości terenu oraz powierzchni obszarów zielonych na terenie gminy,
- korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- istniejąca infrastruktura oświatowa, sportowa i kulturalna (budynki, obiekty),
- atrakcyjne obiekty dziedzictwa kulturowego,
- dobrze rozwinięta działalność i oferta instytucji kultury,
- otwartość mieszkańców na współpracę i wymianę doświadczeń.
- rosnąca aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców obszaru,
- wzrastające zainteresowanie mieszkańców podwyższeniem wykształcenia i kwalifikacji,
- zachowany tradycyjny model rodziny,
- dobrze rozwinięta infrastruktura pomocy społecznej,

SŁABE STRONY

to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich

aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

- niezadowalający stan techniczny dróg,
- brak separacji ruchu pieszego od kołowego – brak odpowiedniej liczby chodników i ścieżek rowerowych,
- niski stopień skanalizowania gminy - konieczność poniesienia dużych nakładów inwestycyjnych na rozbudowę systemu kanalizacji wraz z oczyszczalnią ścieków,
- niski stopień zgazyfikowania gminy,
- brak uzbrojonych terenów do aktywizacji gospodarczej,
- brak dużych przedsiębiorstw zapewniających miejsca pracy i dochody gminy,
- niski potencjał rozwojowy mikroprzedsiębiorstw, stanowiących większość w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych,
- brak gospodarstw agroturystycznych i miejsc noclegowych,
- słabo rozwinięta turystyka,
- wysokie bezrobocie zwłaszcza wśród osób z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym,
- występowanie obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania - ONW,
- rozdrobnienie rolnictwa i mała liczba gospodarstw specjalistycznych,
- brak przetwórstwa rolno-spożywczego,
- migracja zarobkowa poza obszar gminy,
- pogłębiające się różnice dochodów w poszczególnych grupach społecznych obszaru,
- bezrobocie ukryte zwłaszcza w rolnictwie,
- niska dbałość o środowisko naturalne (zaśmiecone lasy, drogi publiczne), niechęć do segregacji śmieci,

SZANSE

to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska;

- dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji rozwojowych dla podmiotów gospodarczych i jednostek samorządu terytorialnego,
- budowa drogi ekspresowej S17 Warszawa – Lublin,
- wspieranie gospodarstw zmieniających i unowocześniających kierunek produkcji,
- wzrost świadomości społeczeństwa i poziomu wykształcenia,
- przedsiębiorczość mieszkańców,

- aktywność społeczna mieszkańców,
- szeroki dostęp do informacji,
- możliwość rozwoju funkcji kulturalnych i społecznych dzięki modernizacji obiektów użyteczności publicznej,
- wzrost poziomu wykształcenia,
- spadek bezrobocia,
- wzrost poziomu życia,
- rozwój turystyki weekendowej,
- bardziej efektywna promocja gminy i jej oferty gospodarczej i rekreacyjno-wypoczynkowej w regionie,
- działanie na rzecz ochrony środowiska,
- współdziałanie z sąsiednimi gminami i starostwem powiatowym,
- funkcjonowanie na terenie powiatu Lokalnej Grupy Działania,

ZAGROŻENIA

to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.

- brak odpowiednich instrumentów polityki rolnej pozwalających na zwiększenie opłacalności mniejszych gospodarstw rolnych,
- import towarów i surowców,
- nasilenie emigracji wykształconych i przedsiębiorczych młodych ludzi za granicę lub do większych miast skutkujące rozluźnieniem więzi rodzinnych,
- wzrost patologii społecznych (alkoholizm, narkomania),
- stale zwiększające się obciążenia firm (np. ZUS),
- wysoki poziom fiskalizmu i skomplikowane procedury prowadzenia działalności gospodarczej,
- wzrost bezrobocia,
- zła polityka rolna, gospodarcza, finansowa, fiskalna państwa, niestabilność prawa,
- wzrost cen środków produkcji i energii,
- cedowanie obowiązków finansowania dróg powiatowych na gminę,
- niedobór środków własnych gminy, związany z powiększeniem zakresu zadań przy braku pełnego pokrycia ich kosztów,

- niepełne wykorzystanie środków unijnych ze względu na konieczność nakładów własnych,

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celami tym są:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Podsumowując wyniki przeprowadzonej ankiety, jako niezmiernie bogatego i przydatnego materiału dla ukształtowania opinii i poglądu odnośnie stanu istniejącego oraz pożądanych i oczekiwanych zmian, można powiedzieć, że najbardziej istotną szansą rozwojową jest korzystne położenie geograficzne (niedaleko Warszawy), dobre połączenia komunikacyjne (poprzez drogę krajową nr 17, drogę wojewódzką nr 801, sieć kolejową). Region charakteryzuje się dużą atrakcyjnością inwestycyjną, osadniczą i turystyczną a także dobrym stanem środowiska naturalnego. Analiza wyników przeprowadzonej ankiety wskazuje ponadto, że główną słabością gminy jest brak rozwiniętego przemysłu. Zatraskanie mieszkańców budzi brak przetwórstwa rolno – spożywczego. Sytuacja taka powoduje znaczne bezrobocie, niski poziom życia mieszkańców oraz zagrożenie wystąpienia zjawisk patologicznych. Niedostatki infrastruktury technicznej (niski stopień skanalizowania i zgazyfikowania gminy, brak oczyszczalni, zły stan techniczny dróg gminnych i powiatowych) są czynnikami odstrasżającymi potencjalnych inwestorów. Występuje dotkliwy brak infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz brak oferty agroturystycznej połączonej z promocją gminy. Zagospodarowanie przestrzenne jest przypadkowe. Dodatkowo występuje niska dbałość o środowisko naturalne wynikająca prawdopodobnie z niedostatecznego poziomu edukacji ekologicznej.

Głównym zagrożeniem zewnętrznym dla społeczności gminy Łaskarzew wydaje się być niedostatek inwestorów w gminie, niski potencjał rozwojowy przedsiębiorstw i rosnący z tego powodu poziom bezrobocia. Problemem jest ucieczka ludzi młodych i wykształconych do miast i za granicę. Zagrożeniem jest bardzo niska opłacalność produkcji rolnej i problemy ze zbytem płodów rolnych wynikające z braku przedsiębiorstw zajmujących się skupem i przetwórstwem płodów rolnych.

Zgodnie z wolą mieszkańców gminy Łaskarzew kierunki rozwojowe powinny koncentrować się przede wszystkim na:

- niwelowaniu zaległości i zaniedbań w standardzie warunków życia mieszkańców głównie poprzez rozwój infrastruktury technicznej i społecznej,
- wspieraniu gospodarstw zmieniających i unowocześniających kierunek produkcji zmieniając tradycyjnej gospodarki rolnej w rolniczą gospodarkę towarową, spełniającą wymogi unijne,
- wykorzystaniu walorów kulturowych i turystycznych, z atrakcyjnymi obszarami głównie w zachodniej części gminy - czystymi wodami, glebą i powietrzem poprzez kreowanie warunków dla powstania i rozwoju turystyki wiejskiej (np. weekendowej), a przez to tworzenia nowych miejsc pracy i poszerzania różnorodności oferty rynkowej,
- podniesieniu stopnia atrakcyjności terenu gminy dla inwestorów spoza gminy, jako obszaru o wysokich zaletach środowiska naturalnego ,
- podniesieniu stopnia wiedzy i umiejętności w zakresie podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej.
- wzroście świadomości społeczeństwa i poziomu wykształcenia, oraz aktywności społecznej mieszkańców,
- pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji rozwojowych dla podmiotów gospodarczych i jednostek samorządu terytorialnego,
- prowadzeniu efektywnej promocji gminy i jej oferty gospodarczej i rekreacyjno-wypoczynkowej w regionie.

Strategiczny rozwój gminy Łaskarzew powinien opierać się przede wszystkim na jej atutach i szansach rozwojowych. Ze względu na typowo rolniczy charakter obszaru nie ulega wątpliwości, że również w przyszłości rozwój rolnictwa powinien być priorytetem. Poza tym należy dążyć do lepszego wykorzystania wolnych terenów w kierunku mieszkalnym, przemysłowym czy rekreacyjnym. Warto zwrócić uwagę na wykorzystanie znaczących walorów turystyczno-rekreacyjnych związanych z kompleksami leśnymi i rzeką Promnik.

Warto uwagę na to, że strategia rozwoju gminy to niekoniecznie zamknięta koncepcja (plan) – strategia może też być wynikiem adaptacyjnych, intuicyjnych niejako zachowań organizacji i sterującego nią podmiotu wobec wyzwań stawianych przez zmieniające się okoliczności

(strategia reaktywna). Najkorzystniejsza jest jednak strategia rozmyślna, tj. przygotowana w trakcie procesu planowania strategicznego.

ROZDZIAŁ 3. MISJA I WIZJA GMINY ŁASKARZEW

Misja gminy opisuje mandat danej jednostki administracji publicznej do realizacji jej wizji rozwoju oraz nadrzędne wartości (zasady), jakimi ta jednostka będzie się kierować podejmując działania na rzecz realizacji wizji. Misja to syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji wizji gminy. Wszystkie działania powinny jednak zmierzać do realizacji celu nadrzędnego, którym w przypadku każdej jednostki samorządowej powinna być **wysoka jakość życia społeczności lokalnej, możliwa dzięki pełniejszemu zaspokajaniu potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców oraz rozważne wykorzystywanie i umacnianie własnych zasobów środowiska społecznego, przyrodniczego, kulturowego i ekonomicznego.**

Przeprowadzona w rozdziale I analiza społeczno-gospodarczych cech gminy Łaskarzew oraz ankieta obrazująca opinie mieszkańców o poszczególnych dziedzinach życia w gminie Łaskarzew są podstawą sformułowania wizji rozwojowej. Wizja gminy to obraz przyszłego stanu gminy, będący wyobrażeniem pożądanego przyszłości. Wizja powinna zawierać syntetyczny opis dążeń i aspiracji społeczności lokalnej, opracowany przy współudziale mieszkańców oraz ich reprezentantów. Cele rozwoju oraz konkretne projekty związane z ich realizacją, powinny prowadzić do osiągnięcia określonego stanu gminy, uznanego przez jej społeczność za pożądany i atrakcyjny.

Na pożądany obraz gminy składa się szereg wymienionych poniżej cech:

WIZJA GMINY ŁASKARZEW Z PUNKTU WIDZENIA GOSPODARCZEGO:

- Gmina, która w pełni wykorzystuje możliwości związane z korzystnym położeniem komunikacyjnym,
- Gmina, która jest atrakcyjnym obszarem z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości, stwarzająca bardzo dobre warunki rozwoju zarówno lokalnym przedsiębiorstwom jak też inwestorom zewnętrznym,
- Gmina charakteryzująca się intensywną nowoczesną, gospodarką rolną.

WIZJA GMINY ŁASKARZEW Z PUNKTU WIDZENIA SPOŁECZNEGO:

- Gmina, na obszarze której mieszkańcy mają zapewnione źródła utrzymania i związaną z tym stabilizację i warunki wszechstronnego rozwoju,

- Gmina, która jest wystarczająco atrakcyjna dla mieszkańców aby nie mieli potrzeby migrowania za granicę lub do innych miast i regionów Polski,
- Gmina, której społeczność ma rozwiniętą świadomość ekologiczną,
- Gmina, która charakteryzuje się odpowiednio rozwiniętą i wyposażoną siecią infrastruktury społecznej, zapewniającą mieszkańcom jakość życia na odpowiednim poziomie,
- Gmina ludzi wykształconych, reprezentujących odpowiednie do potrzeb, wysokie kwalifikacje zawodowe,

WIZJA GMINY ŁASKARZEW Z PUNKTU WIDZENIA CECH ŚRODOWISKA:

- Gmina, której priorytetem jest poprawa jakości środowiska i bezwzględne zachowanie jego istniejących walorów,
- Gmina o ograniczonej emisji zanieczyszczeń,
- Gmina, która ma rozwiązane problemy oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych oraz ma zabezpieczone źródła zaopatrzenia w wodę,

WIZJA GMINY ŁASKARZEW Z PUNKTU WIDZENIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO:

- Gmina, charakteryzująca się ładem przestrzennym i racjonalnym zagospodarowaniem terenów, których struktura użytkowania zgodna jest z przyjętymi celami polityki ekologicznej i społecznej,
- Gmina, charakteryzująca się dobrze wykształconą, modernizowaną na bieżąco infrastrukturą komunikacyjną zapewniającą sprawność ruchu lokalnego i bezpieczeństwo jego użytkowników.

Wizja określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa wykorzystując przy tym możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Osiągnięcie tego stanu będzie możliwe dzięki realizacji celów rozwojowych oraz wyznaczonych na ich podstawie zadań. Wskazane w niniejszym dokumencie propozycje i kierunki zadań strategicznych należy traktować jako pewną propozycję – otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej Gminy w perspektywie długofalowej. Ważne jest przy tym, aby nowe inicjatywy realizowane lub wspierane przez Urząd Gminy były w pierwszej kolejności odnoszone do wyznaczonych celów operacyjnych.

ROZDZIAŁ 4. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE GMINY ŁASKARZEW NA LATA 2016-2025

Cele strategiczne są to cele z długim horyzontem czasowym, wynikające z wizji rozwoju, będące jej konkretyzacją. Cele te wyznaczają kierunek działania podmiotów życia społecznego i gospodarczego gminy. Są to cele długookresowe, wskazujące działania, które prowadzą do zwiększenia przyszłych możliwości i konkurencyjności gminy. Są one sformułowane ogólnie jako cele funkcjonalne, tzn. wyrażające pożądane funkcje (potrzeby), które winny zostać zrealizowane (zaspokojone) w określonym horyzoncie czasu. Pomimo swej ogólności cele strategiczne są związane z konkretną rzeczywistością oraz prognozą jej zmian w przyszłości. Dla gminy Łaskarzew sformułowano cztery cele strategiczne. Są one sobie równe pod względem ważności i pilności, a zatem ich uszeregowanie nie ma wpływu na kolejność realizacji.

Cele operacyjne – stanowią rozwinięcie celów strategicznych, obejmują krótszy horyzont czasowy. Realizacja celów operacyjnych stanowi podstawę do osiągnięcia celów strategicznych. Określenie celów strategicznych i operacyjnych służy wykorzystaniu szans i potencjału Gminy Łaskarzew, przewyciężeniu słabych stron i zagrożeń dla jej zrównoważonego rozwoju.

Tabela 22. Cele strategiczne i operacyjne 2016 – 2025

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zadania strategiczne
I. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury technicznej	1. Inwestycje komunalne i proekologiczne	1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej 1.2. Uporządkowanie gospodarki ściekowej 1.3. Gospodarka odpadami 1.4. Usuwanie azbestu 1.5. Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii (OZE)
	2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej	2.1. Poprawa bezpieczeństwa i funkcjonalności dróg lokalnych 2.2. Zwiększenie zasięgu komunikacji zbiorowej 2.3. Rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego
	3. Rozwój bazy turystycznej i rekreacyjnej	3.1. Budowa ścieżek rowerowych 3.2. Zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy 3.3. Poprawa estetyki wsi i domostw wraz z ich otoczeniem
	4. Ochrona przed zagrożeniami i klęskami żywiołowymi	4.1. Doposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych w nowoczesny sprzęt 4.2. Przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych
II. Rozwój oświaty i kultury	5. Modernizacja bazy oświatowej	5.1. Poprawa infrastruktury oświatowej 5.2. Doposażenie szkół i przedszkoli w sprzęt dydaktyczny 5.3. Budowa, modernizacja i doposażenie infrastruktury sportowej
	6. Podnoszenie poziomu edukacji i świadomości mieszkańców	6.1. Programy edukacyjne dla dorosłych 6.2. Programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży 6.3. Rozwój działalności Gminnego Domu Kultury w Starym Helenowie i jego filii oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowym Pilczynie wraz z filiami 6.4. Edukacja ekologiczna 6.5. Aktywizacja społeczna mieszkańców
	7. Modernizacja obiektów użyteczności publicznej	7.1. Rozbudowa, przebudowa i remonty budynków użyteczności publicznej 7.2. Doposażenie obiektów użyteczności publicznej
	8. Przeciwdziałanie przestępczości i patologiom	8.1. Programy pracy z rodzinami patologicznymi 8.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi 8.3. Wykonanie i modernizacja systemów monitoringu

	społecznym	wizyjnego w placówkach oświatowych i budynkach użyteczności publicznej
III. Tworzenie nowych miejsc pracy	9. Rozwój przedsiębiorczości	9.1. Programy edukacyjne (z zakresu podejmowania działalności gospodarczej) 9.2. Wykreowanie i promocja produktów lokalnych 9.3. Organizacja bazy agroturystycznej
	10. Pozyskiwanie inwestorów strategicznych	10.1. Uzbrojenie gminy terenów przeznaczonych na cele inwestycyjne 10.2. Promocja gminy 10.3. Preferencyjny system podatkowy 10.4. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Cel strategiczny Nr I.

POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Jednym z najważniejszych czynników sprzyjających rozwojowi gospodarczemu gminy i mających wpływ na jakość życia jej mieszkańców jest właściwie rozwinięta infrastruktura techniczna. Dotyczy to zarówno sieci dróg, ich jakości, infrastruktury drogowej (oznakowania poziome i pionowe, chodniki, pobocza, oświetlenie), jak i komunalnej (wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków, gospodarka odpadami) oraz telekomunikacyjnej. W chwili obecnej gmina Łaskarzew posiada nie w pełni rozwiniętą infrastrukturę i to w pewnym jest barierą w jej rozwoju gospodarczym. Rozwój i modernizacja infrastruktury spowoduje nie tylko to, że mieszkańcy gminy będą wyposażeni w podstawowe, ogólnodostępne zdobycze cywilizacyjne, ale również to, że ich życie stanie się łatwiejsze, nie odbiegające jakością się od mieszkańców miast. Wpłynie również na zatrzymanie migracji ludności gminy oraz na jej szybszy rozwój gospodarczy.

Cel operacyjny 1.

INWESTYCJE KOMUNALNE I PROEKOLOGICZNE

Inwestycje komunalne i proekologiczne sprzyjają nie tylko ochronie środowiska, lecz także poprawie warunków życia mieszkańców i rozwojowi gospodarczemu gminy. Budowa brakujących odcinków sieci wodociągowej wodociągu jest bardzo pilnym zadaniem z uwagi na jej brak w okresach suszy i złą jakość wód występujących na terenie gminy (woda nie nadaje się nawet dla celów gospodarczych). Nieuregulowana gospodarka ściekowa sprawia,

że teren gminy zanieczyszczony jest zawartością szamb, a to z kolei powoduje pogarszanie stanu środowiska naturalnego, a tym samym pogarszanie istniejących zasobów wody.

W związku z tym niezbędna jest budowa sieci kanalizacyjnej wraz z drugą oczyszczalnią ścieków oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Konieczna jest również kontynuacja działań w zakresie właściwej organizacji gospodarki odpadami. Z kolei stosowanie odnawialnych źródeł energii ma szereg korzyści. Poczynając od aspektów ekologicznych (zredukowanie emisji zanieczyszczeń, zmniejszenie efektu cieplarnianego, zmniejszenie ilości odpadów), poprzez zdrowotne (wiążą się z tymi pierwszymi), kończąc na aspektach ekonomiczno-społecznych (tanie pozyskiwanie paliw, zmniejszenie uzależnienia od dostawców z zagranicy, wzmożenie konkurencji między lokalnymi dostawcami energii, zagospodarowanie nieużytków na produkcję rolną oraz wykorzystanie nadwyżek tej produkcji).

Oczekiwane efekty:

Efekt podstawowy - ochrona środowiska naturalnego;

Poprawa jakości wód gruntowych;

Przyłącza wodociągowe do każdego gospodarstwa;

Kanalizacja ściekowa;

Oczyszczalnia ścieków;

Beneficjenci:

mieszkańcy gminy,

podmioty gospodarcze

Zadania operacyjne:

1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej

- Budowa sieci wodociągowej;
- Wykonanie przyłączy wodociągowych;
- Modernizacja ujęć wody;

1.2. Uporządkowanie gospodarki ściekowej

- Budowa oczyszczalni ścieków;
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami;
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
- Wprowadzenie systemu dotacji na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków

Realizowane zadania wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców oraz na stan środowiska.

1.3. Gospodarka odpadami

- Zwiększenie jakości, zakresu i efektywności usług w zakresie gospodarki odpadami,
- Osiągnięcie poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw oraz poziomu recyklingu przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości określonej w odpowiednich przepisach,
- Ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania do wysokości określonej w przepisach,

1.4. Usuwanie azbestu

Realizacja założeń „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łaskarzew na lata 2013-2032”, w tym m.in.:

- Oczyszczenie terenów gminy i innych terenów publicznych z odpadów azbestowych oraz odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości od osób fizycznych i innych,
- Usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów użyteczności publicznej i innych będących własnością gminy,
- Podejmowanie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu;

1.5. Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii (OZE)

- Propagowanie na szeroką skalę wśród ludności miejscowej oraz w regionie idei szerszego zastosowania OZE;
- Zainteresowanie regionem inwestorów z zakresu sektora odnawialnych źródeł energii;
- Propagowanie nowoczesnych technologii i urządzeń przetwarzających energię ze źródeł odnawialnych na nośniki użyteczne we wszystkich sferach: produkcji, usług i konsumpcji;
- Popularyzacja i wdrożenie najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w sferze rozwiązań technologicznych, administracyjnych i finansowych;
- Szeroka informacja na temat występowania OZE w regionie i możliwości jej pozyskania;

- Informacje na temat możliwości pozyskania środków finansowych na inwestycje związane z wykorzystywaniem OZE;
- Propagowanie szerszego wykorzystania odpadów rolnych poprodukcyjnych jako biomasy energetycznej;
- Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii przy modernizacji systemów grzewczych obiektów użyteczności publicznej;
- Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych;
- Indywidualne solarne i fotowoltaiczne instalacje przydomowe.

Cel operacyjny 2.

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ

Rozwój gospodarczy gminy w dużym stopniu zależy od właściwej infrastruktury. Niezmiernie ważna jest zarówno odpowiednia sieć dróg, jak też jej jakość. Poprawa tej jakości zwiększa bezpieczeństwo użytkowników dróg. Zadaniem samorządu jest zatem rozbudowa i przebudowa dróg gminnych. Realizowane ono będzie przede wszystkim poprzez zmianę nawierzchni dróg. Istotne jest także ich odwodnienie. W celu zwiększenia bezpieczeństwa pieszych infrastruktura uzupełniona zostanie o chodniki. Uzupełnione i zmodernizowane zostanie także oświetlenie uliczne i oznakowanie. Problemem gminy jest obecnie komunikacja zbiorowa zarówno z miejscowościami sąsiednimi jak i połączenia komunikacyjne wewnątrz gminy.

Wśród realizowanych zadań powinno być też doskonalenie łączności teleinformatycznej a także systematyczna edukacja mieszkańców z zakresu zachowania i umiejętności radzenia sobie w przypadku wystąpienia zagrożenia czy klęski żywiołowej.

Oczekiwane efekty:

Rozwój gospodarczy gminy;

Zwiększenie bezpieczeństwa użytkowników dróg;

Rozwiązanie problemu komunikacji zbiorowej;

Beneficjenci:

mieszkańcy gminy;

użytkownicy dróg;

potencjalni inwestorzy;

Zadania operacyjne:

2.3. Poprawa bezpieczeństwa i funkcjonalności dróg lokalnych

- Kontynuacja działań w zakresie budowy, przebudowy i modernizacji dróg gminnych;
- Współpraca z powiatem garwolińskim w zakresie modernizacji dróg powiatowych na terenie gminy;
- Modernizacja oświetlenia ulicznego z zastosowaniem rozwiązań ekologicznych;
- Budowa chodników dla pieszych;
- Budowa parkingów;
- Remonty mostów;
- Konserwacja rowów oraz odwodnienia przy drogach gminnych;
- Poprawa dostępności dojazdowej do pól;

2.4. Zwiększenie zasięgu komunikacji zbiorowej

- Współpraca z PKS Garwolin oraz nawiązanie stałej współpracy z koncesjonariuszem prywatnych przewozów pasażerskich dla koordynacji połączeń, poprawy bezpieczeństwa i jakości przewozów.

2.5. Rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego

- Realizacja programu budowy sieci światłowodowej na terenie gminy we współpracy z samorządem województwa w ramach środków z UE oraz rozbudowa sieci światłowodowej do odbiorców końcowych na terenie gminy poprzez zachęcanie inwestorów prywatnych;
- Rozwój punktów na terenie gminy z bezpłatnym dostępem do Internetu;
- Podniesienie jakości usług publicznych oraz zwiększenie dostępności zasobów informacyjnych administracji w formie elektronicznej;
- Wspieranie inicjatyw służących wymianie informacji, wiedzy oraz doświadczeń;

Cel operacyjny 3.

ROZWÓJ BAZY TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ

Walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy są czynnikiem sprzyjającym rozwojowi turystyki i rekreacji. Obecnie na terenie gminy brak jest bazy turystycznej. Jej stworzenie i rozwój stało by się magnesem przyciągającym turystów, co z kolei stało by się źródłem dodatkowych dochodów dla gminy i dla rolników. Baza turystyczna stwarza także możliwości właściwej organizacji czasu wolnego młodzieży.

Oczekiwane efekty:

Stworzenie źródła dodatkowych dochodów dla rolników;

Przyciągnięcie turystów;

Zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży;

Zwiększenie dochodów gminy;

Beneficjenci:

mieszkańcy gminy;

turyści;

Zadania operacyjne:

3.1. Budowa ścieżek rowerowych

- W ostatnich latach popularna stała się turystyka jednodniowa i weekendowa. Korzystają z niej szczególnie mieszkańcy miast, którzy chcą odpocząć od zgiełku, hałasu i ciągłego pośpiechu, a także chcą aktywnie spędzić czas. Często więc odwiedzają małe miejscowości położone blisko swojego miejsca zamieszkania. Dogodne położenie gminy Łaskarzew może się przyczynić do rozwoju tej formy turystyki. Można zatem wykorzystać potencjał turystyczny szczególnie zachodniej części gminy w celu promowania rozwoju turystyki jednodniowej. Będzie to realizowane przez rozbudowę infrastruktury turystycznej (przygotowanie, utwardzenie i oznakowanie szlaków). Ważne jest także odpowiednie zachęcenie do odwiedzenia gminy: foldery, tablice informacyjne, umieszczenie informacji w Internecie. Pozwoli to ukazać najpiękniejsze miejsca gminy i jej walory turystyczne.

3.2. Zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy

- Działania na rzecz zachowania zasobów przyrodniczych;
- Budowa ścieżek ekologicznych;
- Pielęgnacja pomników przyrody;
- Rewaloryzacja i rewitalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego i ich ochrona;
- Kultywowanie lokalnych tradycji historycznych;
- Renowacja zabytkowych kapliczek i obiektów sakralnych;

3.3. Poprawa estetyki wsi i domostw wraz z ich otoczeniem

- Wygląd poszczególnych wsi i domostw stanowi o atrakcyjności całej gminy. Już sami mieszkańcy mogą zadbać o jej estetykę. Zadanie realizowane będzie w celu aktywizacji mieszkańców poprzez organizację konkursów na najpiękniejszą miejscowość w gminie. Nie bez znaczenia będzie także kwestia rywalizacji o tytuł najpiękniejszej miejscowości, która zwróci uwagę na dbałość o wspólną przestrzeń. Wspólne działanie zintegruje społeczność i wprowadzi element pozytywnej konkurencji między gospodarstwami. Zdrowa rywalizacja zmobilizuje

poszczególne miejscowości do działania. Estetyka otoczenia poprawiona zostanie również poprzez organizację konkursów na najładniejszy ogród. Istotna jest powtarzalność tego typu działań. Dzięki temu porządkowanie otoczenia wokół siebie stanie się w końcu nawykiem.

Cel operacyjny 4.

OCHRONA PRZED ZAGROŻENIAMI I KŁĘSKAMI ŻYWIOŁOWYMI

Gmina Łaskarzew posiada stosunkowo wysoki wskaźnik zalesienia, co poza niewątpliwie dużymi walorami przyrodniczymi stanowi także zagrożenie w przypadku wystąpienia pożaru. Ponadto zmieniający się klimat powoduje ryzyko wystąpienia innych zagrożeń dla mieszkańców i środowiska naturalnego.

Z tych powodów ochrona mieszkańców i ich mienia oraz zasobów środowiskowych stanowi jeden z zasadniczych celów gminy Łaskarzew.

Oczekiwane efekty:

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców;

Ochrona środowiska naturalnego;

Beneficjenci:

mieszkańcy gminy;

Zadania operacyjne:

4.1. Dopuszczenie Ochotniczych Straży Pożarnych w nowoczesny sprzęt

- Zakup samochodów strażackich;
- Zakup sprzętu (motopompy, węże, środki łączności);
- Zakup ruchomych zbiorników na wodę i odzieży ochronnej;

4.2. Przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych

- Zabezpieczenie osuwiska przy Szkole Podstawowej w Krzywdzie;

Cel strategiczny Nr II.

ROZWÓJ OŚWIATY I KULTURY

Wprowadzane częste reformy edukacji zmuszają organy prowadzące do stałej poprawy bazy istniejących szkół i dostosowania ich do wymogów i standardów określonych w ustawach. Modernizacja i doskonalenie bazy oświatowej pozwala na zrównanie szans dalszego kształcenia absolwentów szkół wiejskich z młodzieżą z miast. Dobre wykształcenie jest szansą znalezienia bardziej satysfakcjonującej pracy.

Jednym z podstawowych warunków każdego rozwoju, w tym także gminy Łaskarzew, jest odpowiedni poziom edukacji społeczeństwa. Utrzymujące się bezrobocie i obniżenie poziomu życia ludności, a równocześnie niewielka liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek w gminie skłania do przypuszczeń, że niski poziom aktywności zawodowej ludności spowodowany może być niedostatecznym poziomem edukacji ekonomicznej oraz brakiem umiejętności w tym zakresie. Zachodzące w Polsce przemiany społeczno-gospodarcze wymuszają na mieszkańcach nie tylko tej gminy odchodzenie od wyłącznie rolniczych źródeł dochodu, lub przeprowadzenie głębokich zmian w organizacji i strukturze produkcji. Zapewnienie odpowiednio wysokiego poziomu oświaty i edukacji ułatwi poszukiwanie źródeł dodatkowego dochodu.

Bardzo istotna jest sfera działalności kulturalnej i oświatowej realizowanej w gminie przez ośrodki kultury (Gminny Dom Kultury w Starym Helenowie i jego filie w Uścieńcu-Krzywdzie, Sośnince, Budach Krępskich i Lewikowie oraz Gminną Bibliotekę Publiczną w Nowym Pilczynie wraz z filiami w Izdebnie i Dąbrowie), które poprzez różne formy działania, w tym także kultywowanie tradycji, kształtują świadomość tożsamości lokalnej i poczucie dumy z przynależności do danej społeczności. Są miejscem i źródłem aktywizacji społeczności lokalnej do wspólnego działania na rzecz gminy.

Cel operacyjny 5.

MODERNIZACJA BAZY OŚWIATOWEJ

Ważna dla rozwoju kapitału ludzkiego jest nie tylko oferta edukacyjna placówek oświatowych, ale również ich stan techniczny. Aby zapewnić prawidłowy rozwój i przede wszystkim bezpieczeństwo uczniów, budynki muszą być w bardzo dobrym stanie, a także powinny być dobrze wyposażone. Nie bez znaczenia jest ponadto sprzęt oddany do dyspozycji uczniów i nauczycieli. Istniejąca baza oświatowa nie zapewnia optymalnych warunków realizacji zajęć dydaktyczno-wychowawczych, w tym sportowych. Niezbędne jest przeprowadzenie remontów w budynkach szkół, rozbudowa budynku szkoły i przedszkola w Starym Pilczynie, budowa boiska wielofunkcyjnego przy szkole w Dąbrowie z/s w Woli Łaskarzewskiej, tworzenie i wyposażenie pracowni zapewniających odpowiednie warunki do realizacji programów. Podjęte działania wpłyną także na zwiększenie bezpieczeństwa uczniów i nauczycieli. Dzięki budowie infrastruktury sportowej umożliwiony zostanie rozwój fizyczny mieszkańców gminy. Może się to przełożyć również na sukcesy sportowe klubów sportowych działających na terenie gminy.

Oczekiwane efekty:

Rozbudowane, wyremontowane i wyposażone budynki oświatowe;

Zmodernizowana infrastruktura sportowa;

Beneficjenci:

uczniowie;

mieszkańcy gminy;

Zadania operacyjne:

5.1. Poprawa infrastruktury oświatowej

- Rozbudowa, modernizacja i remont budynków szkół i przedszkoli,

5.2. Doposażenie szkół i przedszkoli w sprzęt dydaktyczny

- Doposażenie szkół i przedszkoli w sprzęt i pomoce dydaktyczne oraz wyposażenie zaplecza żywieniowego zgodnie z normami i wymogami odpowiednich przepisów,
- Doposażenie sali gimnastycznych w sprzęt sportowy;

5.3. Budowa, modernizacja i doposażenie infrastruktury sportowej

- Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej w Dąbrowie z/s w Woli Łaskarzewskiej,
- Modernizacja zaplecza sportowego w 4 szkołach;

Cel operacyjny 6.

PODNOSZENIE POZIOMU EDUKACJI I ŚWIADOMOŚCI MIESZKAŃCÓW

Podniesienie poziomu edukacji i świadomości dorosłych mieszkańców będzie realizowane przeprowadzenie specjalnych programów edukacyjnych dostarczających niezbędne informacje i treści, co wpłynie pozytywnie na budowanie więzi społecznych, integrację uczestników. Gmina powinna również rozwijać zainteresowania dzieci i młodzieży poprzez odpowiednie zagospodarowanie ich czasu wolnego. W tym celu należy opracować ciekawą ofertę zajęć pozalekcyjnych. Ważne jest uwzględnienie potrzeb, zainteresowań, uzdolnień młodych ludzi. Stworzone zostaną dogodne warunki materialne i dydaktyczne. Realizacja celu możliwa będzie dzięki współpracy szkół, bibliotek, świetlic wiejskich i organizacji pozarządowych.

Zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego nie należy rozpatrywać wyłącznie poprzez pryzmat polityki kryminalnej i podejmowania działań interwencyjnych. Obejmuje ono również zadania z zakresu ograniczania pośrednich przyczyn stanowiących podłoże przestępczości oraz patologii społecznych, np. działania w obszarze edukacji, wychowania,

ochrony zdrowia, rozwoju gospodarczego, przeciwdziałania bezrobociu, narkomanii, alkoholizmowi i przemocy w rodzinach.

Oczekiwane efekty:

Wzrost liczby ludności ze średnim i wyższym wykształceniem;

Wzrost zamożności społeczeństwa gminy;

Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców;

Rozwój indywidualnych zdolności i zainteresowań;

Uatrakcyjnienie życia na wsi;

Polepszenie jakości życia;

Beneficjenci:

mieszkańcy gminy;

Zadania operacyjne:

6.1. Programy edukacyjne dla dorosłych

- Szkolenia z zakresu zachowania na rynku pracy, ekologii, przedsiębiorczości, gospodarki wolnorynkowej, prowadzenia gospodarstw, estetyki obejmując gospodarstwach, zachowań społecznych, kultywowania tradycji, kursy komputerowe, realizowane m.in. we współpracy z Gminnym Domem Kultury, Gminną Biblioteką Publiczną, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Ośrodkami Doradztwa Rolniczego;

6.2. Programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży

- Zajęcia pozalekcyjne dla młodzieży szkolnej np. zajęcia artystyczne (plastyczne, literackie, fotograficzne, rzeźbiarskie, teatralne, filmowe, muzyczne, wokalne, taneczne), językowe, komputerowe, sportowe;
- Koła sportowe dla młodzieży starszej realizowane we współpracy z Klubami Sportowymi;
- Programy profilaktyczne i socjoterapeutyczne dla młodzieży realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Programy z zakresu ekologii realizowane we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska;

6.3. Rozwój działalności Gminnego Domu Kultury w Starym Helenowie i jego filii oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowym Pilczynie wraz z filiami;

Działalność Gminnego Domu Kultury w Starym Helenowie i jego filii oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowym Pilczynie wraz z filiami ma na celu integrację międzypokoleniową oraz integrację mieszkańców różnych miejscowości. Ważne jest także

budowanie poczucia dumy z miejsca pochodzenia, zamieszkania, poprzez przygotowanie oferty dydaktycznej z zakresu edukacji lokalnej. Organizowane zajęcia oraz wydarzenia zaktywizują różne grupy wiekowe mieszkańców.

- Organizacja konkursów, spotkań, warsztatów, przeglądów;
- Tworzenie kół zainteresowań, zespołów artystycznych;
- Organizacja wycieczek dla mieszkańców;
- Organizacja imprez kulturalnych i promocyjnych;

6.4. Edukacja ekologiczna

Gmina powinna promować zachowania chroniące jej środowisko i przestrzeń. Zadanie realizowane będzie na terenie gminy poprzez:

- Prowadzenie zajęć proekologicznych;
- Włączanie się w organizowane akcje (m.in. wielkie sprzątanie świata);

Działania prowadzone będą przez placówki oświatowe oraz Gminny Dom Kultury we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Edukacją ekologiczną objęte zostaną nie tylko dzieci i młodzież, ale również osoby dorosłe oraz seniorzy. Organizowane akcje zachęcające do dbania o środowisko i przestrzeń gminy wpłyną nie tylko na zaszczepienie zachowań proekologicznych, ale też na poprawę estetyki i stan środowiska gminy.

6.5. Aktywizacja społeczna mieszkańców

- Cykliczna organizacja zebrań wiejskich;
- Aktywne wspieranie partnerstw i inicjatyw oddolnych na rzecz rozwoju gminy lub wsi (formalnych i nieformalnych);
- Doskonalenie procedur konsultacji społecznych;
- Zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym;

Cel operacyjny 7.

MODERNIZACJA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Rozwój bazy lokalowej na potrzeby kulturalne mieszkańców jest bardzo istotny. Zadanie to realizowane będzie poprzez przebudowę, rozbudowę, adaptację lub remont istniejących już budynków użyteczności publicznej. Obiekty służą m.in. do organizowania m.in. spotkań, warsztatów, szkoleń, koncertów. Rozwój bazy lokalowej wpłynie na poszerzenie oferty kulturalnej oraz zwiększenie liczby osób korzystających z niej.

Oczekiwane efekty:

Zmodernizowane i wyposażone obiekty użyteczności publicznej

Beneficjenci:

mieszkańcy gminy;

Zadania operacyjne:

7.1. Rozbudowa, przebudowa i remonty budynków użyteczności publicznej

- Rozbudowa, przebudowa i remonty Gminnego Domu Kultury w Starym Helenowie oraz Wiejskich Domów Ludowych w Uścieńcu-Krzywdzie, Lewikowie, Sośnince i Budach Krępskich;
- Rozbudowa, przebudowa i remont Gminnej Biblioteki Publicznej i jej filii w Dąbrowie i Izdebnie;
- Rozbudowa, przebudowa i remont świetlic wiejskich;

7.2. Doposażenie obiektów użyteczności publicznej

- Budowa i doposażenie bezpiecznych i nowoczesnych placów zabaw dla dzieci z uwzględnieniem miejsc dla opiekujących się nimi rodziców;
- Budowa siłowni zewnętrznych na świeżym powietrzu, które będą mogły być wykorzystane przez różne grupy mieszkańców gminy (dzieci, młodzież, dorosłych, seniorów, a nawet osoby niepełnosprawne);
- Budowa małej infrastruktury turystycznej (wiaty, ławy, stoły, miejsca do grillowania, biwakowania, tablice informacyjne);

Cel operacyjny 8.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZESTĘPCZOŚCI I PATOLOGIOM SPOŁECZNYM

Od kilku lat obserwuje się wzrost przestępczości i patologii społecznych w kraju oraz na terenie gminy. Mieszkańcy mają więc uzasadnione poczucie braku bezpieczeństwa osobistego. Powodów takiej sytuacji jest wiele. Na niektóre z nich nie mamy bezpośredniego wpływu, ale są też takie problemy, które powinniśmy i zapewne potrafimy sami rozwiązać, m.in. poprzez działalność edukacyjną i organizację czasu wolnego mieszkańców. Zgodnie z wieloletnimi badaniami prowadzonymi przez różne instytucje samorządowe i naukowe, najlepszą formą poprawy bezpieczeństwa i walki z przestępczością jest profilaktyka. Ważne są przede wszystkim profilaktyka prowadzona wśród dzieci i młodzieży oraz działania podejmowane na rzecz ich bezpieczeństwa.

Oczekiwane efekty:

Poprawa poczucia bezpieczeństwa osobistego mieszkańców;

Zmniejszenie liczby osób uzależnionych

Beneficjenci:

mieszkańcy gminy;

turyści;

Zadania operacyjne:

8.1. Programy pracy z rodzinami patologicznymi

- Opracowanie programów pomocy rodzinom patologicznym;
- Programy terapeutyczne dla dotkniętych patologiami;
- Programy edukacyjne dla rodzin patologicznych;

8.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Rozwój działalności organizacji pozarządowych jest możliwy dzięki współpracy między samorządem a trzecim sektorem. Aktywność organizacji pozarządowych przyczynia się do promocji gminy i integracji mieszkańców. Istotny jest stworzenie odpowiednich warunków do ich rozwoju poprzez:

- Doradztwo, pomoc w aplikowaniu o środki zewnętrzne, wsparcie organizacyjne, prawne, promocyjne oraz osobowe dla organizacji;
- Udostępnianie na określonych zasadach lokali oraz sprzętu niezbędnego do realizacji celów statutowych;
- Wspieranie klubów sportowych;
- Organizacja wydarzeń aktywizujących i integrujących mieszkańców (np. Dni Gminy);

8.3. Wykonanie i modernizacja systemów monitoringu wizyjnego w placówkach oświatowych i budynkach użyteczności publicznej

System monitoringu wizyjnego to dodatkowe - niezwykle ważne - narzędzie w walce z potencjalnymi zagrożeniami, którymi są: wchodzenie na teren szkoły osób postronnych (dealerów środków odurzających, złodziei, itp.), kradzieże odzieży i innych wartościowych rzeczy (najczęściej w szatniach), wymuszenia, pobicia, zastraszanie (najczęściej na korytarzach szkolnych), spożywanie środków odurzających (papierosy, alkohol, narkotyki), akty wandalizmu i inne wypadki na terenie szkoły.

Powyższe zagrożenia mogą mieć również miejsce w innych budynkach użyteczności publicznej.

Cel strategiczny Nr III.

TWORZENIE NOWYCH MIEJSC PRACY

Istniejące bezrobocie w gminie oraz sytuacja w rolnictwie, która nie sprzyja zainteresowaniu pracą w tym dziale gospodarki (zwłaszcza ludzi młodych) są czynnikami, które zmuszają do poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu ludności wiejskiej. Gmina Łaskarzew cechuje się jednak stosunkowo niewielką liczbą podmiotów gospodarczych, co jest dowodem niskiej aktywności ekonomicznej mieszkańców gminy. Wielu mieszkańców decyduje się na poszukiwanie pracy w sąsiednich ośrodkach miejsko-przemysłowych, w tym także w Warszawie. Wybór ten często wynika z trudności związanych z otwieraniem własnej działalności. A przecież to właśnie małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią niejednokrotnie podstawę zatrudnienia dla mieszkańców gminy. Ich liczba i kondycja finansowa wpływa nie tylko na sytuację społeczno-ekonomiczną gospodarstw domowych, ale również na kondycję finansową gminy. Bardzo ważne jest zatem stworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości m.in. poprzez opracowanie i wprowadzenie systemu zachęt i ulg podatkowych dla nowo powstałych podmiotów gospodarczych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i w ramach swoich kompetencji. Większa ilość podmiotów prowadzących działalność na terenie gminy powoduje wzrost dochodów podatkowych, co wpływa pozytywnie na jej dochody. By wykorzystać potencjał turystyczny szczególnie zachodniej części gminy, systemem takim objęte mogłyby zostać podmioty z branży agroturystycznej, (m.in. poprzez wprowadzenie ulg podatkowych). Istotne jest jednak, by wspierać także pozostałe branże, takie jak choćby przemysł, usługi, branżę budowlaną, dzięki którym zatrudnienie znajdzie większa liczba osób z terenu gminy.

Należałoby także podjąć próby poszukiwania inwestorów zewnętrznych, w tym także inwestorów strategicznych. Pewnymi ograniczeniami jest brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury, jednak gmina sukcesywnie realizuje budowę infrastruktury technicznej i można przypuszczać, że uda się zrealizować te inwestycje w miarę szybko.

Cel operacyjny 9.

ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Mimo że Gmina Łaskarzew jest gminą typowo rolniczą, to jednak część jej mieszkańców pracuje i pracowała dawniej poza gospodarstwem rolnym. Niestety w gminie nie obserwuje się znaczącego ożywienia gospodarczego. Na terenie gminy jest jeden zakład zajmujący się skupem oraz przetwórstwem płodów rolnych (Zakład Mięsny w Starym Pilczynie), właściwie nie ma też wielu zakładów zajmujących się produkcją dla potrzeb lokalnego rynku. Brak jest

także wielu rodzajów usług potrzebnych w gminie. Dlatego tak ważne stają się działania zmierzające do zmiany tej sytuacji. Pierwszym krokiem w tym kierunku jest edukacja zainteresowanych mieszkańców z zakresu podejmowania działalności gospodarczej.

Oczekiwane efekty:

Obniżenie poziomu bezrobocia;

Utworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem;

Zwiększenie dochodów rodzin rolniczych;

Wzrost gospodarczy gminy;

Beneficjenci:

mieszkańcy gminy;

Zadania operacyjne:

9.1. Programy edukacyjne (z zakresu podejmowania działalności gospodarczej)

Szansą dla rolników oraz mieszkańców gminy jest przekwalifikowanie, modernizacja gospodarstw rolnych i powiększenie areału. Zadaniem samorządu gminy jest wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców, wspieranie rolników w dążeniu do większej specjalizacji rolnictwa oraz promowanie gospodarstw deklarujących specjalizację w danym obszarze. Zadania te mogą być realizowane poprzez doradztwo w zakresie rozpoczynania działalności gospodarczej, pozyskiwania środków, pomoc w wypełnianiu wniosków grantowych, wniosków o pożyczkę i kredyt. Oferowane wsparcie przyczynić się ma do zmiany sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców oraz rolników z terenu gminy, a także do poprawy sytuacji finansowej gminy. Partnerzy:

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

9.2. Wykreowanie i promocja produktów lokalnych

Produkt lokalny jest szansą dla małych społeczności oraz atrakcją dla konsumentów, którzy poszukują towarów identyfikowanych z ich źródłem pochodzenia, marką lokalną. Jest to często niedostrzegane przez mieszkańców wsi, ale stanowi istotną atrakcję dla mieszkańców miast, a także dla turystów. Produktem lokalnym są jednak nie tylko dobra materialne (artykuły żywnościowe, wyroby rzemieślnicze), ale również obrzędy, zespoły folklorystyczne, miejsca, osoby, organizacje. Gmina Łaskarzew posiada swoje tradycyjne produkty lokalne np. miody. Samorząd lokalny powinien dołożyć starań, by takie produkty wypromować, np. poprzez wyjazdy wystawiennicze, promocję podczas imprez lokalnych, umożliwienie prezentacji na imprezach zewnętrznych, pomoc w nawiązaniu współpracy z producentami.

9.3. Organizacja bazy agroturystycznej

Dla rozwoju agroturystyki ważne są nie tylko dogodne położenie i warunki naturalne, ale także atrakcyjna oferta gospodarstw agroturystycznych (m.in. sport i rekreacja, animacja dla dzieci, lokalna kuchnia). Gmina Łaskarzew posiada dogodne warunki do rozwoju agroturystyki. Rolnicy nie są jednak zainteresowani prowadzeniem gospodarstw agroturystycznych, co może wynikać z niewiedzy na ten temat. Szansą rozwoju działalności agroturystycznej w gminie mogą być np. szkolenia dla zainteresowanych, podczas których dowiedzą się oni, jak stworzyć i poprowadzić gospodarstwo agroturystyczne, jak poprawiać jakość i atrakcyjność oferowanych usług. Wpłyne to na rozwój agroturystyki, a z czasem na promocję i dochody gminy.

Cel operacyjny 10.

POZYSKIWANIE INWESTORÓW STRATEGICZNYCH

Gmina Łaskarzew kojarzona jest przede wszystkim z rolnictwem. Przeważająca większość terenów gminy użytkowana jest rolniczo. Mniej atrakcyjne rolniczo tereny gminy można przeznaczyć pod działalność inwestycyjną, tworząc atrakcyjną ofertę dla prowadzenia działalności gospodarczej. Pozyskanie inwestorów (w tym inwestorów strategicznych) może być szansą zarówno dla gminy jak i jej mieszkańców. Równoległe musi też rozwijać się przedsiębiorczość mieszkańców, by w razie niesprzyjających okoliczności zmuszających inwestora strategicznego do zaprzestania produkcji mogli oni samodzielnie podjąć inną bądź rozwijać prowadzoną już działalność. Bardzo ważne jest zatem podjęcie działań promocyjnych, których celem będzie przyciągnięcie potencjalnych inwestorów.

Oczekiwane efekty:

Nowe miejsca pracy dla mieszkańców gminy;

Wzrost dochodów osobistych;

Wzrost dochodów gminy;

Beneficjenci:

mieszkańcy gminy;

inwestorzy;

Zadania operacyjne:

10.1. Uzbrojenie terenów przeznaczonych na cele inwestycyjne

Wzrost rozwoju gospodarczego w gminie poprzez udostępnienie potencjalnym inwestorom kompleksowo uzbrojonych terenów inwestycyjnych, a także poprawa warunków do prowadzenia działalności gospodarczej (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, drogi dojazdowe);

10.2. Promocja gminy

- Udoskonalenie strony internetowej gminy, aby często aktualizowane informacje dawały źródło wiedzy mieszkańcom i zainteresowanym osobom o wszystkich ważnych wydarzeniach z terenu gminy;
- Obecność w mediach i publicystyce;
- Organizowanie i współorganizowanie różnego rodzaju imprez;
- Promowanie gminy na imprezach zewnętrznych (np. dożynki powiatowe);
- Współpraca z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego oraz placówkami terenowymi KRUS, Urzędem Pracy, ARiMR;
- Współpraca gminy z przedsiębiorcami, instytucjami i firmami w zakresie promocji;
- Udziały w różnych konkursach;

10.3. Preferencyjny system podatkowy

Stworzenie preferencyjnego systemu podatkowego dla potencjalnych inwestorów (zewnętrznych i wewnętrznych);

10.4. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Planowanie przestrzenne powinno pełnić służebną rolę w realizacji programów i działań poszczególnych obszarów rozwoju. Powinno uwzględniać w szczególności:

- Ochronę rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- Rozwój budownictwa letniskowego,
- Rozwój działalności usługowej,
- Rozwój działalności inwestycyjnej – produkcji i przetwórstwa rolnego,
- Rozwój infrastruktury komunalnej.

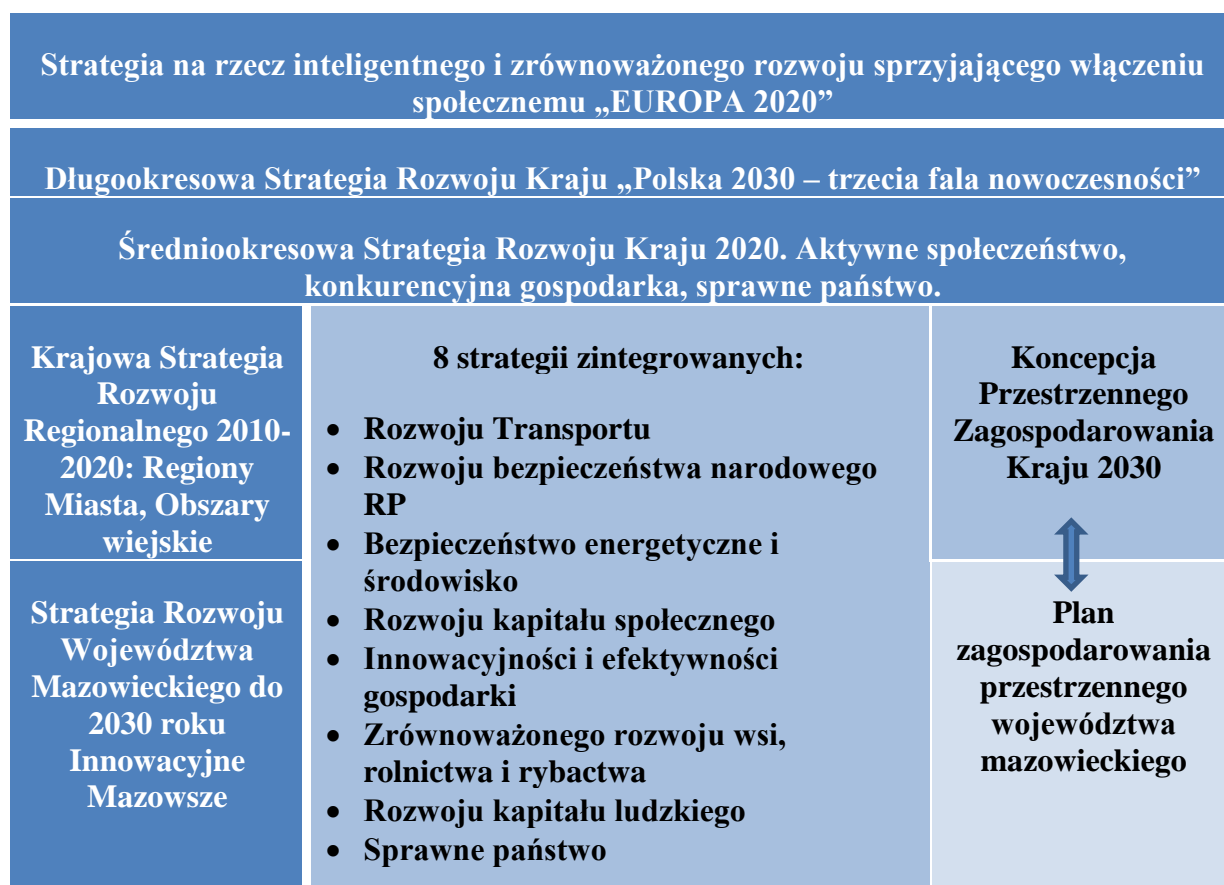
Ze względu na znaczenie planowania przestrzennego dla rozwoju społeczno-gospodarczego i ochrony środowiska, Gmina dokona analizy Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego z 2010 r. i wprowadzi do Studium niezbędne zmiany aktualizujące oraz uchwali miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla terenów najbardziej istotnych z punktu widzenia rozwoju Gminy.

Plany miejscowe jako akty prawa miejscowego będą podstawą wprowadzania zmian w przeznaczeniu terenów i będą miały decydujący wpływ na rozwój inwestycji infrastrukturalnych, budownictwa, gospodarki, ochrony środowiska oraz na politykę w zakresie podatków i opłat lokalnych.

ROZDZIAŁ 5.

RELACJE POMIĘDZY STRATEGIĄ GMINY ŁASKARZEW STRATEGIAMI I PROGRAMAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Wizja, misja gminy oraz plan jej realizacji wyrażający się w sformułowanych celach strategicznych i operacyjnych wymaga zgodności z dokumentami wyższego szczebla o charakterze strategicznym dla całego województwa, kraju i Europy. Polityka rozwoju gminy musi uwzględniać i wpisywać się w globalną koncepcję rozwoju określoną w dokumentach nadrzędnych. Wypracowany w Strategii Rozwoju Gminy Łaskarzew „scenariusz” zmian jakie należy przeprowadzić wpisuje się w założenia następujących dokumentów europejskich, krajowych i regionalnych. Układ powiązań oraz hierarchiczność tych dokumentów strategicznych przedstawiono poniżej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.mir.gov.pl

System realizacji polityki rozwoju został uporządkowany w sposób hierarchiczny, tworząc spójny system dokumentów. Zasadą takiego układu jest to, że dokumenty niższego szczebla uwzględniają priorytety wynikające z programów nadrzędnych: wytyczne płynące

ze Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „EUROPA 2020”, Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Polska 2030 – trzecia fala nowoczesności”, Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo oraz 9 strategii zintegrowanych oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie. Na podstawie takich założeń powstała Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku Innowacyjne Mazowsze, będąca z kolei podstawą dla tworzenia subregionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych. Zastosowanie takiego planowania sprzyja efektywnemu i wielopoziomowemu systemowi zarządzania polityką rozwoju.

W Strategii Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2016 – 2025 szeroko uwzględniono trzy główne priorytety strategiczne Europy 2020: wsparcie rozwoju inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu. Rozwój inteligentny Gminy Łaskarzew wyraża się przede wszystkim w celu operacyjnym 5. Podnoszenie poziomu edukacji i świadomości mieszkańców. Strategia Europa 2020 zakłada również wzrost wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata do 75%, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii o 20% w celu ochrony klimatu, podniesienie poziomu wykształcenia i zwiększenie odsetka osób uzyskujących wyższe wykształcenie oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem. Spójne z tymi założeniami są cele w Strategii Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2016 – 2025: Cel operacyjny 1. Inwestycje komunalne i proekologiczne (Wykorzystywanie alternatywnych źródeł energii), Cel operacyjny 9. Rozwój przedsiębiorczości, Cel operacyjny 10. Pozyskiwanie inwestorów strategicznych.

Dokumenty strategiczne szczebla krajowego – Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030, Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 kładą duży nacisk na rozwój w kierunku sprawnego i efektywnego państwa, konkurencyjnej gospodarki oraz spójności społecznej i terytorialnej. Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR), jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

1. wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
2. budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
3. tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Priorytetowe działania na szczeblu regionalnym określone w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku Innowacyjne Mazowsze to:

1. Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym:
 - Tworzenie warunków do generowania i absorpcji innowacji;
 - Rozwój produkcji: tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów i przedsiębiorców;
 - Wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw produkcyjnych;
 - Umiejdzynarodowienie gospodarcze;
 - Tworzenie warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych – głównie w przemyśle rolno-spożywczym.
2. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii:
 - Wykorzystanie i wzmacnianie specjalizacji regionalnych;
 - Wspieranie rozwoju nowych technologii, w szczególności biotechnologii i biomedycyny, nanotechnologii, fotoniki i optoelektroniki, technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i kosmicznych;
 - Rozwój i uzupełnianie funkcji metropolitalnych – Warszawa jako ośrodek stołeczny;
 - Wspieranie rozwoju miast regionalnych i subregionalnych;
 - Restrukturyzacja miast tracących funkcje gospodarcze;
 - Wzmacnianie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich;
 - Zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług.
3. Poprawę dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego:
 - Zwiększenia dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu;

- Spójności wewnątrzregionalnej – koncentracji na najbardziej zapóźnionych podregionach;
 - Rozwoju form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców;
 - Zapobiegania nadmiernej suburbanizacji i kreowania ładu przestrzennego;
 - Udrożnienia systemu tranzytowego.
4. Poprawę jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki:
- Rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego;
 - Aktywizacji rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej;
 - Rozwoju priorytetowych dla regionu dziedzin nauki;
 - Wzrostu wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej;
 - Przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna;
 - Wyrównania szans edukacyjnych;
 - Podnoszenia standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.

Uzupełnieniem powyższych celów strategicznych są dwa ramowe cele strategiczne.

5. Zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska będzie realizowany poprzez działania w następujących kierunkach:
- Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie;
 - Wspieranie rozwoju przemysłu ekologicznego i eko-innowacji;
 - Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska;
 - Modernizacja i rozbudowa lokalnych sieci energetycznych oraz poprawa infrastruktury przesyłowej;
 - Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym;
 - Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów, odnowa terenów skażonych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń;
 - Produkcja energii ze źródeł odnawialnych.

Osiągnięcie drugiego celu ramowego:

6. Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia będzie wymagać realizacji działań w kierunku:

- Wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu;
- Upowszechnienia kultury i twórczości;
- Kreowania miast jako centrów aktywności kulturalnej;
- Wspierania rozwoju przemysłu kreatywnego;
- Wykorzystania dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej.

Ponad powyżej wymienione dokumenty w kraju obowiązują również powiązane ze sobą z uwagi na jednolity system zarządzania strategicznego: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 oraz osiem strategii zintegrowanych: Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki; Strategia rozwoju kapitału ludzkiego; Strategia rozwoju transportu; Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko; Sprawne państwo; Strategia rozwoju kapitału społecznego; Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej; Strategia zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa.

W trakcie realizacji procesu powstawania Strategii Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2016 – 2025 oraz w trakcie określania trendów rozwojowych i formułowania celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań wszystkie w/w dokumenty zostały wnikliwie przeanalizowane pod kątem zgodności priorytetów. Szczegółowa analiza wykazała, iż działania planowane na szczeblu samorządu Gminy Łaskarzew określone w celach strategicznych w pełni korespondują z przyjętym trendem na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym.

ROZDZIAŁ 6. MONITORING STRATEGII GMINY ŁASKARZEW

Proces tworzenia strategii, którego ważnym elementem była dyskusja społeczna, uruchomił szeroki obszar aktywności mieszkańców gminy Łaskarzew. Pojawiły się liczne propozycje, inicjatywy realizacji przedsięwzięć, dzięki którym możliwe będzie wprowadzanie zmian w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz w funkcjonowaniu gminy. Obecnie zakończył się pierwszy etap tworzenia strategii rozwoju gminy Łaskarzew. Stworzenie strategii jest jedynie początkiem działalności strategicznej w gminie na okres najbliższych 10 lat. Na tym etapie niezbędne było podjęcie pewnych decyzji, zarówno co do celów rozwoju, jak i co do sposobów ich osiągnięcia. Na podstawie tych ustaleń będą tworzone programy i projekty, wnioski o zewnętrzne źródła zasilania realizowanych przedsięwzięć. Większość zadań operacyjnych zawartych w strategii będzie prowadzona równolegle i część przedsięwzięć służyć będzie realizacji kilku celów równocześnie.

Strategia rozwoju gminy Łaskarzew poddana zostanie monitoringowi, dzięki czemu na bieżąco oceniane będą postępy w realizacji jej założeń. Pozwoli to na analizę zjawisk, procesów i ich trendów w ujęciu czasowym i na porównaniu kolejnych okresów ze stanem wyjściowym, ale też na korektę działań nieprzynoszących pożądanego efektów. Wdrażanie dokonanych w niej zapisów i koordynowanie realizacji poszczególnych zadań jest bardzo ważne, ponieważ strategia nie jest dokumentem zamkniętym. Proces planowania strategicznego jest procesem korygowanym i aktualizowanym, a budowanie strategii nigdy się nie kończy, ulegając modyfikacjom, związanym z koniecznością dostosowań do zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych. Wprowadzane zmiany nie powinny więc być oceniane w kategoriach błędów, lecz traktowane jako nieodzowne elementy tego procesu. Dokument powinien być doskonały, ale wszelkim zmianom musi towarzyszyć poczucie odpowiedzialności.

Podmiotem odpowiedzialnym za określanie, realizację celów i koordynację działań zaplanowanych w strategii jest samorząd gminny.

Pomiar i kontrola działań strategicznych w gminie powinny dawać odpowiedź na pytania dotyczące tego, czy strategia jest faktycznie realizowana i czy przynosi zamierzone skutki.

Ocenię podlega przebieg realizacji strategii tj. jej celów, programów i zadań, oraz uzyskiwanych efektów w sferze rozwoju społecznego i gospodarczego oraz stanu środowiska. Dzięki przeprowadzonemu monitoringowi strategii możliwa jest bieżąca ocena realizacji programów i zadań oraz osiągniętych celów, prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji, dokonanie bieżących korekt i poprawek oraz podjęcie ewentualnych działań zabezpieczających i naprawczych.

Oczekiwane wskaźniki osiągnięć strategii wynikają wprost (produkt) oraz pośrednio (rezultat i oddziaływanie) z opracowanego programu inwestycyjnego na lata 2016-2025. Zgodnie z profilem programu inwestycyjnego zawartego w niniejszej strategii wskaźniki osiągnięć strategii rozwoju Gminy będą wprowadzane i stosowane w trzech podstawowych poziomach, zgodnie z tabelą 23.

Tabela 23. Stosowanie oczekiwanych wskaźników monitoringu i oceny

WYSZCZEGÓLNIENIE	ZASTOSOWANE MIERNIKI I WSKAŹNIKI	PRZEDMIOT MONITOROWANIA I OCENY
Poziom produktu:	Efekty rzeczowe projektów i działań; jednostki miary: np. szt., m, m ² , m ³ , średnice, litry, kg, zł, itp.	<ul style="list-style-type: none"> • Długość rozbudowanej i zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), liczba (szt.) i wydajność (m³/dobę) zmodernizowanych ujęć zaopatrzenia w wodę, • Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km), liczba (szt.) i przepustowość wykonanych oczyszczalni ścieków (m³/dobę), liczba (szt.) i wydajność wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków (m³/dobę), • Długość dróg wybudowanych, przebudowanych, wyremontowanych, zmodernizowanych na terenie gminy (km), • Długość wybudowanych chodników dla pieszych, ścieżek rowerowych (km), • Ilość wyremontowanych mostów (szt.), • Długość wykopanych i oczyszczonych rowów odwadniających (km), • Długość wybudowanej, zmodernizowanej sieci oświetlenia ulicznego (km), ilość zamontowanych lamp (szt.), • Ilość wybudowanych ścieżek ekologicznych (szt.), • Ilość pomników przyrody objętych

		<p>pielęgnacją (szt.),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilość rozbudowanych, wyremontowanych i doposażonych budynków szkolnych (szt.), • Ilość wybudowanych, zmodernizowanych i doposażonych obiektów sportowych (szt.), • Ilość przeprowadzonych szkoleń z zakresu zachowania na rynku pracy, ekologii, przedsiębiorczości, gospodarki wolnorynkowej, prowadzenia gospodarstw, estetyki obejść gospodarskich, zachowań społecznych, kultywowania tradycji, kursów komputerowych (szt.), • Ilość zrealizowanych programów edukacyjnych dla dzieci (szt.), • Ilość zorganizowanych konkursów, spotkań, warsztatów, przeglądów i innych imprez kulturalnych (szt.), • Ilość wybudowanych, zmodernizowanych i doposażonych obiektów kulturalnych: Dom Kultury, Wiejskie Domy Ludowe, świetlice wiejskie (szt.), • Ilość wybudowanych, zmodernizowanych i doposażonych placówek bibliotecznych (szt.), • Ilość wybudowanych i doposażonych placów zabaw, siłowni zewnętrznych, obiektów małej infrastruktury turystycznej: wiaty, ławy, stoły, miejsca do grillowania, biwakowania, tablice informacyjne (szt.), • Ilość zakupionych samochodów strażackich i sprzętu dla OSP (szt.), • Ilość wykonanych i zmodernizowanych systemów monitoringu wizyjnego w placówkach oświatowych i budynkach użyteczności publicznej (szt.),
<p>Poziom rezultatu:</p>	<p>Bezpośrednie wymierne efekty jakościowe, ilościowe i wartościowe podane jednostkowo i procentowo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost ilości osób korzystających z sieci wodociągowej (%), • Wzrost ilości mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (%), • Wzrost ilości ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (m³/miesiąc), • Wzrost liczby turystów (%), • Wzrost poziom recyklingu i

		<p>przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw oraz poziomu recyklingu przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%), • Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (Mg), • Ilość i moc wybudowanych instalacji wykorzystujących alternatywne źródła energii (szt.), • Zwiększenia zasięgu komunikacji zbiorowej – nowe trasy (ilość kursów, długość trasy), • Zwiększenie długości sieci teleinformatycznej na terenie gminy (km), • Liczba mieszkańców korzystających z obiektów kulturalnych, bibliotecznych i sportowych, turystycznych (%), • Liczba nowych podmiotów gospodarczych/miejsc pracy zlokalizowanych na terenie gminy (szt.), • Powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku modernizacji infrastruktury drogowej i uzbrojenia terenu (ha), • Liczba uczniów/wychowanków korzystających z zmodernizowanych i wyposażonych placówek oświatowych (szt.), • Wzrost liczby osób ze średnim i wyższym wykształceniem (%), • Liczba wyszkolonych strażaków-ochotników (os.) • Zwiększenie dochodów gminy (%),
<p>Poziom oddziaływania:</p>	<p>Pośrednie efekty jakościowe, ilościowe i wartościowe oraz efekty niewymierne, podane jednostkowo, procentowo lub opisowo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa bezpieczeństwa i funkcjonalności dróg lokalnych, • Rozwiązanie problemu komunikacji zbiorowej, • Usprawnienie systemu zarządzania i administracji Gminą, • Ochrona i wzmacniania systemu

		<p>przyrodniczego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości wód gruntowych, • Poprawa estetyki wsi i domostw wraz z ich otoczeniem, • Wzrost poziomu edukacji dorosłych, dzieci i młodzieży, • Aktywizacja społecznej mieszkańców, • Lepsze zagospodarowanie czasu wolnego, • Rozwój gospodarczy gminy, • Spadek poziomu bezrobocia w gminie, • Promocja gminy, • Intensyfikacja współpracy z Policją,
--	--	---

Nadzór nad realizacją kolejnych celów strategicznych powinien być gwarantem realizacji zadań strategicznych. W czasie realizacji założeń strategicznych należy dopilnować, aby sformułowana wizja oraz cele szczegółowe miały swe odzwierciedlenie w planowanych konkretnych zadaniach i ich efektywnym wdrażaniu.

Decyzja o ewentualnej modyfikacji celów rozwojowych zależy w dużej mierze od pojawienia się różnic między wyznaczonymi celami i zadaniami a wynikami wdrażania zamierzonych celów. Jeśli pojawią się rozbieżność między planami i realiami wówczas można, a niekiedy wręcz należy skorygować priorytety rozwojowe.

Jeśli nie zajdą szczególne okoliczności wymagające wcześniejszej aktualizacji, Strategia powinna być aktualizowana raz na dwa lata.

W kolejnych latach sprawozdanie z realizacji działań zawartych w planie strategicznym przedstawiane będzie na każdej marcowej sesji Rady Gminy Łaskarzew. Sprawozdanie to powinno zwracać w szczególności:

- dane i informacje na temat realizacji Strategii Rozwoju Gminy Łaskarzew,
- porównanie ostatecznych rezultatów strategii z założonymi na wstępie celami,
- określenie poziomu współpracy i zaangażowania realizujących strategię,
- wynik sprawdzenia reakcji (wewnętrznych i zewnętrznych) na realizowaną strategię.

ZAŁĄCZNIK NR 1

PLAN INWESTYCYJNY NA LATA 2016-2025

NAZWA ZADANIA INWESTYCYJNEGO	NAKLADY FINANSOWE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA			
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Rowy, Polesie Rowskie, Sośninka (Onufrynów)	1.500.000,00	2016-2018	- PROW 2014-2020 Działanie: 7. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
Modernizacja ujęcia wody w Dąbrowie	1.500.000,00	2016-2018	Poddziałanie: Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszeniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii Typ:7.2.1 Gospodarka wodno-ściekowa, - WFOŚiGW, - Budżet gminy, - Inne dostępne źródła finansowania
INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA			
Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Dąbrowa oraz sieci kanalizacyjnej z przyłączami dla miejscowości: Dąbrowa, Wola Łaskarzewska, Sośninka, Lipniki, Lewików, Wanaty	12.000.000,00	2016-2025	- PROW 2014-2020 Działanie: 7. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich Poddziałanie: Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszeniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii
Budowa sieci kanalizacyjnej z przyłączami w miejscowości Zygmunty	3.000.000,00	2016-2025	Typ:7.2.1 Gospodarka wodno-ściekowa - WFOŚiGW, - Budżet gminy,
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Dąbrowa Kolonia, Aleksandrów, Krzywda, Uścieniec, Grabina, Budel, Izdebno, Izdebno Kolonia, Wola Rowska,	2.500.000,00	2016-2025	

Leokadia, Nowy Helenów, Stary Helenów, Ksawerynów, Budy Krępskie, Celinów, Sośninka (Onufrynów)			- Inne dostępne źródła finansowania.
ALTERNATYWNE ŹRÓDŁA ENERGII (OZE)			
Budowa infrastruktury do produkcji energii ze źródeł odnawialnych na budynkach użyteczności publicznej oraz budynkach mieszkalnych	2.000.000,00	2016-2025	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020 Oś priorytetowa 4: Przejście na gospodarkę niskoemisyjną, Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii, - WFOŚiGW, - Budżet gminy, - Inne dostępne źródła finansowania.
INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA			
Przebudowa drogi gminnej Nr 130606W w miejscowości Sośninka	1.150.000,00	2016-2018	- PROW 2014-2020 Działanie: 7. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich Poddziałanie: Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii Typ:7.2.1 Budowa i modernizacja dróg lokalnych; - LEADER, - PROGRAM ROZWOJU GMINNEJ I POWIATOWEJ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ na lata 2016-2019 - FOGR, - Budżet gminy, - Inne dostępne źródła finansowania.
Przebudowa drogi gminnej Nr 130603W w miejscowości Melanów	680.000,00	2016-2018	
Przebudowa drogi gminnej Nr 130609W Izdebno Kolonia – Wola Rowska	700.000,00	2016-2020	
Przebudowa i modernizacja dróg gminnych w miejscowościach: Lewików, Lipniki, Dąbrowa, Dąbrowa Kolonia, Krzywda, Grabina, Budel, Izdebno Kolonia, Rowy, Wola Rowska, Nowy Pilczyn, Stary Pilczyn, Kacprówek, Melanów, Zygmunt, Leokadia, Nowy Helenów, Stary Helenów, Celinów, Budy Krępskie, Ksawerynów	3.000.000,00	2016-2025	
Przebudowa mostu w miejscowości Kacprówek	500.000,00	2016-2025	
Budowa chodników dla pieszych na terenie gminy Łaskarzew	500.000,00	2016-2025	
Budowa parkingu przy Zespole	100.000,00	2016-2018	

Szkół w Starym Pilczynie			
Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Łaskarzew	500.000,00	2016-2025	- WFOŚiGW, - Budżet gminy, - Inne dostępne źródła finansowania.
Partycypacja w kosztach przebudowy i modernizacji dróg powiatowych w miejscowościach: Stary Pilczyn, Melanów, Celinów, Ksawerynów, Wola Łaskarzewska, Wanaty, Dąbrowa, Dąbrowa Kolonia, Uścieniec, Krzywda, Izdebno, Izdebno Kolonia, Wola Rowska, Rowy	3.000.000,00	2016-2025	
INFRASTRUKTURA TELEINFORMATYCZNA			
Zwiększenie dostępności mieszkańców do Internetu	1.500.000,00	2016-2025	- Program Operacyjna Polska Cyfrowa 2014-2020 - Budżet gminy, - Inne dostępne źródła finansowania.
INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA I REKREACYJNA			
Budowa ścieżek rowerowych	100.000,00	2016-2025	- PROW 2014-2020
Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	400.000,00	2016-2025	Działanie: 7. Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej Typ:7.2.3 Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej, - LEADER, - Budżet gminy, - Inne dostępne źródła finansowania.

Renowacja zabytkowych kapliczek i obiektów sakralnych	50.000,00	2016-2025	<p>- PROW 2014-2020 Działanie: 7. Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej Typ:7.2.2 Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020 Oś priorytetowa 5: Gospodarka przyjazna środowisku Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe, -WFOŚiGW, - LEADER, - Ministerstwo Kultury, - Budżet gminy, - Inne dostępne źródła finansowania</p>
Budowa ścieżek ekologicznych	100.000,00	2016-2025	
Pielęgnacja pomników przyrody	30.000,00	2016-2025	
INFRASTRUKTURA OŚWIATOWA			
Rozbudowa i modernizacja budynku Zespołu Szkół w Starym Pilczynie	1.500.000,00	2016-2020	<p>- Budżet gminy, - Inne dostępne źródła finansowania.</p>
Modernizacja budynków szkół w Dąbrowie z/s w Woli Łaskarzewskiej, Izdebnie i Krzywdzie	400.000,00	2016-2025	
Zabezpieczenie osuwiska przy Szkole Podstawowej w Krzywdzie	115.000,00	2016-2017	
Wykonanie i modernizacja systemów monitoringu wizyjnego w placówkach oświatowych	50.000,00	2016-2025	

INFRASTRUKTURA SPORTOWA			
Budowa boiska przy Szkole Podstawowej w Dąbrowie z/s w Woli Łaskarzewskiej	500.000,00	2016-2020	- Program Rozwoju Bazy Sportowej, - Budżet gminy,
Modernizacja zaplecza sportowego w 4 szkołach na terenie gminy Łaskarzew	200.000,00	2016-2025	- Inne dostępne źródła finansowania.
OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ			
Modernizacja świetlic wiejskich wraz zagospodarowaniem otoczenia w miejscowościach Lipniki, Kacprówek, Zygmunt	300.000,00	2016-2025	PROW 2014-2020 Działanie: 7. Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej Typ:7.2.3 Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej LEADER, Program Rozwoju Bazy Sportowej, Budżet gminy, Inne dostępne źródła finansowania.
Modernizacja świetlic wiejskich wraz zagospodarowaniem w budynkach OSP Wola Łaskarzewska, Dąbrowa, Grabina, Izdebno, Stary Pilczyn, Melanów, Wola Rowska	1.500.000,00	2016-2025	
Modernizacja budynku Gminnego Domu Kultury w Starym Helenowie, Wiejskich Domów Ludowych w Budach Krępskich, Uścieńcu-Krzywdzie, Sośninie i Lewikowie	1.500.000,00	2016-2025	
Wykonanie systemów monitoringu wizyjnego w budynkach użyteczności publicznej	100.000,00	2016-2025	
DOPOSAŻANIE JEDNOSTEK OSP			
Doposażenie OSP funkcjonujących na terenie gminy Łaskarzew	200.000,00	2016-2024	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020
Zakup samochodów pożarniczych dla potrzeb OSP	600.000,00	2016-2025	Oś priorytetowa 5: Gospodarka przyjazna środowisku Działanie 5.1 Dostosowanie do zmian klimatu, - WFOŚiGW, - Budżet gminy, - Inne dostępne źródła finansowania.

Z uwagi na dużą zmienność danych rzeczowych i liczbowych kolejne aktualizacje planów inwestycyjnych Gminy będą stanowiły załącznik do Strategii.

Spis tabel i wykresów

Tabela 1.	<i>Wykaz sołectw gminy Łaskarzew</i>	6
Tabela 2.	<i>Dochody budżetu gminy</i>	8
Tabela 3.	<i>Struktura dochodów budżetu gminy Łaskarzew</i>	8
Tabela 4.	<i>Wydatki budżetu gminy</i>	9
Tabela 5.	<i>Struktura wydatków budżetu gminy Łaskarzew</i>	9
Tabela 6.	<i>Struktura użytkowania terenów w gminie Łaskarzew (stan na 31.12.2014 r.)</i>	11
Tabela 7.	<i>Decyzje o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2012-2014</i>	11
Tabela 8.	<i>Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON</i>	13
Tabela 9.	<i>Nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej</i>	13
Tabela 10.	<i>Wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej</i>	13
Tabela 11.	<i>Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki</i>	14
Tabela 12.	<i>Ilość wpisów działalności gospodarczej</i>	14
Tabela 13.	<i>Zasoby mieszkaniowe w gminie Łaskarzew</i>	16
Tabela 14.	<i>Mieszkańcy gminy Łaskarzew</i>	17
Tabela 15.	<i>Ludność według ekonomicznych grup wieku w gminie Łaskarzew na tle powiatu garwolińskiego wg stanu na dzień 31.12.2014 r.</i>	17
Tabela 16.	<i>Pomniki przyrody w gminie Łaskarzew</i>	22
Tabela 17.	<i>Wykaz placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest gmina Łaskarzew</i>	23
Tabela 18.	<i>Uczniowie i pracownicy placówek oświatowych</i>	24
Tabela 19.	<i>Realizacja zadań w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Łaskarzewie w 2014 r.</i>	26
Tabela 20.	<i>Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Łaskarzew</i>	31
Tabela 21.	<i>Wykaz dróg gminnych</i>	32
Tabela 22.	<i>Cele strategiczne i operacyjne 2016 – 2025</i>	69
Tabela 23.	<i>Stosowanie oczekiwanych wskaźników monitoringu i oceny</i>	93
Wykres 1.	<i>Struktura użytkowania terenów w gminie Łaskarzew</i>	10
Wykres 2.	<i>Przedsiębiorstwa z terenu gminy Łaskarzew. Podział według grup rodzajów działalności PKD 2007 (2014 r.)</i>	15
Wykres 3.	<i>Ruch naturalny ludności w gminie Łaskarzew w latach 2012-2014</i>	18
Wykres 4.	<i>Migracje na terenie gminy Łaskarzew w latach 2013-2014</i>	18